

Begroting 2023

en Meerjarenraming 2024-2026

Geachte inwoners en ondernemers van Zwijndrecht en Heerjansdam,
Geachte leden van de raad van de gemeente Zwijndrecht,

"Samen met u en onze partners bouwen we verder aan een krachtig Zwijndrecht."

Dat is de opdracht die het college afgelopen zomer heeft meegekregen van de gemeenteraad. Deze begroting is de basis voor het uitvoeren van deze opdracht uit het raadsprogramma Krachtig Zwijndrecht 2.0.

Het college is blij u te kunnen melden dat de financiële positie van de gemeente voldoende ruimte geeft om de eerste vertaling van het raadsprogramma te voorzien van de benodigde middelen. Dit betekent dat, in lijn met de laatste begroting van de vorige raadsperiode, de gemeente kan blijven investeren in de onderwerpen die onze inwoners, ondernemers en partners aangaan. Daarnaast brengt het nieuwe raadsprogramma nieuwe prioriteiten en **opgaven**, waarbij communicatie en betrokkenheid bij beslissingen die u als inwoner aangaan het meest kenmerkend zijn, in vergelijking met de vorige periode.

Opgaven en kerntaken

Uit het raadsprogramma volgt een invulling van de begroting waarmee gemeenteraad en college ervoor kiest de ingeslagen weg te vervolgen; gesteund en aangescherpt door de ervaringen uit de voorgaande raadsperiode. Zwijndrecht heeft langjarige inzet nodig, koersvast in de doelen die we willen bereiken.

De opdracht van de raad aan het college (het bestuurlijke kader) is op twee manieren verwerkt in deze begroting: de brede opdracht voor de dagelijkse zorg voor de gemeente en de specifieke (ontwikkel)opgaven uit het raadsprogramma.

De eerste taak is samen te vatten als de zorg voor de reguliere voortgang van het beheer van de gemeente, de gemeentelijke bezittingen, de positie van de gemeente in de bestuurlijke context van de Drechtsteden en de regio Zuid-Holland Zuid en de gemeentelijke organisatie (personeel en dienstverlening). De tweede taak, de opgaven, is als nieuw element op 20 september met de gemeenteraad besproken. De opgaven zijn:

1. Bouwen aan vertrouwen
2. Goed wonen
3. Armoedebestrijding
4. Krachtige lokale economie
5. Veerkrachtige buurten
6. Duurzaam Zwijndrecht
7. Bereikbaar Zwijndrecht

Alle 7 opgaven zijn verwerkt in de diverse programma's.

Economische en maatschappelijke ontwikkelingen

De kerntaken en de opgaven vragen een stabiele financiële basis met heldere taakstelling (waaronder de mensen en middelen). In september hebben we reeds aangegeven dat die beschikbaarheid van mensen en middelen juist in deze tijd van economische onzekerheden en schaarste van voldoende geschikt personeel, het tempo bepalen waarin we de ambities vanuit het raadsprogramma kunnen waarmaken. De grote opgaven waar Zwijndrecht voor staat vragen een lange adem.

Binnen die opgaven ontdekken we meer en meer de meerwaarde van het verbinden van sociale en ruimtelijke domeinen en het combineren van duurzame oplossingen met het versterken en verfraaien van de leefomgeving. Tegelijk zijn we niet blind voor de onzekerheden die op ons pad komen.

Er zijn veel economische ontwikkelingen die van grote invloed zijn op gezinnen en bedrijven in Zwijndrecht en Heerjansdam. Denk aan stijgende rente, inflatie en de hogere energielasten (energicrisis). Direct en indirect is dit ook van invloed op de gemeente. Van meer beroepen op gemeentelijke dienstverlening en ondersteuning tot moeilijker in te vullen vacatures. Naast deze maatschappelijke ontwikkelingen staat ook de samenwerking en financiële verhouding met de rijksoverheid evenals voorgaande jaren onder druk. In deze begroting is dit het meest zichtbaar in 2026, waar een zogenaamd 'ravijn' lijkt te ontstaan, als gevolg van een sterk verkleind gemeentefonds, waarvoor de alternatieven nog niet zijn uitgewerkt.

Dit betekent dat we de begroting niet 'dicht' zetten maar ruimte houden om in de komende periode tegenvallers op te vangen.

Nieuw in de begroting

De begroting bevat per beleidsprogramma een eerste voorstel voor effectindicatoren. Daarnaast zijn de belangrijkste Sustainable Development Goals (SDG's) toegewezen aan programma's. De SDG's maken het mogelijk om onze doelstellingen en effecten op bredere basis te vergelijken.

De gemeenteraad heeft nadrukkelijk de wens geuit de realisatie van het raadsprogramma inzichtelijk te maken. Naast de verplichte indicatoren, wordt in deze begroting een eerste aanzet gegeven voor de selectie van meer indicatoren. In goede samenspraak met het onderzoekscentrum Drechtsteden zal, op basis van deze begroting het meetbaar maken van uitvoering nog nader worden uitgewerkt. De volgende stap wordt normeren en rapporteren. Dit proces doorlopen raad, college en andere partners zoals het Onderzoeksbureau Drechtsteden, samen.

Zwijndrecht gaat door. Zwijndrecht werkt aan 2.0.

Hartelijke groet,
namens het college van burgemeester en wethouders,

Tycho Jansen
Wethouder Financiën

Inhoud

Voorwoord	1
Hoofdstuk 1 Beleidsrijke begroting	4
Hoofdstuk 2 PROGRAMMAPLAN	16
Programma 1 Bestuur, dienstverlening, communicatie en participatie	17
Programma 2 Wonen, bouwen en wooncarrière	22
Programma 3 Armoedebestrijding en versterken lokale economie	25
Programma 4 Welzijn, zorg, sport en cultuur	29
Programma 5 Duurzame en veilige leefomgeving	35
Algemene dekkingsmiddelen en Financiën	39
Doelstellingen programma's	41
BBV-indicatoren (verplichte indicatoren)	50
PARAGRAFEN	P - 0
Paragraaf Lokale heffingen	P - 1
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	P -10
Paragraaf Financiering	P -19
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	P -25
Paragraaf Bedrijfsvoering	P -29
Paragraaf Verbonden partijen	P -35
Paragraaf Grondbeleid	P -52
FINANCIELE BEGROTING	P -60
A. Overzicht van baten en lasten en de toelichting	P -61
B. Uiteenzetting financiële positie en de toelichting	P -68
Bijlage	P -78

Hoofdstuk 1 Beleidsrijke begroting

Inleiding

Deze begroting is de eerste begroting na de gemeenteraadsverkiezingen van 2022. De nieuwe raad heeft het raadsprogramma 'Krachtig Zwijndrecht 2.0'¹ vastgesteld. Op basis van deze begroting wordt dit in een unieke samenwerking tussen raad, college en de ambtelijke organisatie uitgevoerd.

Vanwege de verkiezingen en vervolgens het schrijven en vertalen van het raadsprogramma alsmede het laat uitkomen van de meicirculaire, heeft de raad dit jaar een beleidsarme kaderbrief ontvangen, aangevuld met de laatste (financiële) stand van zaken tijdens de raadsbehandeling van 5 juli 2022.

De eerste vertaling van het raadsprogramma vindt integraal plaats in deze begroting. De raad wil financiën en inhoud graag in één document besluiten. Kortom, we hebben een *beleidsrijke* begroting 2023! In dit hoofdstuk wordt u meegenomen in het begrotingsproces vanaf 5 juli naar nu. De nadruk ligt hierbij op de bijstellingen en de inhoudelijke beleidswijzigingen volgend uit nieuwe ontwikkelingen zoals het raadsprogramma 2.0 (zoals inhoudelijk reeds gepresenteerd tijdens de openbare raadsbijeenkomst op 20 september). We kiezen daarbij voor een opzet waarbij de raad het begrotingsvoorstel waar gewenst eenvoudig kan amenderen.

Leestip: de **dikgedrukte** regels geven aan wat het geraamd resultaat van onze begroting is. Bij een positief getal zijn er voor de gemeente over de gehele begroting gezien meer baten dan lasten², bij een negatief getal zijn er meer lasten dan baten en sluit de begroting in dat jaar niet.

In de witte regels ziet u welke bedragen er gekoppeld zijn aan een begrotingspost. Een negatief bedrag betekent extra uitgaven of minder inkomsten. Een positief getal betekent lagere uitgaven of hogere inkomsten ten opzichte van de begroting nu.

De genoemde bedragen in de tabellen zijn x € 1.000, tenzij anders vermeld.

¹ Het raadsprogramma vindt u hier: www.zwijndrecht.nl

² Verder in dit hoofdstuk zal gesproken worden over uitgaven en inkomsten. Technisch gezien zijn dat niet 100% dezelfde begrippen, maar voor de leesbaarheid van dit hoofdstuk denken wij dat dit een betere keuze is.

Terugblik Kaderbrief en gepresenteerde ontwikkelingen

Op 5 juli is de kaderbrief en aanvullende economische ontwikkelingen gepresenteerd. Dat leidde tot het volgende beeld.

	2023	2024	2025	2026
Begroting 2022 - beginstand	-848	-687	221	1.182
Ontwikkelingen kaderbrief 2023 (A)	2.137	2.740	2.098	-2.745
Ontwikkelingen behandeling kaderbrief 5 juli (B)	2.518	1.932	1.443	-3.322
Begroting 2023 - tussenstand voor zomerreces	3.807	3.985	3.762	-4.885
Ontwikkelingen vanaf 5 juli en vertaling raadsprogramma (C)	-2.385	-2.230	-1.337	-1.489
Geraamd resultaat begroting 2023-2026	1.422	1.755	2.425	-6.374

Toelichting:

A. Kaderbrief 2023 samengevat

De ontwikkelingen uit de kaderbrief bestaan uit de volgende mutaties en zijn daarin nader toegelicht.

	Kaderbrief 2023	2023	2024	2025	2026
A	(Raads)besluiten na vaststellen begroting 2022	-1.349	-1.474	-1.482	-1.545
	Gemeentefonds	2.698	3.844	4.664	1.036
	Inkomsten (indexaties)	2.281	1.885	1.919	1.946
	Uitgaven (indexaties)	-537	-537	-537	-537
	Verbonden partijen	-58	-710	-2.198	-3.377
	Autonoom / onontkoombaar	-898	-268	-268	-268
	Financieel effect ontwikkelingen kaderbrief 2023	2.138	2.741	2.099	-2.745

B. Gepresenteerde ontwikkelingen

De kaderbrief is begin juni naar de raad verzonden. In deze periode tot 5 juli werden de effecten meicirculaire en de economische ontwikkelingen steeds beter zichtbaar.

	Behandeling kaderbrief 5 juli	2023	2024	2025	2026
B	Effect meicirculaire 2022	5.020	5.201	5.046	407
	Aanvullende indexaties	-943	-1.000	-1.035	-1.061
	Inschatting PM posten	-1.100	-1.700	-2.000	-2.100
	Tussentijdse raadsbesluiten	-10	-119	-119	-119
	Stelpost omvang organisatie (uitvoeringsbudget tot 22)	-450	-450	-450	-450
	Financieel effect behandeling kaderbrief 2023	2.518	1.932	1.443	-3.322

Deze tabel was ook uitgangspunt tijdens de openbare raadsbijeenkomst van 20 september 2022. Voor de samenstelling van deze begroting vormt dit geheel het vertrekpunt. Kort samengevat zijn daarin de hoofdlijnen:

Het toepassen van onderstaande percentages voor de indexaties:

Onderdeel	Toegepast percentage
OZB - totaalopbrengst	3,3 %
Leges en tarieven (w.o. begraafplaatsen) – opbrengsten	5,1 %
Afvalstoffenheffing	NVT ³
Rioolheffing	100 % kostendekkendheid
Hondenbelasting – opbrengsten	5,1 %
Marktgelden - opbrengsten	5,1 %
Subsidie, inkomensoverdrachten aan (sociaal-culturele) instelling - uitgaven	5,1 %
Overige uitgavenbudgetten en investeringen	5,1 %

³ De afvalstoffenheffing wordt, door invoering van de nieuwe wijze van inzamelen, niet geïndexeerd ten opzichte van het tarief 2022. Het tarief wordt op basis van de nieuwe uitgangspunten opnieuw samengesteld. Op 11 oktober 2022 heeft de raad een motie aangenomen die nog verdere uitwerking behoeft, maar voor de kostenverhogende onderdelen geen effect heeft op de tariefstelling.

De genoemde PM posten betroffen een aantal zaken. Zoals de inschatting van de renteontwikkeling voor te lenen geld, omdat de percentages die de banken vragen oplopen. Dit bedroeg een post van € 200.000 oplopend tot € 800.000 in 2026.

Daarnaast hebben we ingeschat het effect van de hogere kapitaallasten voor de komende jaren als gevolg van de nieuwe investeringsplannen (lager en realistischer) versus het wegvallen van de mogelijkheid om 75% realisatiepercentage toe te passen op de geraamde investeringen en het toepassen van 5,1% indexatie. Dit levert een hogere last en dus een nadeel voor de financiële ruimte op van circa € 600.000 (in de kaderbrief in bijlage b, pagina 14-16 is een en ander in detail toegelicht).

Tenslotte hebben we een stelpost opgenomen voor de nog niet bekende begrotingen DG&J (Dienst Gezondheid en Jeugd) en de SGD (Service Gemeente Drechtsteden) van in totaal € 300.000.

Tenslotte zien we een groeiende druk op de gemeentelijke ambities in een krappe arbeidsmarkt. Dit leidt tot toenemende kosten voor zowel werving en selectie, het boeien en binden van mensen en het invullen van functies door inhuur. Dit betekent dat deze taakstelling niet langer reëel is- zoals ook toegelicht tijdens de openbare oriëntatie van 20 september jongstleden.

Nieuwe ontwikkelingen in deze beleidsrijke begroting

C	Ontwikkelingen vanaf 5 juli en vertaling raadsprogramma	2023	2024	2025	2026
C1	Afwijkingen t.o.v. aannames in kaderbrief	-95	45	938	786
C2	Reeel ramen en autonome ontwikkelingen	-1.365	-1.035	-1.035	-1.035
C3	Vertaling raadsprogramma: voortzetten beleidsambities raadsprogramma	-415	-325	-275	-275
C4	Vertaling raadsprogramma: extra inzet opgaven raadsprogramma 2.0	-1.795	-1.765	-1.765	-1.665
C5	Beschikbare dekking structureel (taakmutaties AU)	400	400	400	400
C6	Beschikbare dekking incidenteel (uit algemene reserve)	885	450	400	300
	Financieel effect ontwikkelingen en vertaling raadsprogramma	-2.385	-2.230	-1.337	-1.489

Leeswijzer

C1: Dit zijn (technische) uitwerkingen van de ingezette kaders bij de kaderbrief/sessie 5 juli. Elk jaar treden er bij het opwerken van de begroting afwijkingen op in de zomerperiode door het beschikbaar komen van nadere informatie.

C2: Dit zijn ontwikkelingen die niet technisch van aard zijn, maar wel noodzakelijk. Het niet verwerken van deze budgetten leidt tot achteruitgang in dienstverlening en/of het niet voldoen aan de eigen of wettelijke regels. Het betreft vooral organisatiekosten.

C3: Dit zijn voorstellen om reeds ingezet incidenteel beleid voort te zetten

C4: Dit zijn voorstellen die voortkomen uit het raadsprogramma Krachtig Zwijndrecht 2.0

C5 en C6: Hierin wordt structurele (C5) en incidentele (C6) dekking toegewezen aan het nieuwe beleid. Dit onderscheid wordt expliciet gemaakt voor de provincie ten behoeve van haar beoordeling op de structurele en reële sluitendheid van de begroting.

C1: Afwijkingen ten opzichte van de aannames in de kaderbrief

Hierbij gaat het om technische correcties zoals mutaties in de rente- en kapitaallasten. Daarnaast is voor Jeugd de lagere inkomsten uit het gemeentefonds cf. meerjarenbeeld provincie/rijk (herverdelingseffect) verwerkt. Doordat de gemeente Zwijndrecht als gevolg van de herijking gemeentefonds specifiek voor jeugdzorg flink minder middelen gaat ontvangen, is het effect in 2023 negatief. In latere jaren mogen wij echter lagere *jeugduitgaven* gaan ramen omdat het Rijk aangeeft dat er maatregelen komen vanuit Den Haag om de jeugdzorgkosten te verlagen. Eigenlijk hebben wij toestemming gekregen om een (extra) taakstelling op de uitgaven in te boeken met als onderbouwing: het rijk zal gaan leveren met nieuwe regelgeving. We vermoeden dat dit zich zal vertalen in ofwel andere wijze organiseren jeugdhulp en/of een eigen bijdragen en/of het beperken van de jeugdzorgproducten die vergoed worden. Het college zal de raad blijvend informeren op dit dossier.

C2: Reëel ramen en autonome ontwikkelingen

C2	Reëel ramen en autonome ontwikkelingen	2023	2024	2025	2026
C2-1	Versterken uitvoeringskracht investeringsprogramma	-60	-60	-60	-60
C2-2	Mee-ademen inzet juridisch kennis centrum	-50	-50	-50	-50
C2-3	Bijstellen vorming en opleidingsbudgetten	-200	-200	-200	-200
C2-4	Capaciteit voor leveranciers en contractmanagement	-85	-85	-85	-85
C2-5	Leiderschap en sturing toezicht en handhaving	-100	-100	-100	-100
C2-6	Lsi-aanpak	-50	-50	-50	-50
C2-7	Meldingen proces openbare ruimte (fixi)	-90	-90	-90	-90
C2-8	Besluit digitale toegankelijkheid Overheden	-330	0	0	0
C2-9	Vroegsignalering betalingsachterstanden	-100	-100	-100	-100
C2-10	Vergunningverlening ondergrondse vergunningverlening	-70 + 70	-70 + 70	-70 + 70	-70 + 70
C2-11	Verstevigen van openbare orde en veiligheid	-300	-300	-300	-300
	Totaal Reëel ramen en autonome ontwikkelingen	-1.365	-1.035	-1.035	-1.035

Toelichting

C2-1 Versterken uitvoeringskracht investeringsprogramma

In verband met de toenemende ambities maar ook de autonome groei en toename van het investeringsprogramma worden meer projectleiders ingehuurd. Deze projectleiders dienen voldoende ondersteund te worden. Hiervoor is extra capaciteit projectondersteuning nodig. Dit is gerelateerd aan het mee ademen met de omvang van het programma en het aantal projecten in uitvoering. Een tweede argument is dat dit ook bedrijfseconomisch beter is. Door goede ondersteuning kunnen relatief dure projectleiders efficiënter werken en hoeven zij zo minder uren zelf aan projecten te besteden.

C2-2 Mee-ademen inzet juridisch kenniscentrum

Sinds de vorming van het Service Centrum Drechtsteden (nu Service Gemeente Dordrecht, SGD) heeft Zwijndrecht recht op 2400 uur per jaar dienstverlening van het Juridisch Kenniscentrum (JKC). De financiering hiervan is sinds 2008 structureel in de begroting opgenomen. Vanaf 2019 is elk jaar sprake van een forse overschrijding van deze uren. Deze overschrijding wordt veroorzaakt door extra ondersteuning van het JKC op het gebied van inzet advocaten, advisering wettelijke ontwikkelingen, publiceren op DROP, Woo verzoeken, secretariaat bezwaarschriftencommissie en advisering bezwaar en beroep.

C2-3 Bijstellen vorming en opleidingsbudgetten

Om de organisatie en dienstverlening te ontwikkelen en up to date te houden aan gevraagde kennis en competenties, voorziet de begroting in € 750 per medewerker voor vorming en ontwikkeling. Dit

bedrag is in de praktijk ontoereikend gebleken; congressen, trainingen danwel opleidingen noodzakelijk om functionaliteiten op niveau te houden zijn (fors) duurder. Voorstel is om bedrag per medewerker te verhogen naar € 1.500 (€ 165.000) en daarnaast € 35.000 aan de begroting toe te voegen voor gemeentebrede trainingen en ontwikkelactiviteiten. Om hiermee ook te kunnen werken aan onze aantrekkelijkheid als werkgever.

C2-4 Capaciteit voor leveranciers en contractmanagement fysiek domein

Jaarlijks besteedt de gemeente Zwijndrecht in het fysiek domein een substantieel budget in het kader van het beheer van de openbare ruimte. Dit moet goed en zorgvuldig (aan)besteed worden in het kader van rechtmatigheid, doelmatigheid en optimale marktwerking. Hiervoor heeft de afdeling een dienstverleningsovereenkomst (DVO) met de Service Gemeente Dordrecht voor inkoopondersteuning. De DVO voorziet momenteel in een beperkt aantal uren per jaar en wordt uit genut. In de loop van 2021-22 is incidenteel een extra inkoper ingehuurd om een aantal door de accountant geconstateerde onrechtmatigheden te verhelpen. Door de toename van complexiteit bij aanbestedingen en de ambitie om het contractmanagement beter te borgen is structureel meer inkoopcapaciteit benodigd. Dit helpt tevens de voortgang in projecten te bespoedigen.

C2-5 Leiderschap en sturing voor aansturing Toezicht en Handhaving

Sinds juni 2021 beschikt gemeente Zwijndrecht over een eigen team Toezicht en Handhaving nadat de DVO met de SGD beëindigd is. Gebleken is dat een eigen teamleider (qua omvang, aansturing maar ook inhoudelijke kennis van zaken) noodzakelijk is. Het team bestaat inmiddels uit circa 12 medewerkers. In 2022 werd dit deels gedekt uit vacaturegelden beschikbaar vanuit de vacature coördinator leefbaarheid. Deze capaciteit is echter ook benodigd in het kader van het verhoogd ambitieniveau op het gebied van leefbaarheid gerelateerd aan de opgave Bouwen aan vertrouwen.

C2-6 Landelijke Stuurgroep Interventieteams (LSI)-aanpak

In een LSI-project werken verschillende ketenpartners binnen het sociaal domein samen in een interventieteam. Onrechtmatigheden en misstanden op het gebied van sociale zekerheid, gemeentelijke handhaving, arbeidsmarktfraude en fiscaliteit worden zo gezamenlijk zichtbaar gemaakt en aangepakt. De Landelijke Stuurgroep Interventieteams geeft goedkeuring voor zo'n project. Het budget wordt gevraagd om uitvoering te kunnen geven aan de LSI-aanpak.

C2-7 Meldingen proces openbare ruimte (Fixi)

Onze inwoners en ondernemers weten de Fixi app steeds beter te vinden. Het aantal meldingen is fors toegenomen. Het meldingen proces is een belangrijk middel om in contact te zijn met onze inwoners en te weten wat en waar iets speelt binnen de gemeente. Een melding kost gemiddeld 15 minuten om follow-up op te geven. Om te kunnen blijven waarborgen dat de gemeente de meldingen snel en goed kan blijven afhandelen, wordt in deze begroting extra budget ter beschikking gesteld. De responsiviteit neemt hiermee toe en draagt zo bij aan onze betrouwbaarheid.

C2-8 Besluit Digitale Toegankelijkheid Overheid

In 2018 is het Besluit Digitale Toegankelijkheid Overheid (BDTO) ingegaan. Daar staat in dat iedereen, ongeacht beperking in staat is om op dezelfde manier gebruik te maken van dezelfde digitale voorzieningen, informatie en dienstverlening. Dit geldt voor websites, applicaties en content (webpagina's, pdf-bestanden, video's, afbeeldingen) waarvan de overheidsinstantie eigenaar, financier of ontwikkelaar is. Het BDTO gaat te zijner tijd over naar wetgevend, vanaf dat moment kunnen er sancties opgelegd worden aan gemeenten die niet voldoen aan de BDTO. Vanuit een regionale projectgroep is een inventarisatie voorbereid welke websites en apps het betreft en welke maatregelen moeten worden uitgevoerd. Het voldoen aan de wet beslaat twee stappen:

1. Incidenteel 2023. Alle websites, te beginnen met de www.zwijndrecht.nl, BDTO proof maken en medewerkers die content maken trainen en opleiden. Resultaat zijn toegankelijkheidsverklaringen per website.
2. Structureel vanaf 2024. Expertise bij het borgen van de wetgeving in 'eigen huis' organiseren en de toezichthoudende rol 'toegankelijkheidsofficer' (ambtelijk en bestuurlijk) formaliseren. De implementatie periode benutten om te onderzoeken wat de structurele kosten hiervan zijn (Kadernota 2024).

C2-9 Vroegsignalering

Vroegsignalering van betalingsachterstanden is per 1-1-2021 een wettelijke gemeentelijke taak geworden (wijziging van de Wgs). Voor de uitvoering ontvangen gemeenten géén extra middelen van het Rijk. In 2021 en 2022 financierden we de inzet vanuit het Deltaplan Armoede. Per 2023 wordt via deze begroting apart budget beschikbaar gesteld voor deze taak. We merken op dat het voorkomen van betalingsachterstanden een effectindicator is binnen het programma bestrijding armoede en stimulering lokale economie.

C2-10 Vergunningverlening ondergrondse infrastructuur

De gemeente heeft de taak om coördinatie te voeren op de kabels, leidingen en ondergrondse infrastructuur, waaronder het verlenen van vergunningen voor de aanleg van kabels en leidingen in de ondergrond. Het aantal vergunningsaanvragen is in de afgelopen jaren bijzonder toegenomen en daarmee ook de daaraan gekoppelde legeskosten.

De groei van de taaklast in de komende jaren (mede gerelateerd aan de ambitie om circa 24.000 adressen op glasvezel aan te sluiten) en daarmee de werkdruk maakt het noodzakelijk de capaciteit uit te breiden. De aanvullende opbrengsten voortkomend uit de leges voor kabels & leidingen (K&L) bieden voldoende inkomsten om de extra gevraagde middelen te kunnen dekken.

C 2-11 Versterken van Openbare Orde en Veiligheid (OOV)

Het takenpakket van de burgemeester als handhaver van de openbare orde en veiligheid (OOV) is in de afgelopen jaren in complexiteit fors toegenomen. Wettelijk heeft de burgemeester daarom een uitgebreidere gereedschapskist tot zijn beschikking gekregen. Ook wordt de burgemeester gevraagd te opereren op het brede snijvlak van zorg en veiligheid in onze steeds diverser wordende samenleving. Integrale planvorming, data gedreven werken en ketensamenwerking op het brede domein van veiligheid, zorg en handhaving heeft daardoor aan belang gewonnen.

De middelen voor OOV zijn de afgelopen jaren niet meegegroeid met deze ontwikkelingen. Met de huidige middelen is het niet mogelijk om op een volwaardige wijze de regie te voeren op de integrale aanpak van veiligheidsvraagstukken en om de burgemeester bestuurlijk (juridisch) te adviseren over strategische keuzes en over concrete veiligheidsinterventies/-maatregelen. Een benchmarkonderzoek met vergelijkbare (sociale en ruimtelijk structuur) gemeenten bevestigt het inzicht en de praktijkervaring dat uitbreiding van de capaciteit nodig is.

C3: Vertaling raadsprogramma: voortzetten beleidsambities raadsprogramma 1.0

C3	Vertaling raadsprogramma: voortzetten beleidsambities raadsprogramma	2023	2024	2025	2026
C3-1	Inzet communicatie B&W en raad	-190	PM	PM	PM
C3-2	Voortzetten budget Economische agenda Zwijndrecht	-125	PM	PM	PM
C3-3	Aanpak kindermishandeling	0	-225	-225	-225
C3-4	Sport - ingebruikname zwembad en sportbedrijf	-50	-50	0	0
C3-5	Respijtzorgvoorzieningen	-50	-50	-50	-50
	Totaal voortzetten beleid en raadsprogramma 1.0	-415	-325	-275	-275

Toelichting

C3-1 Inzet communicatie

De afgelopen raadsperiode 2018-2022 is de communicatie inzet afgestemd op de uitvoering van het raadsprogramma. Uitgaande van gelijkblijvende (danwel verhoogde) ambities is continuering van deze inzet de komende bestuursperiode nodig. De inzet betreft communicatie en ondersteuning van de burgemeester, college en organisatie. De komende periode wordt gebruikt voor het inschatten van structurele inzet die benodigd is – ook voor de gemeenteraad zelf. Dit zal zich dan vertalen in een structurele budgetaanvraag in 2024 e.v. (kadernota).

C3-2 Voortzetten budget Economische agenda Zwijndrecht

In de vorige raadsperiode is het economisch beleid geactualiseerd en vastgesteld: retail- en horeca-beleid, de bedrijventerreinenstrategie, de havenvisie en het markt- en standplaatsenbeleid. In het nieuwe raadsprogramma is de uitvoering van dit beleid, evenals de banenambitie en het ontwikkelen van overkoepelende economische strategie met bijbehorende agenda krachtig gepositioneerd. Daarnaast zorgt de onzekerheid bij ondernemers voor de wens om meer contact te hebben met de gemeente en heeft de raad het verder intensiveren van de dienstverlening aan en het contact en de samenwerking met ondernemers als belangrijke ambitie opgenomen. In 2023 wordt geïnventariseerd hoeveel budget de komende jaren hiervoor nodig is.

C3-3 Aanpak kindermishandeling

Speciale aandacht is en blijft nodig is voor kinderen die opgroeien in een onveilige situatie en voor (jonge) moeders met een ondersteuningsvraag. De lijn die we hebben ingezet ter voorkoming en bestrijding van huiselijk geweld kindermishandeling wordt daarom voortgezet om de evidence based onderdelen van de aanpak te borgen en verder te ontwikkelen. Deze interventies zijn in de afgelopen jaren bekostigd uit incidentele middelen, inclusief de verlenging in 2023 en kunnen alleen structureel worden voortgezet als deze geborgd worden in de begroting. In deze begroting wordt het budget structureel opgenomen vanaf 2024.

C3-4 Sport – Ingebruikname zwembad en oprichting sportbedrijf

In de loop van 2023 wordt het nieuwe zwembad in het Develpark opgeleverd en wordt de exploitatie van het huidige zwembad overgeheveld naar een nieuw te ontwikkelen Sportbedrijf 2.0. De oprichting van het sportbedrijf heeft enige vertraging opgelopen. Het eerste exploitatiejaar is cruciaal voor het zwembad. In het afgelopen jaar is gebleken dat voor de opzet en transitie aanvullende specifieke externe expertise en capaciteit benodigd is dit traject goed te begeleiden. Dit is van tijdelijke aard voor de duur van 2 jaar.

C3-5 Respijtzorgvoorzieningen

In de afgelopen jaren wordt de inzet van mantelzorgers steeds belangrijker. Hiermee groeit ook de behoefte aan respijtzorgvoorzieningen. Om het huidige aanbod dat met incidentele subsidies wordt

bekostigd te borgen en te kunnen voorzien in de huidige behoefte is minimaal een structureel bedrag van € 50.000 nodig.

C4: Vertaling raadsprogramma 2.0: extra inzet

C4	Vertaling raadsprogramma: extra inzet opgaven raadsprogramma 2.0	2023	2024	2025	2026
C4-1	Opgave samen bouwen aan vertrouwen	-185	PM	PM	PM
C4-2	Versnelling gebiedsontwikkeling en wonen	-100	-100	-100	0
C4-3	Versteving verbinding armoede en economie	-20	-425	-425	-425
C4-4	Intensivering krachtige lokale economie	-180	-180	-180	-180
C4-5	Sport en bewegen	-50	-50	-50	-50
C4-6	Onderzoek ontmoetingen in de wijk	-50	PM	PM	PM
C4-7	Sociale wijkaanpak	-300	-300	-300	-300
C4-8	Waardering en ondersteuning mantelzorg	PM	PM	PM	PM
C4-9	Cultuurakkoord	-50	PM	PM	PM
C4-10	Aanpak overlastgevendende groepen	-150	-150	-150	-150
C4-11	Intensivering Duurzaam Zwijndrecht	-400	-400	-400	-400
C4-12	Lobby-dossiers: A16, Kijfhoek, lightrail, dedicated goederenlijn	-130	-130	-130	-130
C4-13	Visie openbare ruimte	-30	-30	-30	-30
C4-14	Onderzoek versterken Groenblauwe structuur (entrees)	-100	PM	PM	PM
C4-15	Milieu en schone luchtakkoord	-50	PM	PM	PM
C4-16	Openbare ruimte en veranderend klimaat	PM	PM	PM	PM
C4-17	Zondag- en winterdienstregeling	PM	PM	PM	PM
	Totaal vertaling raadsprogramma 2.0	-1.795	-1.765	-1.765	-1.665

Toelichting

C4-1 Opgave samen bouwen aan vertrouwen

In gezamenlijkheid (gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie) bouwen we met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners aan wederzijds vertrouwen. We bouwen aan wederzijds vertrouwen tussen inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en gemeente door de samenwerking te betrekken bij planvorming, beleidsontwikkeling en uitvoering op een manier die bij hen past. Onze dienstverlening passen we hierop aan en is vraaggericht. De komende jaren is dit een van de centrale opgave die dwars door de organisatie heen gerealiseerd moet worden.

We willen dat inwoners en ondernemers zich thuis voelen in het gemeentehuis en dat zij hier met elke vraag terecht kunnen. Enerzijds investeren we in verdere digitalisering voor inwoners die daar graag gebruik van maken. Anderzijds zorgen we ervoor dat inwoners die daar prijs op stellen of die niet digitaal vaardig zijn terecht kunnen in het gemeentehuis. Het gemeentehuis moet het 'Huis van de stad' worden.

Voor 2023 en verder wordt een plan van aanpak opgesteld waarin de aanpak, projecten en activiteiten in het kader van bouwen aan vertrouwen een plek krijgen. Met elkaar bepalen we wat in de verschillende jaarschijven prioriteit moet krijgen en welke kosten hiermee gepaard gaan (PM).

C4-2 Versnelling gebiedsontwikkeling en wonen

Het raadsprogramma wil de bouwambitie uit de vorige periode voortzetten. De ambitie moet binnenstedelijk worden opgelost met name door in de grote projecten Noordoever en Ditztrikt de stap van planvorming naar realisatie te zetten door scherp te zijn op binnenstedelijke verdichtingslocaties (buitengebied uitgesloten). Daarnaast vraagt het raadsprogramma erom dat we faciliterend te werk gaan bij huisvesting van bijzondere doelgroepen. Voor de taskforce is door de vorige raad tot 2023, beschikbaar gesteld. Met deze begroting wordt het budget verlengd tot en met 2025.

C4-3 Versteving verbinding armoede en economie

In de afgelopen periode is vanuit het Deltaplan geïnvesteerd in maatregelen om de effecten van armoede voor inwoners te verzachten en in het in beeld hebben en bereiken van de doelgroep. Er is een stevige basis van samenwerking met uitvoeringspartners gelegd.

Om de spiraal van armoede in gezinnen duurzaam te doorbreken zijn participeren en werk belangrijke sleutels om te werken aan perspectief. De raad heeft in haar programma opgenomen om succesvolle interventies van het Deltaplan voort te zetten en te investeren in activiteiten die gericht zijn op het versterken van de verbindingen tussen lokale economie, arbeidsmarkt, participatie en armoedebestrijding. Het budget is berekend voor voortzetten van succesvolle interventies Deltaplan Armoede en inspelen op ontwikkelingen in 2023: een boost geven aan de verbinding Economie-Arbeidsmarkt-Participatie-Armoede door middel van projecten, maar bijvoorbeeld ook inzet op bewustwording en gedragsverandering in het kader van Energiearmoede (aanvullend op de fysieke maatregelen die via een specifieke uitkering beschikbaar komen en financiële tegemoetkomingen direct aan inwoners).

C4-4 Intensivering krachtige lokale economie

In de afgelopen periode is het economisch beleid geactualiseerd en vastgesteld: retail- en horecabeleid, de bedrijventerreinenstrategie, de havenvisie en het markt- en standplaatsenbeleid. In uw nieuwe raadsprogramma heeft u de uitvoering van dit beleid, evenals de banenambitie en het ontwikkelen van overkoepelende economische strategie met bijbehorende agenda krachtig gepositieerd. Daarnaast zorgt de onzekerheid bij ondernemers voor de wens om meer contact te hebben met de gemeente en heeft uw raad het verder intensiveren van de dienstverlening aan en het contact en de samenwerking met ondernemers als belangrijke ambitie opgenomen. Dit toegenomen ambitieniveau zorgt vanzelfsprekend voor de noodzaak om de uitvoeringskracht te versterken. We stellen uw raad voor om de uitvoeringscapaciteit te versterken, zodat het accountmanagement geïntensiveerd kan worden en we het vastgestelde beleid krachtig kunnen uitvoeren. De kosten hiervoor bedragen € 180.000,- per jaar. Hiermee is de uitvoeringskracht geborgd. Hiernaast volgen in de loop van 2023 separate raadsvoorstellen, zoals de economische strategie en bijbehorende agenda en zal ook de uitvoering van het beleid leiden tot separate voorstellen (voorbereidings- en investeringskredieten) bijvoorbeeld om gericht te werken aan versterking of transformatie van een (deel van een) bedrijventerrein of retail- en horecalocaties.

C4-5 Sport en bewegen

Om de werkwijze van participatie en samenwerking op het gebied van sport en bewegen te borgen, wordt een structureel budget gevraagd voor:

- Het voorkomen van de uitval bij sportdeelname van jongeren ouder dan twaalf jaar
- Meer mogelijkheden om te sporten en bewegen in de buitenruimte
- Specifieke activiteiten voor inwoners voor wie ontmoeting, sporten en bewegen minder vanzelfsprekend zijn.

C4-6 Onderzoek ontmoetingen in de wijk

We stellen accommodatie-en voorzieningenbeleid op. Hierin is aandacht voor maatschappelijke voorzieningen (waaronder wijkcentra), medische voorzieningen en sport- en beweegvoorzieningen. Hangt samen met (uitvoeringsplan) strategisch vastgoed.

C4-7 Sociale wijkaanpak

Zwijndrecht kent meerdere buurten waar de veerkracht een negatieve trend laten zien. Door een stapeling van problemen scoren ze hoog 'op de slechte lijstjes'.

De veerkracht van een gebied zegt iets over de mate waarin een buurt een verandering in concentratie van kwetsbare bewoners aan kan. In minder veerkrachtige buurten is er onbalans. In deze gebieden is het aandeel kwetsbare bewoners toegenomen en groeien de overlast en gevoelens van onveiligheid. Fysiek gezien zijn er te veel goedkope sociale huur- en koopwoningen en is de openbare ruimte kwaliteitsarm. Hoewel we veel doen ter ondersteuning van deze mensen, investeren in de

buurten en verschillende aanpakken hebben lopen, zien we dat het niet lukt om de negatieve trend te doorbreken. Er is extra gerichte inzet nodig om de balans te herstellen en een meer evenwichtige bevolkingssamenstelling in die buurten te bewerkstelligen.

C4-8 Waardering en ondersteuning mantelzorgers

De gemeenteraad wil de waardering en ondersteuning van mantelzorgers verbreden en verhogen. Samen met mantelzorgers en mantelzorgorganisaties brengen we daarom op basis van de kennis en ervaringen van de afgelopen jaren in kaart welke behoeften er zijn onder mantelzorgers aan waardering, ondersteuning en respijtzorg en passen het huidige beleid daarop aan. Wat er nodig is qua waardering en ondersteuning is afhankelijk van de vorm waarin deze worden geboden (op basis van de behoeften van mantelzorgers) en de ambitie.

C4-9 Cultuurakkoord

Kunst en cultuur dragen bij aan positieve gevoelens, contact, het prikkelen van nieuwsgierigheid en leren, kortom aan de mentale gezondheid van inwoners. We onderzoeken daarom of er, naar voorbeeld van het sport- en beweegakkoord, behoefte is aan een cultuurakkoord. Dit doen we samen met lokale kunstenaars, cultuurmakers en maatschappelijke organisaties. (De begeleiding van) Het onderzoek en eventueel totstandkoming van een cultuurakkoord vraagt om een incidentele investering in 2022-2023. In dit traject wordt inzichtelijk gemaakt welke eventuele uitvoeringskosten met het cultuurakkoord gemoeid zijn.

C4-10 Overlastgevende groepen

Sinds 2022 wordt gewerkt aan verbreding en versterking van de aanpak rondom overlastgevende groepen in Zwijndrecht. Deze aanpak vraagt een langer durend commitment en budget om de aanpak verder vorm te geven en uit te voeren. Voor de verdere aanpak én het oplossen van knelpunten in de uitvoering (waaronder een capaciteitsprobleem bij ketenpartners) is extra budget nodig. Een voorbeeld is de inzet van het jongerenwerk.

C4-11 Opgave duurzaamheid

De verstevigde ambitie in het raadsprogramma 2.0, vraagt een intensivering van de opgave Duurzaam Zwijndrecht. Dat betreft initieel vooral uitvoeringscapaciteit. De € 400.000 per jaar die dit vraagt past (ruimschoots) binnen de door het Rijk aangekondigde middelen die beschikbaar zijn, welke worden toegevoegd aan het gemeentefonds (zie C5).

In 2023 herijken we onze opgaven en bieden we u een geactualiseerd integraal programma duurzaamheid aan. De benodigde financiering is afhankelijk van het ambitieniveau en kan voor een belangrijk deel gedekt worden uit rijksbijdragen en bestaande exploitatiebudgetten.

C4-12 Lobby-dossiers

Om de lobby en public affairs rondom de ondertunneling van het goederenspoor en de A16, het hoogfrequenter spoorvervoer en coördinatie van grote subsidietrajecten te borgen, is uitvoeringsbudget nodig. In deze begroting wordt het uitvoeringsbudget structureel ter beschikking gesteld.

C4-13 Visie openbare ruimte

In het Raadsprogramma 2022-2026 'Krachtig Zwijndrecht 2.0' is opgenomen dat we een visie op de openbare ruimte maken waarin we de waarde van de openbare ruimte zichtbaar wordt. Dit doen we door de kwaliteit van het beheerniveau op deze plekken te verhogen en af te stemmen op de inrichting. Het verhogen van het beheerniveau heeft gevolgen voor de jaarlijkse benodigde beheerkosten.

C4-14 Onderzoek versterken groen-blauwe structuur (entrees)

Zwijndrecht wil zich onderscheiden door zijn groene karakter te accentueren. Een gezonde buitenruimte: buitenruimte die uitnodigt om te ontmoeten, ontspannen, sporten en bewegen.

De groene tuinstad aan de Maas waar het prettig vertoeven is. De beeldbepalende locaties, dat zijn de entrees en exits van Zwijndrecht. Het Veerplein, het stationsplein vanuit het openbaar vervoer, De hoofdverkeersaders de op en afritten van de snelweg. Daarnaast hebben we cultureel erfgoed zoals bijvoorbeeld de fontein van Pieter d'Hont waar Zwijndrecht trots op mag zijn. Voorgesteld wordt geld beschikbaar te stellen voor de voorbereidingskosten van een aanpak van de entrees.

C4-15 Milieu en schone luchtakkoord

Het raadsprogramma vraagt erom dat we actief aan de slag gaan met de uitvoering van het schone lucht akkoord om de luchtkwaliteit te verbeteren en te zorgen voor minder uitstoot van stikstof en CO2. Daarnaast moet het uitstoten van gevaarlijke stoffen, waaronder PFAS en PFOA, stoppen. Naast het reguliere jaarprogramma van de OZHZ zijn hiervoor geen middelen of beleidscapaciteit geborgd. In 2023 stellen we voor te onderzoeken op welke wijze we hiermee actiever aan de slag kunnen en aan aanpak te ontwerpen. Besluitvorming over de aanpak en de daarbij behorende middelen kan dan in 2024 volgen.

C4-16 Openbare ruimte en veranderend klimaat

Het raadsprogramma wil een aanpak om gebieden in Zwijndrecht die kwetsbaar zijn voor het veranderende klimaat (hittestress, droogte of wateroverlast) aan te pakken. Daarnaast staat in het raadsprogramma de ambitie om een groener en een blauwer Zwijndrecht te zijn met meer natuur en water. Waar het buitengebied en de parken beter verbonden zijn met het bebouwd gebied. Deze intensivering vraagt in eerste instantie in 2023 om extra beleids- en uitvoerende capaciteit om een plan met interventies uit te werken. Voor 2024 en verder nemen we de middelen die nodig zijn voor de uitvoering mee in het integrale programma duurzaamheid dat dan afloopt en/of verwerken we de investeringen in het IP.

C4-17 Zondag- en winterdienstregeling

Het raadsprogramma vraagt expliciet om herstel van de verbinding Veerplein-Hooikade (zondag en winterdienstregeling). Dit zal extra uitgaven vragen die worden betaald met middelen uit de regio.

Tot slot

In dit hoofdstuk is het volledige financiële verloop gepresenteerd van het moment van het opstarten van het begrotingsproces 2023 met de kaderbrief 2023 tot aan de verwerking van de laatste inzichten en extra inzet rondom het raadsprogramma Krachtig Zwijndrecht 2.0.

De extra inzet als gevolg van het voortzetten van beleid uit het vorige raadsprogramma danwel de vorige begroting en de extra inzet als gevolg van het vertalen van het nieuwe raadsprogramma, C3 en C4, komen terug in de verschillende begrotingsprogramma's. In onderstaand overzicht is de extra inzet per programma inzichtelijk gemaakt.

Samenvatting financieel beeld Begroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026

Het verloop van ons geraamd resultaat is met het vaststellen van deze begroting als volgt:

	2023	2024	2025	2026
Begroting 2022 - beginstand	-848	-687	221	1.182
Ontwikkelingen kaderbrief 2023 (A)	2.137	2.740	2.098	-2.745
Ontwikkelingen behandeling kaderbrief 5 juli (B)	2.518	1.932	1.443	-3.322
Begroting 2023 - tussenstand voor zomerreces	3.807	3.985	3.762	-4.885
Ontwikkelingen vanaf 5 juli en vertaling raadsprogramma (C)	-2.385	-2.230	-1.337	-1.489
Geraamd resultaat begroting 2023-2026	1.422	1.755	2.425	-6.374

We constateren dat we scherp aan de wind blijven zeilen maar ook rekening houden met stormen die (gaan) woeden. Dit doen we door niet het gehele resultaat nu al een bestemming te geven maar deze beschikbaar te houden voor de toekomst: een buffer.

Financiële positie

Daarnaast hebben we een betere financiële positie dan de afgelopen jaren, de financiële kengetallen zijn verbeterd (paragraaf weerstandsvermogen) en de lokale lasten stijgen beperkt (paragraaf lokale heffingen).

We vertrouwen erop met deze begroting koersvast te zijn.

Begroting 2023 – 2026

Hoofdstuk 2 PROGRAMMAPLAN

Programma 1 Bestuur, dienstverlening, communicatie en participatie

1.1 Inleiding

Een 'Krachtig Zwijndrecht' is een Zwijndrecht waarin inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en gemeente in vertrouwen met elkaar werken aan maatschappelijke opgaven. De gemeente is er voor inwoners en is er vooral om te voorzien in zorg, huisvesting, gedegen onderwijs, werk, een schone en veilige leefomgeving en een plek van en voor inwoners. Verwachtingen en behoeften in de samenleving veranderen regelmatig en in een steeds hoger tempo en komen tot uiting in maatschappelijke vraagstukken. Dat vraagt om een overheid die hier tijdig op in kan spelen en kan schakelen tussen haar verschillende rollen (rechtmatige, presterende, netwerkende en responsieve overheid). Niet alleen ons takenpakket verandert, maar ook de verhouding tussen de gemeente, inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. In zijn algemeenheid hebben we een kloof te dichten tussen overheid, inwoners en ondernemers waarop we deels zelf invloed hebben. Daarmee is het bouwen aan het onderling vertrouwen geworden tot een van onze belangrijkste gezamenlijke opgaven.

1.2 Opgave Bouwen aan vertrouwen

In gezamenlijkheid (gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie) bouwen we met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners aan wederzijds vertrouwen. Voor ons staat deze opgave in het teken van een zelfbewuste en dienende overheid die snel kan inspelen op veranderingen in de samenleving. Een overheid die de kennis en kunde vanuit de samenleving beter benut en de samenleving vanuit gelijkwaardigheid betreft bij oplossingen voor maatschappelijke opgaven. Dat begint met luisteren en het goede voorbeeld geven. Gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie worden door de samenleving gezien als één en daarom is het van belang dat we ook als één opereren en communiceren, maar wel vanuit onze eigen rol en verantwoordelijkheid.

We bouwen aan wederzijds vertrouwen tussen inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en gemeente door de samenleving te betrekken bij planvorming, beleidsontwikkeling en uitvoering op een manier die bij hen past. Onze dienstverlening passen we hierop aan en is vraaggericht. Onze inzet moet er toe leiden dat:

- 1) Inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners betrokken zijn bij hun directe (leef)omgeving en de opgaven in Zwijndrecht op een manier die bij hen past;
- 2) Raad, college en ambtelijke organisatie zichtbaar, benaderbaar en betrokken zijn in de buurten en straten van Zwijndrecht;
- 3) Zwijndrecht een responsieve en wendbare gemeente is die luistert naar inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners en daar ook naar handelt;
- 4) De communicatie van de gemeente uitnodigend, duidelijk en toegankelijk is voor iedereen;
- 5) We bouwen aan een vernieuwde infrastructuur die past bij de nieuwe samenwerking. Dat we samen leren, ontwikkelen, experimenteren en investeren.

In een snel veranderende wereld vol maatschappelijke en technologische ontwikkelingen is het werken aan herstel van wederzijds vertrouwen geen eenvoudige opgave. Het is ook geen opgave die zich laat vangen in eenvoudige korte termijn oplossingen. Bouwen aan vertrouwen vraagt blijvend om aandacht en inzet van raad, college en ambtelijke organisatie. Het is een opgave die in het teken staat van een dienende en zelfbewuste overheid.

Goede communicatie en interactie met inwoners en ondernemers is daarin essentieel. De komende jaren bouwen we aan versterking van het wederzijds vertrouwen door:

- Continue ontmoetingen te organiseren met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners en bij hen feedback en input op te halen en op basis hiervan te leren en ontwikkelen;

- Zichtbaar en benaderbaar te zijn voor inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners en bij hen betrokken te zijn. Maar ook door duidelijk te zijn en uit te spreken wat we van elkaar mogen verwachten als raad, college, ambtelijke organisatie, inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners;
- Invulling te geven aan het “huis van de stad” (dienstverlening);
- Ruimte te bieden om mee te denken, mee te doen en Initiatieven en ideeën van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners te stimuleren en faciliteren (participatie);
- Met elkaar te leren, ontwikkelen en experimenteren. De vele dilemma's die we tegenkomen bespreken we met alle betrokken stakeholders en gezamenlijk zoeken we naar oplossingen;
- Op een duidelijke en toegankelijke manier informatie te delen en ideeën uit te wisselen (communicatie).

Voor 2023 en verder wordt een plan van aanpak opgesteld waarin de aanpak, projecten en activiteiten in het kader van bouwen aan vertrouwen een plek krijgen. Met elkaar bepalen we wat in de verschillende jaarschijven prioriteit moet krijgen. Hierin wordt voor 2023 onder andere opgenomen:

- a) Een goede implementatie van de participatiewijzer;
- b) Doorontwikkeling van de 1-loketfunctie en voorbereidingen voor de ontwikkeling van het “Huis van de stad”;
- c) Het organiseren van ontmoetingen;
- d) Verschillende vormen om kinderen en jongeren te betrekken bij onderwerpen die hen nu of in de toekomst raken.

Dienstverlening

We willen dat inwoners en ondernemers zich thuis voelen in het gemeentehuis en dat zij hier met elke vraag terecht kunnen. Enerzijds investeren we in verdere digitalisering voor inwoners die daar graag gebruik van maken. Anderzijds zorgen we ervoor dat inwoners die daar prijs op stellen of die niet digitaal vaardig zijn terecht kunnen in het gemeentehuis. Het gemeentehuis moet het ‘Huis van de stad’ worden. Dat betekent niet alleen een plek waar je je paspoort of vergunning haalt en niet alleen een kantoorruimte. Maar het moet dé plek worden waar inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, raadsleden, collegeleden en ambtenaren elkaar ontmoeten en met elkaar in verbinding komen. Een plek waar nieuwe energie, nieuwe samenwerking en aandacht voor elkaar ontstaat en groeit. Een plek waar iedereen een luisterend oor vindt, waar je altijd welkom bent en waar je de passie en bevlogenheid vindt om samen te werken aan gezamenlijke opgaven.

Onderdeel hiervan is het verder bouwen aan de 1-loketfunctie in het gemeentehuis, in aanvulling op de dienstverlening die in de wijken geboden wordt dicht bij de inwoners. Naast de gemeentelijke diensten, zoals de uitgifte van reisdocumenten en vergunningverlening, biedt het 1-loket in het gemeentehuis ook de diensten van het Vivera Sociaal Wijkteam en de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) aan. Hier kunnen onze inwoners en ondernemers dichtbij en zoveel mogelijk in één keer geholpen worden. We onderzoeken wat deze ontwikkeling betekent voor de manier waarop we het gemeentehuis hebben ingericht.

Participatie

Een ‘Krachtig Zwijndrecht’ is een Zwijndrecht waar inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties actief betrokken zijn bij planvorming en de uitvoering en dat wij hen andersom faciliteren bij initiatieven die bijdragen aan de veiligheid, leefbaarheid en sociale cohesie in de buurten van Zwijndrecht. We betrekken hen bij duurzame oplossingen voor maatschappelijke opgaven. Dit vraagt om vroegtijdige betrokkenheid en inspraak. In raadsvoorstellen wordt daarom de participatie toegelicht met de participatiewijzer als uitgangspunt. We willen dat zij betrokken zijn bij hun directe (leef)omgeving op een manier die bij hen past. Kinderen en jongeren krijgen de ruimte om mee te

praten over bestuur, beleid en onderwerpen die hen nu of later direct raken. We intensiveren onze aanpak om jongeren hierbij te betrekken.

Communicatie

In deze raadsperiode werken we versneld toe naar communicatie die open, uitnodigend, duidelijk en toegankelijk is voor iedereen. We streven in de communicatie naar meer maatwerk, waarbij vragen vanuit samenleving, buurt, straat en individu snel, goed en volledig beantwoord worden. We toetsen de gemeentelijke communicatie die plaatsvindt via de website, sociale media, gedrukte media en andere kanalen hierop en betrekken daar onze inwoners en ondernemers bij.

1.2.1 SDG's

1.3 Overige programma-onderdelen

Regionale Samenwerking

Naast de opgave bouwen aan vertrouwen werken we regionaal samen als we daarmee een beter resultaat kunnen behalen voor onze inwoners, bedrijven en instellingen.

Verkiezingen

Naast de opgaven vinden op 15 maart 2023 de Provinciale Statenverkiezingen en de Waterschapsverkiezingen plaats. In de afgelopen jaren hebben we bij het organiseren van de verkiezingen rekening moeten houden met Corona. Nog steeds geldt de Tijdelijke Wet Verkiezingen Covid-19 en afhankelijk van de ontwikkelingen in 2023 houden we er rekening mee dat ook deze verkiezingen om extra tijd, inzet en hogere kosten gaan vragen. Daarnaast besteden we als raad en college aandacht aan het belang van stemmen en het belangrijke werk dat de provincie en waterschappen doen voor Zwijndrecht.

Ook vinden in 2023 de verkiezingen plaats voor de dorpsraad. De dorpsraad is een commissie van advies die zich bezig houdt met zaken in en rondom het dorp Heerjansdam waarbij het gaat om de leefbaarheid, veiligheid, sociaal cultureel welzijn en het beheer en de inrichting van de openbare ruimte.

1.4 Effectindicatoren

- Het vertrouwen in de samenwerking aan maatschappelijke opgaven uitgedrukt in een cijfer (Nulmeting vindt plaats in 2023)

De belangrijkste ambitie uit het programma Bestuur, dienstverlening, communicatie en participatie is het 'In vertrouwen met elkaar samenwerken aan maatschappelijke opgaven'. 'Met elkaar' betekent hier de samenwerking tussen inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en gemeente. We willen weten hoeveel vertrouwen de betrokken partijen hebben in die samenwerking. We meten dit aan de hand van een uitvraag onder partijen die betrokken zijn bij maatschappelijke opgaven. Het vertrouwen in de samenwerking wordt uitgedrukt in een cijfer.

We kiezen voor deze indicator omdat hierin het vertrouwen in de samenwerking centraal staat en niet louter het vertrouwen van inwoners en ondernemers in de overheid. Het vertrouwen in de samenwerking wordt minder beïnvloed door externe factoren zoals crises en landelijke ontwikkelingen (bijvoorbeeld toeslagenaffaire). Bovendien gaat het hier om vertrouwen in elkaar en dat ademt gelijkwaardigheid en wederkerigheid uit. De indicator zegt niets over manier waarop en de mate waarin partijen willen samenwerken aan maatschappelijke opgaven. Dit kan in de toekomst wel onderdeel uitmaken van de uitvraag.

- Het aantal onderwerpen en projecten waarbij kinderen en jongeren inbreng hebben gehad

We vinden het van groot belang dat kinderen en jongeren meer betrokken worden bij onderwerpen die hen nu of in de toekomst raken. Zij zijn de toekomst van Zwijndrecht en daarom willen we volgen bij hoeveel onderwerpen en projecten kinderen en jongeren in Zwijndrecht inbreng hebben gehad.

We kiezen voor deze indicator omdat we willen volgen of het aantal onderwerpen en projecten waarbij kinderen en jongeren in Zwijndrecht inbreng hebben gehad in deze raadsperiode toeneemt. Het is van belang dat we hierbij de mate waarin en de manier waarop zij betrokken zijn duiden.

1.5 Wat mag het kosten?

Programma 1 Dienstverlening en bestuur, communicatie en participatie	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Resultaat voor bestemming	-6.262	1.941	-4.321	-6.233	1.541	-4.692	-6.232	1.541	-4.691	-6.252	1.541	-4.711
Mutaties reserves	0	30	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	-6.262	1.971	-4.291	-6.233	1.541	-4.692	-6.232	1.541	-4.691	-6.252	1.541	-4.711
- = Nadelig / + = Voordelig												
												Bedragen x € 1.000

Programma 2 Wonen, bouwen en wooncarrière

2.1 Inleiding

De ambitie voor Zwijndrecht om te komen tot een evenwichtige bevolkingssamenstelling en gemengde leefbare wijken en buurten blijft overeind. Om dit evenwicht te bereiken is het noodzakelijk onze woningvoorraad te veranderen en in balans te brengen. De woningvoorraad in Zwijndrecht heeft een relatief hoog percentage sociale huurwoningen en relatief veel goedkope woningen. Zwijndrecht is daarmee een betrekkelijk betaalbare woongemeente, maar dat brengt ook nadelen met zich mee. Inwoners met een hoger inkomen verlaten de gemeente omdat zij geen wooncarrière kunnen maken en minder welvarende huishoudens stromen in. Dat heeft een nadelig effect op de kostenontwikkeling in het sociaal domein en zet daarmee druk op de gemeentelijke financiën.

We blijven daarom inzetten op het toevoegen van woningen in het middeldure en dure segment. Zo bieden we inwoners kans om door te stromen binnen de gemeentegrenzen (wooncarrière) en ontstaan in het betaalbare woonsegment kansen, onder andere voor starters. Met nieuwbouwprojecten en renovatie en herstructurering willen we de woningvoorraad in Zwijndrecht fors uitbreiden, daarmee dragen we ook bij aan het oplossen van de woningnood. Daarnaast werken we hiermee aan de ambitie om te komen tot leefbare en gemengde wijken waarin inwoners elkaar ontmoeten en van elkaar leren, waardoor de leefbaarheid een vlucht neemt.

2.2 Opgave goed wonen

Met de **opgave goed wonen** wordt intensief en integraal gewerkt aan onze woningbouwambitie. Momenteel is er een planvoorraad van ongeveer 3850 woningen opgenomen in de Planmonitor. In 2023 worden de volgende (deel)projecten opgeleverd: koopappartementen bij Euryza, woningen Prinses Margrietstraat en een aantal particuliere initiatieven. Daarnaast gaan we starten met de volgende fase Noordoevers, Euryza, Buizerdstraat, Beneluxlaan, Lindelaan, Van 't Hofflocatie en de Heer Janstraat. In de Diztrikt zetten we met name stappen in de deelgebieden Noord en in Stationskwartier (Maasterras, Stadstuinen en Indische Buurt). Naast de bouw van woningen sturen we op gerichte transformatie en kwaliteitsverbetering in het sociale huursegment. We werken hiervoor nauw samen met de woningcorporaties, volgens de Prestatie Afspraken Lange Termijn (PALT). Deze afspraken zijn gericht op aantallen en ook op betaalbaarheid, duurzaamheid en de kwaliteit van de sociale huurwoningen.

2.2.1 SDG's

2.3 Effectindicatoren

- Gemiddeld besteedbaar inkomen per huishouden

We werken aan het bereiken van evenwicht in de samenstelling van onze bevolking. Dit wil zeggen dat er voldoende besteedbaar inkomen is om de lasten binnen de gemeente te dragen en de voorzieningen in stand te houden. Deze indicator kan ook uitgewerkt worden tot op wijk- en buurtniveau en zegt daarmee ook iets over gemixte wijken.

- % sociale woningvoorraad en goedkope koopwoningen

- % woningen boven de NHG-grens

Deze indicatoren zeggen gezamenlijk iets over het in balans zijn van onze woningvoorraad.

2.4 Wat mag het kosten?

Programma 2 Wonen, bouwen en wooncarrière	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Resultaat voor bestemming	-17.466	5.480	-11.986	-17.493	4.812	-12.681	-16.286	3.062	-13.224	-15.985	2.977	-13.008
Mutaties reserves	-1.457	1.570	113	-602	1.037	435	-100	912	812	0	632	632
Resultaat na bestemming	-18.923	7.050	-11.873	-18.095	5.849	-12.246	-16.386	3.974	-12.412	-15.985	3.609	-12.376
- = Nadelig / + = Voordelig												
												Bedragen x € 1.000

Programma 3 Armoedebestrijding en versterken lokale economie

3.1 Inleiding

Het duurzaam aanpakken en doorbreken van armoede vraagt een lange adem. Daarom geven we een vervolg aan de aanpak van armoede in Zwijndrecht. De noodzaak blijft onverminderd hoog met actuele ontwikkelingen van stijgende (energie)prijzen en koopkrachtvermindering: in de media inmiddels 'de kosten crisis' genoemd. Een nieuwe groep inwoners kan hierdoor te maken krijgen met armoede, wanneer hun inkomsten niet meer toereikend zijn voor de (vaste) uitgaven. Het kan dan ook gaan om inwoners met een modaal inkomen, die wonen in een slecht geïsoleerde woning.

In de vorige raadsperiode is een solide basis gelegd met het Deltaplan aanpak Armoede. Organisaties weten elkaar beter te vinden en spelen gezamenlijk in op behoeften van de inwoners om wie het gaat. Ook wanneer er snel grote veranderingen plaatsvinden, zoals tijdens de coronacrisis het geval was, heeft het netwerk bewezen hier snel en flexibel op in te kunnen spelen.

Met de projecten van het Deltaplan aanpak Armoede hebben we succesvolle werkwijzen ontwikkeld om de effecten van armoede te verzachten, de doelgroep beter te bereiken (denk aan de Sociaal Scout voor de meest kwetsbare inwoners) en inwoners eerder te helpen bij financiële zorgen (denk aan Samen Sneller Schuldenvrij voor inwoners met een betalingsachterstand).

Deze basis willen we behouden en succesvolle interventies uit het Deltaplan willen we voortzetten. Daarnaast willen we ook (juist) deze periode ruimte houden om in te kunnen spelen op actuele ontwikkelingen met projecten en voorzieningen die nodig zijn. In de vorige periode waren dit bijvoorbeeld de extra inzet voor de TOZO groep, materialen voor thuisonderwijs en kinderopvang voor ouders die aan opleiding of werk beginnen.

3.2 Opgave Armoedebestrijding

De komende periode willen we in de opgave **Armoedebestrijding** focussen op het bieden van een duurzaam perspectief uit armoede via de route werk (Meedoen met perspectief). De bijbehorende doelstellingen vanuit het raadsprogramma Krachtig Zwijndrecht 2.0, staan verwerkt bij de doelstellingen per programma. We intensiveren de verbinding tussen onze inzet voor het versterken van de lokale economie en het ondersteunen van inwoners vanuit ons zorg- en ondersteuningsaanbod in het zetten van stappen naar participatie en werk. Vanuit Zwijndrechtse werkgevers ontstaat initiatief om mensen die nu langs de kant van de arbeidsmarkt staan een plek te bieden. Mede ingegeven door krapte in diverse sectoren. We ondersteunen werkgevers bij hun aandeel in de strijd tegen schulden en armoede. En gaan voor deze opgave de samenwerking versterken met en tussen Zwijndrechtse werkgevers en onze uitvoeringsorganisaties, zoals de SDD, werkgeversservicepunt Baanbrekend, Leerwerkbedrijf Zwijndrecht Werkt en het VIVERA Sociaal wijkteam.

Om voor inwoners voor de korte termijn de effecten van armoede en financiële problemen te verzachten, voert de gemeente een ruimhartig minimabeleid. We vinden het hierbij belangrijk dat niet alleen kinderen die in armoede opgroeien maar ook volwassenen die moeten rondkomen van het sociaal minimum, kunnen sporten en bewegen en dat iedereen cultuur kan ervaren. De financiële situatie van inwoners mag daarbij geen struikelblok vormen. Ook kijken we naar de mogelijkheden die binnen de eigen invloedssfeer van de gemeente liggen, zoals de kwijtschelding van gemeentelijke lasten. *Disclaimer: Als het Rijk er niet voor zorgt dat de basis op orde komt door de balans tussen inkomsten en uitgaven voor huishoudens te herstellen, zijn wij als gemeente slechts pleisters aan het plakken.*

3.2.1 SDG's

3.3 Opgave krachtige lokale Economie

Zwijndrecht is een echte ondernemersgemeente met een brede werkgelegenheidsstructuur. Ook in 2023 willen we een aantrekkelijke gemeente zijn voor bedrijven om zich te vestigen en hier gevestigd te blijven. Goede dienstverlening en de samenwerking met ondernemers is hiervoor essentieel. We willen daarom nog nadrukkelijker in verbinding staan met het bedrijfsleven, een verbinder zijn tussen het bedrijfsleven onderling en ontmoetingen faciliteren. Daarom intensiveren we ons accountmanagement en werken we in 2023 aan een gezamenlijke agenda om de economie in Zwijndrecht te versterken. Hier werken we aan met de opgave **krachtige lokale economie**. De daarbij horende *doelstellingen* komen voort uit het raadsprogramma 2.0.

Onderdeel van die opgave zijn ook de uitvoering van de bedrijventerreinenstrategie en het retail- en horecabeleid. Vanuit de bedrijventerreinenstrategie weten we dat er vraag is naar ruimte om te ondernemen. We zetten daarom in op efficiënt ruimtegebruik, meer banen per hectare en het ondersteunen en faciliteren van ondernemers bij hun ruimtevraag. Een mooi voorbeeld is de ontwikkeling van een nautisch maritiem cluster; PIER14. Naast de bedrijventerreinen richten we ons vanuit het retail- en horecabeleid ook op de ontwikkeling van winkel- en horecagebieden. We versterken concentratiegebieden en maken een start met het transformeren van locaties zonder perspectief. Dit jaar zetten we intensief in op Boulevard Noord en De Passage, gaan we door met de uitvoering van het project Veerplein en ronden we de werkzaamheden bij wijkwinkelcentrum Kort Ambacht af.

3.3.1 SDG's

3.4 Effectindicatoren

Effectindicatoren Armoede

- **Totaal aantal personen met een laag inkomen in Zwijndrecht.**

We bepalen de definitie van armoede als een inkomen tot 150% wettelijk sociaal minimum. Uitgesplitst naar inkomensgrenzen tot 150% van het wettelijk sociaal minimum en naar totaal aantal personen en aantal kinderen. Het inkomen kan zowel een uitkering, als pensioen, een klein salaris of inkomen uit eigen onderneming zijn.

We kiezen voor deze indicator omdat we hiermee een bredere armoede doelgroep weergeven dan bijvoorbeeld de verplichte BBV indicator 'aantal uitkeringen'.

- **Aantal meldingen (unieke) inwoners met een betalingsachterstand vaste lasten**

Dit zijn meldingen op basis van de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening. Dit geeft aan hoeveel inwoners moeite hebben met maandelijks rondkomen van hun inkomen. Dit kunnen dus ook inwoners met een hoger inkomen zijn. Zeker met de huidige ontwikkelingen is dit een relevante groep.

We kiezen voor deze indicator omdat armoede niet alleen bestaat uit lage(re)inkomsten maar ook simpelweg het kunnen betalen van je rekeningen.

Effectindicatoren Economie

- **Aantal banen in Zwijndrecht**

Door het aantal banen in Zwijndrecht inzichtelijk te maken, zien we jaarlijks ook of hier een toename zichtbaar is. Zo meten we hoe het gaat met onze banenambitie.

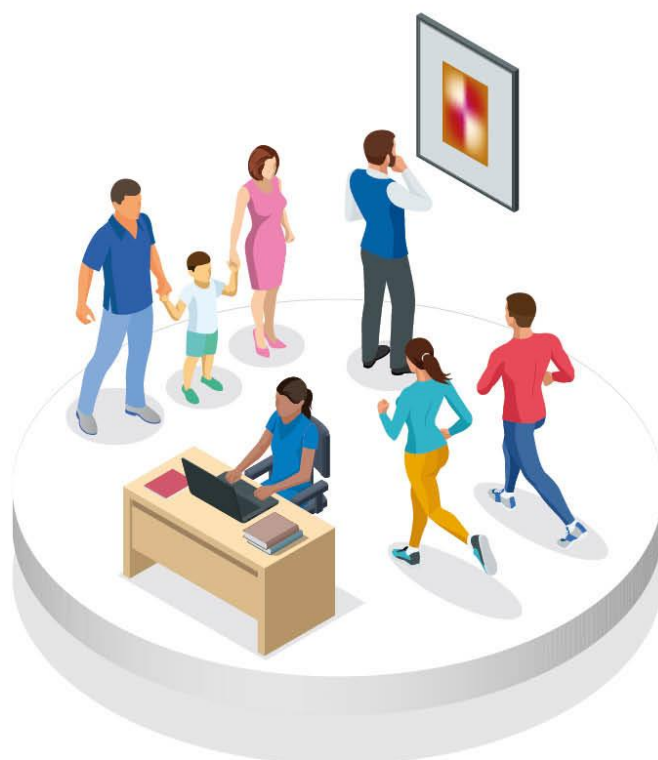
- **Tevredenheid van ondernemers met de samenwerking**

Voor de opgave 'bouwen aan vertrouwen' wordt een methode ontwikkeld om te meten hoe tevreden samenwerkingspartners zijn over de samenwerking met de gemeente. Hierin kunnen we ook ondernemers meenemen. Zo meten we of we het effect bereiken dat de samenwerking met ondernemers sterker wordt.

3.5 Wat mag het kosten?

Programma 3 Armoedebestrijding en versterken lokale economie	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Resultaat voor bestemming	-35.864	21.657	-14.207	-34.617	19.617	-15.000	-34.559	19.617	-14.942	-34.566	19.617	-14.949
Mutaties reserves	-958	0	-958	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	-36.822	21.657	-15.165	-34.617	19.617	-15.000	-34.559	19.617	-14.942	-34.566	19.617	-14.949
- = Nadelig / + = Voordelig											Bedragen x € 1.000	

Programma 4 Welzijn, zorg, sport en cultuur

4.1 Inleiding

Een 'Krachtig Zwijndrecht' is een Zwijndrecht met gezonde en vitale inwoners waarin iedereen tot zijn recht komt en waarbij het niet uitmaakt wie je bent en welke achtergrond je hebt. Iedereen kan meedoen en er is aandacht voor elkaar. Alle inzet die we plegen binnen het sociaal domein moet hieraan bijdragen.

Inclusieve samenleving

In Zwijndrecht als inclusieve samenleving heeft iedereen dezelfde rechten en dezelfde kansen op alle terreinen van het leven. Iedereen kan meedoen en er is aandacht voor elkaar. Dit geldt voor iedereen maar we hebben oog voor mensen die een steuntje in de rug kunnen gebruiken. Zoals kinderen en jongeren om gezond en veilig op te kunnen opgroeien, ouderen om waardig ouder te kunnen worden en nieuwkomers om zich thuis te laten voelen en effectief aan hun maatschappelijke integratie.

Voortzetting en verbreding transformatie sociaal domein

Sinds 2020 werken we aan de uitvoering van het “Transformatieplan Sociaal Domein – We zijn ervan en doen het samen”. Daarin staan lokale integrale kaderstelling (primaat lokaal) en het organiseren van de integrale toegang tot ondersteuning en zorg centraal. De uitgangspunten uit het transformatieplan blijven centraal staan zoals normaliseren, demedicaliseren en geen versnippering meer in de uitvoering. We bepalen als gemeente, maatschappelijke organisaties én inwoners samen wat er nodig is in het sociaal domein. We stimuleren hierbij de integraliteit en samenwerking tussen partijen. We werken waar mogelijk datagestuurd en zetten in op wat werkt en hebben het lef om te stoppen met wat niet werkt.

Om dwars door de systemen knelpunten op te kunnen lossen, zetten we naast de Zorgmarinier die zich richt op het systeem, een doorbraakregisseur in die zo nodig op casusniveau tijdelijk de procesregie kan overnemen om doorbraken te realiseren.

Een gezonde basis voor iedereen

Fysieke en mentale gezondheid van de inwoners is een belangrijk speerpunt in het Raadsprogramma 2022-2026. Dit gaat niet alleen over zorg en ondersteuning, maar ook om een gezonde en schone leefomgeving. Daarom investeren we in een gezonde basis voor iedereen. Dit doen we door te zorgen dat er voldoende voorzieningen zijn waaronder wijkcentra. Inwoners kunnen in Zwijndrecht sporten, bewegen en cultuur beleven ter ontspanning en ontmoeting. We zetten in op preventie en hebben aandacht voor de leefomgeving. De buitenruimte is schoon en veilig en de luchtkwaliteit verbetert (zie ook programma duurzame en veilige leefomgeving). Ook hebben we aandacht voor kwetsbare doelgroepen met een huisvestingsvraag zoals jongeren (starters), ouderen, statushouders, asielzoekers en mensen die uitstromen uit een voorziening als beschermd wonen of de opvang.

Uitvoering Wet Inburgering

We zetten de uitvoering van de Wet Inburgering voort via de SDD. De casusmanager inburgering en stichting Vluchtelingenwerk werken intensief samen aan de begeleiding van statushouders bij hun inburgering. We willen hiermee bereiken dat zij goed kunnen deelnemen aan de Zwijndrechtse samenleving.

Een steuntje in de rug voor wie dat nodig heeft

Mensen die moeite hebben om zelfstandig mee te komen in de samenleving krijgen gericht ondersteuning: zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig, op alle leefgebieden die nodig zijn.

We zorgen voor voldoende voorzieningen, hulp en ondersteuning en realiseren woonvormen voor inwoners die een steuntje in de rug nodig hebben.

Herijking uitvoering Wet maatschappelijke ondersteuning

De inhoudelijke en financiële keuzes voor het sociaal domein liggen sinds 2022 weer lokaal. Komend jaar worden in navolging op het Minimabeleid en de verordening Jeugdhulp besluiten genomen over de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Belangrijk aandachtspunt hierin is de verbinding tussen voorzieningen vanuit de Wmo waarvoor een indicatie nodig is, de voorzieningen die algemeen toegankelijk zijn en de verbinding met andere wetten, zoals de Jeugdwet. We doorlopen dit proces samen met onze inwoners, maatschappelijke partners en inwonersadviesraad en besteden specifiek aandacht aan mantelzorg en vrijwilligers.

Samenwerkingsagenda Onderwijs, jeugdhulp en gemeente

In 2022 is een intensief traject gestart tussen onderwijspartners, jeugdhulppartners en gemeente. Dit omdat er een sterke gezamenlijke behoefte was om op basis van een samenwerkingsagenda met heldere en haalbare korte termijn en middellange termijn doelstellingen aan de slag te gaan om de onderwijsondersteuning en jeugdhulp nog beter op elkaar te laten aansluiten. Door middel van een aantal proeftuinen, waarbij ook kinderen, jongeren en ouders/verzorgers worden betrokken, wordt in 2023 gewerkt aan het oplossen van een aantal vraagstukken:

- Passende onderwijsplek voor alle kinderen en jongeren in Zwijndrecht
- Goede aansluiting voor kinderen en jongeren die zorg en ondersteuning nodig hebben in en om de school en in de kinderopvang
- Het aanpakken van de (sociaal emotionele) achterstanden die kinderen hebben opgelopen tijdens de coronacrisis
- Betere afstemming van samenwerkingspartners in en rond de scholen en daarvoor leren en gebruik maken van de intensievere samenwerking, nieuwe inzichten en aanpakken die zijn ontstaan in de coronacrisis
- De inzet van de tijdelijke middelen uit het Nationaal Programma Onderwijs en de middelen uit het Onderwijs Achterstandenbeleid om aan deze vraagstukken invulling te geven.

Jeugdhulp blijft in beweging

De jeugdzorg blijft in beweging. Landelijke ontwikkelingen binnen het jeugdstelsel zijn van invloed op de manier waarop het jeugdbeleid zich in Zwijndrecht zal ontwikkelen:

- Met het landelijk Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming wordt gewerkt aan een effectievere en slimmere organisatie van de jeugdbescherming. Dit scenario krijgt een regionale en lokale vertaling in het programma "Kind- en Gezinsbescherming".
- Naast deze landelijke ontwikkelingen werken we regionaal aan het verder verbeteren van het zorglandschap. Voor veel jeugdigen in Zuid-Holland Zuid lukt het redelijk goed om tijdig passende hulp te realiseren met elkaar. Er is echter een kleine groep jeugdigen met complexere hulp- en ondersteuningsvragen voor wie dit steeds moeizamer lijkt te gaan. Om ook voor die groep passende voorzieningen beschikbaar te hebben, werken we met de andere gemeenten in de regio samen om hier een verbeter slag op te maken.
- Ook voor de jeugdigen zetten we de transformatie van het sociaal domein door langs de lijn sturen op inhoud, geld en spreekkamer. Dit doen we via diverse instrumenten, zoals de in 2022 vastgestelde verordening Jeugdhulp, lokale contractering van de toegang en versterking van preventie door bijvoorbeeld de jeugdgezondheidszorg. Ook gaan we gericht aan de slag met de duurste casuïstiek in Zwijndrecht, waarbij we nagaan of de zorg overzichtelijker en doeltreffender ingezet kan worden.

VIVERA Sociaal Wijkteam als centraal punt

Het VIVERA Sociaal wijkteam (hierna VSWT) is het centrale punt voor informatie, advies en de toegang tot zorg en ondersteuning. De gemeenten Zwijndrecht en Dordrecht zijn als eerste gemeenten in de regio overgegaan tot aanbesteden van de uitvoering van de sociaal wijkteams per 2023. Voor Zwijndrecht weegt in deze keuze sterk mee dat dit past bij de wijze waarop we in de uitvoeringspraktijk willen sturen op de realisatie van de ambities van het Transformatieplan Sociaal domein zoals hulp en ondersteuning dichtbij en korte lijnen met de geïndiceerde ondersteuning. Er zijn grote stappen gezet door het VSWT naar integraal werken, lokaal regie voeren op de hulp en ondersteuning die in huishoudens wordt ingezet en sturen op normaliseren. Het wijkteam verdient daarvoor een groot compliment. Tegelijkertijd constateren we dat het transformatieproces vanaf dit punt alleen verder kan als de professionals een integrale aansturing en ondersteuning krijgen en in praktische zaken integraal kunnen werken, zoals in één registratiesysteem. Door middel van opdrachtverstrekking is er per 2023 één opdrachtnemende uitvoeringsorganisatie. Daarmee borgen we de voortgang van de transformatieproces en het realiseren van de ambities.

4.2 Opgave Veerkrachtige buurten

Zwijndrecht kent meerdere buurten waar de veerkracht een negatieve trend laten zien. Door een stapeling van problemen scoren ze hoog 'op de slechte lijstjes'.

De veerkracht van een gebied zegt iets over de mate waarin een buurt een verandering in concentratie van kwetsbare bewoners aan kan. In een veerkrachtige buurt is er balans tussen zelfredzame bewoners, kwetsbare bewoners en aanwezige organisaties. In minder veerkrachtige buurten is er onbalans. In deze gebieden is het aandeel kwetsbare bewoners toegenomen en groeien de overlast en gevoelens van onveiligheid. Fysiek gezien zijn er te veel goedkope sociale huur- en koopwoningen en is de openbare ruimte kwaliteitsarm.

Een groot deel van de mensen die er wonen zijn weinig draagkrachtig. Zij kampen bovengemiddeld met -vaak een combinatie van- armoede, schulden, gezondheidsproblemen, overlast, schrale woonomstandigheden en gevoelens van onveiligheid. Jongeren die hier opgroeien hebben een grotere kans op een lager schoolniveau, op voortijdig schoolverlaten, een lager betaalde baan en vertonen vaker normoverschrijdend gedrag. Bewoners hebben weinig perspectief op vooruitgang en een hoge zorg- en ondersteuningsvraag.

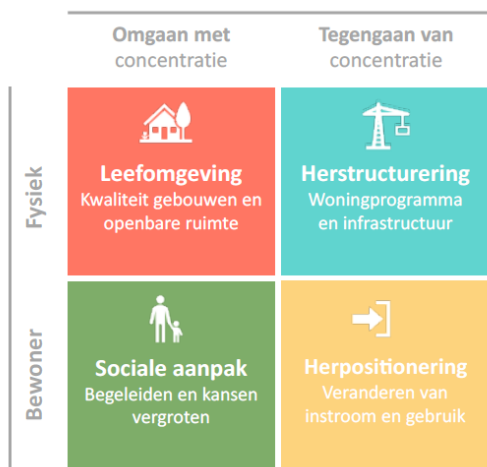
Hoewel we veel doen ter ondersteuning van deze mensen, investeren in de buurten en verschillende aanpakken hebben lopen, zien we dat het niet lukt om de negatieve trend te doorbreken. Er is extra gerichte inzet nodig om de balans te herstellen en een meer evenwichtige bevolkingssamenstelling in die buurten te bewerkstelligen. Dit vraagt om inzet op de woningvoorraad (zie ook programma wonen, bouwen en wooncarrière), maar ook op het vergroten van perspectief voor de bewoners. Er gebeuren goede dingen, maar inzet vanuit de gemeente en partijen is nu vaak niet langdurig en naast elkaar in plaats van met elkaar. Juist dit is de insteek van de opgave Veerkrachtige Buurten: een langdurige integrale aanpak vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid met de partners.

Het uitgangspunt is wat er nodig is voor die buurt met die partners die er toe doen én de bewoners. Dit vanuit een gedeeld commitment en doel om naartoe te werken door het aangaan van een strategische alliantie. De gemeente is hierbij één van de gelijkwaardige partners.

Stappen:

- 1 Analyse van het gebied; welke aandachtspunten spelen, wat gebeurt er allemaal al, welke partners spelen hierbij een rol
- 2 De relevante partners vormen een bestuurlijke alliantie
- 3 De coalitie stelt met de bewoners gezamenlijke doelstellingen voor het gebied en bepalen met elkaar wie welke bijdrage levert aan het behalen van de doelstellingen

Verbetering van de veerkracht vraagt altijd om inzet op verschillende fronten. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen inzet op het verbeteren van de bestaande dynamiek in een buurt (omgaan met concentratie lage zelfredzaamheid) én inzet op het creëren van nieuwe dynamiek (tegengaan van concentratie lage zelfredzaamheid). Voor beide geldt dat benodigde maatregelen zich zowel op de fysieke structuur als op de bewoners kunnen richten. In welke verhouding hangt af van de situatie in een gebied.

- **Sociale aanpak** (*mens, omgaan met*)
Mensen hebben een goede ondergrond nodig om de voor hen juiste weg te vinden. Veiligheid, sociale ondersteuning en talentontwikkeling zijn hierin belangrijke pijlers.
- **Leefomgeving** (*fysiek, omgaan met*)
Vergroten collectieve leefbaarheid door aandacht voor voorzieningen, openbare ruimte, kwaliteit gebouwen, verduurzaming, klimaatadaptatie.
- **Woningprogramma** (*fysiek, tegengaan van*)
Doorbreken van een eenzijdige sociale en fysieke wijkstructuur door woningen te slopen en woningen uit een ander segment te vervangen of toe te voegen.
- **Herpositionering bestaande voorraad** (*mens, tegengaan van*)
Betere verhouding tussen dragers en vragers door bestaande woningen anders aan te bieden (huurbeleid, woningtoewijzing, arrangementen) en voorzieningen slim te gebruiken.

Komend jaar maken we de eerste stap met de uitwerking van de opgave, het aangaan van een strategische alliantie, de analyse en de opzet van de aanpak.

4.2.1 SDG's

4.3 Effectindicatoren

- Opgave Veerkrachtige Buurten

Aan het einde van de collegeperiode is er een beweging naar meer veerkrachtige buurten. Komend jaar maken we de eerste stap met de uitwerking van de opgave, het aangaan van een strategische alliantie, de analyse en de opzet van de aanpak. Doordat binnen deze opgave samen met de partners de doelstellingen bepaald gaan worden, zijn deze op dit moment nog niet weer te geven. Dit is onderdeel van de aanpak.

- Programma Welzijn, zorg, sport en cultuur

Verplichte indicatoren (zie hoofdstuk Verplichte Indicatoren)

Het sociaal domein kent een groot aantal wettelijk voorgeschreven indicatoren zoals het aantal jongeren met jeugdhulp en het aantal cliënten met een maatwerkvoorziening. Deze indicatoren zeggen is over het gebruik van voorzieningen.

Mentale en fysieke gezondheid

Aanvullend op de verplichte indicatoren kiezen we voor de indicator 'ervaren mentale gezondheid' voor mentale gezondheid en indicator kinderen op gezond gewicht voor fysieke gezondheid.

4.4 Wat mag het kosten?

Programma 4 Welzijn en zorg, sport en cultuur	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Resultaat voor bestemming	-45.851	2.819	-43.032	-45.046	2.619	-42.427	-42.690	1.149	-41.541	-42.706	1.149	-41.557
Mutaties reserves	0	753	753	0	316	316	0	300	300	0	300	300
Resultaat na bestemming	-45.851	3.572	-42.279	-45.046	2.935	-42.111	-42.690	1.449	-41.241	-42.706	1.449	-41.257
- = Nadelig / + = Voordelig										Bedragen x € 1.000		

Programma 5 Duurzame en veilige leefomgeving

5.1 Inleiding

Een fijne leefomgeving voor nu en de toekomst, dat is waar we aan werken. Een fijne leefomgeving is veilig, schoon, groenblauw, gezond, duurzaam en aantrekkelijk. We zien onze buitenruimte als belangrijke drager van de Zwijndrechtse identiteit en zijn er daarom zuinig op. Het is de ruimte die ons met elkaar verbindt en waar we elkaar ontmoeten en die bijdraagt aan ons welzijn en onze gezondheid. We kijken hoe we waardevolle en veel gebruikte plekken, zoals entreegebieden, parken en andere verblijfsplekken, nog meer een visitekaartje voor Zwijndrecht kunnen laten zijn en houden het onderhoud op orde.

5.2 Opgave duurzaam Zwijndrecht

We hebben de opgave Zwijndrecht goed door te geven aan volgende generaties. We werken aan de **opgave duurzaam Zwijndrecht** door uitvoering te geven aan het integrale programma duurzaamheid, waarin de thema's klimaat en groen, energie en circulariteit terugkomen. Momenteel wordt een dashboard opgericht waarmee we de doelstellingen kunnen monitoren en uitdragen. In 2023 wordt het programma geactualiseerd en geïntensiveerd. We zetten daarbij in op de groenblauwe verbindingen door Zwijndrecht en vinden het belangrijk dat voor iedere inwoner groenbeleving en biodiversiteit nabij is. Denk hierbij aan een mooie inrichting van onze parken en ook aan het vergroenen van de buitenruimte en het stimuleren van het vergroenen van particulier bezit.

Om klimaatverandering tegen te gaan, willen we in 2050 energieneutraal zijn. Dit houdt in dat we alleen duurzame energie gebruiken en het energieverbruik zo laag mogelijk is. De Regionale Energiestrategie (RES) en de Transitievisie Warmte (TVW) zijn onze kaders voor de toekomst, maar we willen onze inzet verstevigen. We zetten vol in op energiebesparing door bewustwording te creëren en gebouweigenaren te faciliteren. Daarnaast werken we aan de uitfasering van aardgas, met bijvoorbeeld de ontwikkeling van duurzame warmtebronnen zoals de uitrol van het warmtenet. Daarnaast ontwikkelen we een aanpak waarin we iedere inwoner handelingsperspectief bieden naar de toekomst. Tot slot faciliteren we de ontwikkeling van een zonnepark bij Kijfhoek-Noord.

Op het gebied van circulariteit zijn de voorbereidingen in volle gang en worden de eerste stappen gezet. In 2023 starten we met het recyletarief, waarmee we inwoners stimuleren hun afval te scheiden. Ook rollen we een aanpak uit om scholen afvalvrij te maken. Daarnaast starten we met de regio een zoektocht naar een materialendepot waar materiaalstromen samen kunnen komen en onderzoeken we welke circulariteitseisen meegenomen kunnen worden in onze aanbestedingen.

5.2.1 SDG's

5.3 Opgave bereikbaar Zwijndrecht

Goede bereikbaarheid en veilig verkeer zijn van belang voor inwoners en ondernemers. We pakken dit op vanuit de **opgave bereikbaar Zwijndrecht**. We zetten in op frequentere lightrailverbinding en eengoede verbinding over water in de richting van Rotterdam en Dordrecht. Daarnaast lobbyen we voor de gebundelde ondertunneling van de goederenspoorlijn en de A16 en hoogfrequentere treinverbindingen richting Rotterdam en Dordrecht. Ook in ons Gemeentelijk Verkeer- en Vervoersplan (GVVP) zijn ingrepen in de buitenruimte en verkeersacties opgenomen ter bevordering van de bereikbaarheid en verkeersveiligheid. Daarnaast staat de mobiliteitstransitie centraal, waarbij we inzetten op de verduurzaming van mobiliteit en minder autogebruik. In 2023 rollen we deelmobiliteit in Zwijndrecht verder uit en wordt een laadpaleninfrastructuur opgezet.

5.4 Overige programma-onderdelen

Veilig wonen en leven

Veiligheid is een belangrijke voorwaarde voor een aantrekkelijke gemeente waar onze inwoners en ondernemers zich welkom, thuis en veilig voelen. De gezamenlijke inzet van politie, toezicht & handhaving, zorgmariniers, jongerenwerkers en bewoners draagt daaraan bij. Tegelijkertijd moeten we de inmenging van ondermijnende criminaliteit in onze samenleving, de gedigitaliseerde criminaliteit en andere nieuwe vormen van criminaliteit zo veel mogelijk voorkomen. Dit vraagt om extra inspanningen, daadkrachtig optreden en intensieve samenwerking met onze ketenpartners. Van de burgemeester wordt gevraagd steeds meer te gaan opereren op het snijvlak van zorg en veiligheid en om de ondermijnende criminaliteit stevig aan te pakken.

Integrale planvorming, data- en informatiegestuurd werken, weten wat er speelt in de gemeente en op basis van die informatie onze inzet bepalen in onze wijken en buurten, krijgen een steeds prominentere plaats en kunnen niet los worden gezien beleidsontwikkelingen en interventies.

5.5 Effectindicatoren

- **Co2 uitstoot gebouwde omgeving in ton**
De co2 uitstoot moet omlaag. Met deze indicator meten we de Co2 uitstoot als gevolg van elektriciteitsgebruik, aardgas en warmte. Dit zegt daarmee iets over de energietransitie waarbij we inzetten op energiebesparing en het gebruiken van duurzame energie.
- **Energielabels woningen, kantoren en gemeentelijke gebouwen**
Energielabels geven met klassen aan hoe energiezuinig een gebouw is.
- **Aandeel duurzaam opgewekte energie**
Energie neutraal zijn betekent dat de hoeveelheid benodigde energie geheel duurzaam wordt opgewekt. Het is daarom belangrijk dat de hoeveelheid duurzaam opgewekte energie toeneemt. Met deze indicator meten we het aandeel duurzaam opgewekte energie in TJ (TeraJoule). Het gaat daarbij om hernieuwbare energie: biomassa, elektriciteit, warmte, verkeer en vervoer, zonnestroom, wind op land en zee.
- **Gebruik van vervoersmiddelen**
Bovengenoemde indicatoren zeggen iets over de stand van zaken van de mobiliteitstransitie in Zwijndrecht. Alleen het autobezit zegt niet voldoende, het gaat ook om het gebruik van vervoersmiddelen. Hiervoor is geen informatie beschikbaar. We ontwikkelen daarom vanuit het GVVP een methode om dit te meten.
- **% goedkeuringen beeldkwaliteit openbare ruimte***
Om objectief te meten of de openbare ruimte schoon, heel en veilig is, wordt geschouwd. Daarmee wordt gekeken of wordt voldaan aan het afgesproken kwaliteitsniveau. Het percentage dat voldoet, zegt dus iets over hoe de openbare ruimte er bij ligt.
- **Rapportcijfer veiligheidsgevoel**
In de Veiligheidsmonitor wordt één keer in de twee jaar gemeten welk rapportcijfers inwoners geven aan de veiligheid. Veiligheid is objectief lastig te meten. Op deze manier meten we de beleving van onze inwoners.
- **Scheidingspercentage afval**
Met het scheidingspercentage voor afval zien we hoe de afvalstromen restafval, plastic, gfte en papier worden gescheiden. Hoe lager het percentage restafval, hoe minder grondstoffen worden verspild.

5.6 Wat mag het kosten?

Programma 5 Duurzame en veilige leefomgeving	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Resultaat voor bestemming	-35.242	16.705	-18.537	-35.172	16.695	-18.477	-35.216	16.682	-18.534	-36.029	17.144	-18.885
Mutaties reserves	0	1.121	1.121	0	335	335	0	301	301	0	297	297
Resultaat na bestemming	-35.242	17.826	-17.416	-35.172	17.030	-18.142	-35.216	16.983	-18.233	-36.029	17.441	-18.588
- = Nadelig / + = Voordelig											Bedragen x € 1.000	

Algemene dekkingsmiddelen en Financiën

Het onderdeel algemene dekkingsmiddelen bestaat uit de lokale heffingen, de algemene uitkering, dividendinkomsten en het saldo van de financieringsfunctie. De algemene dekkingsmiddelen onderscheiden zich van specifieke dekkingsmiddelen doordat zij vrij aan te wenden zijn.

Algemene uitkering, lokale heffingen

Het totaalbedrag aan inkomsten van dit onderdeel bedraagt € 107 miljoen. Dit betreft circa twee-derde van de totale baten (exclusief reserves). Hiervan is de algemene uitkering de grootste inkomstenpost (€ 96 miljoen in 2023) gevolgd door de lokale heffingen (€ 11 miljoen).

Dividend

Zwijndrecht neemt met andere gemeenten deel in het aandelenkapitaal van instellingen met een zeker nut voor de gemeente, zoals nutsbedrijven (Stedin, Oasen en Evides), de BNG en ROM-D. Onder deze post worden de dividenden geraamd die zijn verbonden aan het houden van beleggingen. Naast de dividenden van bovengenoemde instellingen ramen we hier ook de garantstellingsprovisie van HVC.

Saldo van de financieringsfunctie (renteresultaat)

Het saldo van de financieringsfunctie (het renteresultaat) is opgebouwd uit verschillende componenten. Voor een berekening van het renteresultaat verwijzen wij naar tabel 3 in de paragraaf Financiering.

Onderdeel <i>Algemene dekkingsmiddelen</i>	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Resultaat voor bestemming	184	107.221	107.405	161	108.035	108.196	-126	107.998	107.872	-522	100.013	99.491
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	184	107.221	107.405	161	108.035	108.196	-126	107.998	107.872	-522	100.013	99.491
- = Nadelig / + = Voordelig											Bedragen x € 1.000	

Financiën

De uitgaven van dit onderdeel bedraagt € 672.000. De bijbehorende baten zijn verantwoord onder de algemene dekkingsmiddelen.

Belastingen

De lasten betreffen de bijdragen aan Gemeentebelastingen en Basisinformatie Drechtsteden (GBD) voor het uitvoeren van de heffing en invordering, de afhandeling van bezwaar- en beroepsschriften van de Wet onroerende zaken en een dotatie aan de voorziening dubieuze belastingdebiteuren.

Beleggingen

Zwijndrecht neemt met andere gemeenten deel in het aandelenkapitaal van instellingen met een zeker nut voor de gemeente, zoals nutsbedrijven (Stedin, Oasen en Evides), de BNG en ROM-D. Onder deze post worden de rentelasten geraamd die zijn verbonden aan het houden van beleggingen.

Onvoorzien

De post Onvoorzien bevat het budget voor onvoorzienne uitgaven (€ 25.000). Er is voor gekozen om de post Onvoorzien voor de begroting in zijn geheel op te nemen onder dit onderdeel.

Onderdeel Financiën	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Resultaat voor bestemming	9	284	293	-37	287	250	-40	272	232	-67	272	205
Mutaties reserves	-681	12	-669	-651	12	-639	-302	12	-290	-295	16	-279
Resultaat na bestemming	-672	296	-376	-688	299	-389	-342	284	-58	-362	288	-74
- = Nadelig / + = Voordelig											Bedragen x € 1.000	

Vennootschapsbelasting

In 2015 is het wetsvoorstel modernisering vennootschapsbelastingplicht voor overheidsondernemingen aangenomen door de Tweede Kamer. Het achterliggende doel van het wetsvoorstel is het scheppen van een gelijk speelveld tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen. Sindsdien is er voor gemeenten en provincies een vennootschapsbelastingplicht (hierna: Vpb-plicht). Vanaf 1 januari 2016 is de gemeente verplicht vennootschapsbelasting te betalen over haar ondernemingsactiviteiten.

In samenwerking met de fiscalist is de aangifte 2019 gedaan en zijn we in de afrondende fase van de aangifte 2020 en 2021. . Voor 2023 is de ingeschatte VPB-last is € 26.000,-. De definitieve aanslag kan afwijken van het nu ingeschatte bedrag.

Onderdeel Overhead

De overhead bestaat voor een groot gedeelte uit bijdragen aan de Service Gemeente Dordrecht, die veel van de PIJOFACH taken voor de gemeente Zwijndrecht uitvoert. Daarnaast draagt de gemeente zelf de directe kosten van huisvesting en facilitaire zaken. Tot slot bestaat de overhead uit eigen personeelskosten voor staf- en leidinggevende functies en de daaraan verbonden algemene kosten. De overheadkosten zijn € 14,5 miljoen.

Onderdeel Overhead	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Resultaat voor bestemming	-15.493	21	-15.472	-14.732	21	-14.711	-14.659	21	-14.638	-14.632	-8	-14.640
Mutaties reserves	0	921	921	0	879	879	0	800	800	0	762	762
Resultaat na bestemming	-15.493	942	-14.551	-14.732	900	-13.832	-14.659	821	-13.838	-14.632	754	-13.878
- = Nadelig / + = Voordelig											Bedragen x € 1.000	

Doelstellingen programma's

Programma 1 Bestuur, dienstverlening, communicatie en participatie

Doelstelling: Raad, college en ambtelijke organisatie zijn **zichtbaar, benaderbaar** en **betrokken** in de buurten en straten van Zwijndrecht.

- We organiseren continue ontmoetingen tussen raad, college, ambtenaren, inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners om kennis en ervaring te delen, feedback op te halen en met elkaar te leren en ontwikkelen.
- We werken aan kortere lijnen tussen raad, college, ambtenaren, inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners.
- We communiceren duidelijk over wat inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners mogen verwachten van raad, college en ambtelijke organisatie. Andersom zijn wij duidelijk in wat we als lokale overheid verwachten van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. **Verwachtingenmanagement** is hierin essentieel.
- We (raad, college en ambtelijke organisatie) gaan meer in gesprek met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners (niet via mail of socials) in de buurten en straten van Zwijndrecht en vergaderen ook vaker op locatie. We sluiten aan bij bestaande activiteiten en platforms.

Doelstelling: Zwijndrecht is een **responsieve** en **wendbare** gemeente die luistert naar inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners en daar ook naar handelt.

- Bestaande processen (zoals beantwoording van brieven, telefoon, e-mail, berichten op sociale media) organiseren we beter.
- De communicatie met de inwoners en ondernemers nemen we onder de loep en de instrumenten voor betrokkenheid gebruiken we maximaal.
- Binnen de bestaande wettelijke kaders zetten we op creatieve wijze nieuwe instrumenten zoals het Zwijndrechtse Pak aan! in.
- We regelen met elkaar de capaciteit die nodig is om de fiximeldingen af te handelen. We controleren steekproefsgewijs of en hoe inwoners vinden dat een melding is afgehandeld, zeker wanneer meldingen zin doorgezet naar een externe partij (zijn inwoners tevreden).

Doelstelling: De **communicatie** van de gemeente is **uitnodigend, duidelijk** en **toegankelijk** voor iedereen.

- In deze raadsperiode werken we stapsgewijs toe naar communicatie die uitnodigend, duidelijk en toegankelijk is voor iedereen, naar communicatie die open en op maat is.
- We toetsen de gemeentelijke communicatie die plaatsvindt via de website, sociale media, gedrukte media en andere kanalen hierop en betrekken daar inwoners en ondernemers bij.
- We stellen samen met inwoners en ondernemers een programma van eisen op voor de verschillende vormen van communicatie van de gemeente (website, sociale media, brieven, enzovoorts) en passen onze communicatie hierop aan.
- We maken naast bestaande middelen (Website, Wijksprekuren, Sociale Media, adviesraden en platforms, gebruik van nieuwe middelen die aansluiten bij de manier waarop inwoners en ondernemers willen worden benaderd zoals via polls en newsrooms.
- We stroomlijnen de communicatie over activiteiten en werkzaamheden in de buurt.

Doelstelling: Inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners zijn **betrokken** bij hun directe (leef)omgeving en de opgaven in Zwijndrecht op een manier die bij hen past

- We gaan met inwoners en ondernemers verder in gesprek over hun ervaringen met de gemeente.
- We weten op welke manier en in welke mate betrokken partijen met elkaar willen samenwerken aan maatschappelijke opgaven
- We werken op basis van wat inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners ons vertellen op welke wijze we er voor kunnen zorgen dat we voor hen zichtbaar, benaderbaar en betrokken kunnen zijn.
- We benutten de **kennis** en kunde uit de samenleving beter en we betrekken inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners als klankbord bij totstandkoming en uitvoering van planvorming en beleid
- We gebruiken de participatiewijzer als middel om de belangen, beleving, ideeën van inwoners en ondernemers en de wijze waarop zij betrokken zijn bij beleids- en planvorming in beeld te brengen.
- We waarderen en faciliteren inwoners en ondernemers die iets willen betekenen voor de samenleving. We stellen ons flexibel op bij ideeën en initiatieven en geven hiervoor de ruimte.
- De kinderburgemeester- en ambassadeurs betrekken we actief bij de maatschappelijke opgaven in Zwijndrecht.
- We betrekken jongeren actief bij beleidsontwikkeling en werken zo aan politiek bewustzijn en betrokkenheid van jongeren tot ongeveer 18 jaar.
- We betrekken kinderen en jongeren bij onderwerpen die hen nu of in de toekomst raken. Hierbij stijgt het aantal onderwerpen waarbij kinderen jongeren in Zwijndrecht input hebben geleverd.
- We maken duidelijk hoe onderwerpen door inwoners geagendeerd kunnen worden.
- We laten weten wat de opbrengsten zijn van de betrokkenheid van inwoners, wat er met de inbreng is gedaan en wat de vervolgstappen worden.
- We organiseren ontwikkeltafels waar naast inwoners en ondernemers ook experts aan tafel komen om samen te werken aan maatschappelijke opgaven.

Doelstelling: We bouwen aan een vernieuwde **infrastructuur** die past bij de nieuwe samenwerking. Dat we **samen** leren, ontwikkelen, experimenteren en investeren.

- We werken samen aan maatschappelijke opgaven vanuit gelijkwaardigheid en dat vraagt soms om aanvullende of nieuwe werkwijzen. We accepteren met elkaar dat we hierbij niet altijd vooraf weten wat een aanpak gaat opleveren en dragen met elkaar zorg voor ruimte om te leren, ontwikkelen en experimenteren.
- We maken tijd en ruimte voor gesprekken, bijeenkomsten en betrokkenheid van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners.
- We realiseren met elkaar (raad, college, ambtenaren, inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners 'Het huis van de stad' door verder te bouwen aan de 1 loketfunctie in het gemeentehuis, door de inrichting van 'gastheerschap' en door een huiskamersfeer te creëren.
- In het 'Huis van de stad' worden inwoners en ondernemers zo veel mogelijk in één keer geholpen.

Realiseren bouwambitie

- We voeren het woonplan en onze woningbouwstrategie uit, waarbij we primair bouwen voor doorstroming. Zo realiseren we een verhuisketen en ontstaan voor starters mogelijkheden een bereikbare woning te vinden in de bestaande voorraad.
- We voegen gedifferentieerd woningen toe en houden hier regie op middels een meerjarenprogramma gebiedsontwikkeling (MPG), waarvan de planmonitor onderdeel is.
- We geven uitvoering aan woningbouwprojecten (actief) en faciliteren initiatieven uit de markt waar deze bijdragen aan onze ambities. We realiseren verschillende deelgebieden in het Stationskwartier (Maasterras, Stadstuinen en Indische buurt) en Van 't Hoff en ronden Euryza en de Buizerdstraat af. Daarnaast zetten we de Heer Janstraat in de markt. Noordoever gaat een volgende fase in waarbij we stappen zetten richting vaststelling van de grondexploitatie en het bestemmingsplan.
- We verhogen de harde plancapaciteit op de korte termijn. We zorgen voor bestemmingsplannen voor de ontwikkelgebieden Noordoever en Diztrikt: Noord en maken afspraken over de uitvoering.
- De ontwikkelkaders van Walburg gaan we herzien om de culturele en economische vitaliteit van Walburg verder te ontwikkelen en initiatieven uit de markt te kunnen beoordelen.

Verbeteren en gerichte transformatie sociale woningvoorraad

- We monitoren en voeren de prestatieafspraken (PALT) uit met de woningcorporaties, waarbij het transformeren en kwalitatief verbeteren van sociale huurwoningen blijvend aandacht krijgt.
- Samen met de woningcorporaties wordt er een dashboard ontwikkeld om de ontwikkelingen van de PALT-afspraken en de sociale woningvoorraad te monitoren.
- We lobbyen op regionaal en provinciaal niveau om toe te werken naar een evenwichtige verdeling van de sociale woningvoorraad in de regio Drechtsteden.

Faciliteren van specifieke woonwensen

- We geven starters meer kans op de woningmarkt door uitvoering te geven aan het vergunningstelsel voor de verhuur van woningen (opkoopbescherming).
- We doen eerste ervaringen op met het toepassen van een anti-speculatiebeding in de Heer Janstraat (pilot).
- We faciliteren de ontwikkeling van diverse woonvormen, zoals tiny houses en een terugvalvoorziening in de Professor Mekelstraat en een knarrenhofje in de Prinses Margrietstraat. Daarnaast staan we faciliterend ten opzichte van andere initiatieven uit de samenleving en markt.

Inzicht in ontwikkelingen op de woningmarkt

- We blijven in gesprek over de ontwikkelingen in de woningmarkt, middels thema-avonden en bouwtafels.

Faciliterende en dienstverlenende ruimtelijke ordening

- We werken met de samenleving aan een update en aanscherping van de Omgevingsvisie.
- We zorgen dat we gesteld staan voor en uitvoering geven aan de Omgevingswet.

Programma 3 Armoedebestrijding en versterken lokale economie**Ruimhartig minimabeleid**

Iedereen van jong tot oud moet kunnen meedoen in Zwijndrecht en armoede mag niet de oorzaak zijn dat dit niet kan. De raad wil daarom ruimhartige ondersteuning bieden aan mensen met financiële zorgen.

- Hoewel gezien de huidige koopkrachtontwikkeling het Rijk primair aan zet is op de balans tussen uitgaven en inkomsten te herstellen voor huishoudens, willen we bij landelijke maatregelen nagaan hoe dit uitpakt voor onze inwoners en afwegen of we noodzaak zien om lokaal aanvullende ondersteuning te bieden. Zo ontvangt de raad in oktober een voorstel om een lokale aanvulling te doen op de landelijke energietoeslag voor minima.
- Met de herijking van het Minimabeleid kan de raad lokaal keuzes maken om een ruimhartig minimabeleid te voeren. Eind 2022 besluit de raad over de mogelijkheden hiervoor en in 2023 worden aanpassingen ingevoerd. Input vanuit inwoners en betrokken partnerorganisaties nemen we mee in de besluitvorming.
- Ook kijken we naar de mogelijkheden die binnen de eigen invloedssfeer van de gemeente liggen, zoals de kwijtschelding van gemeentelijke lasten.
- De raad ontvangt, gelijktijdig met de herijking van het Minimabeleid, een voorstel voor het instellen van een Volwassenfonds om voor minima deelname aan sport en cultuur financieel mogelijk te maken. Bijkomend voordeel van deze regeling is dat dit een extra route is om met de doelgroep in contact te komen en ook andere ondersteuningsmogelijkheden onder de aandacht te brengen.

Inzet op actuele ontwikkelingen

In de vorige raadsperiode speelden we vanuit het Deltaplan mede in op de coronacrisis. Met actuele ontwikkeling van wat al de 'kosten crisis' wordt genoemd: stijgende (energie)prijzen en koopkrachtvermindering, kan een nieuwe groep inwoners te maken krijgen met armoede, wanneer hun inkomsten niet meer toereikend zijn voor de (vaste) uitgaven. Door middelen van het Deltaplan voort te zetten behouden we succesvolle interventies en de opgebouwde infrastructuur én hebben we ruimte om met nieuwe projecten in te spelen op actuele ontwikkelingen. *Disclaimer: Als het Rijk er niet voor zorgt dat de basis op orde komt door de balans tussen inkomsten en uitgaven voor huishoudens te herstellen, zijn wij als gemeente slechts pleisters aan het plakken.*

- Succesvolle interventies uit het Deltaplan willen we structureel voortzetten. Het gaat met name om de Sociaal Scout (inclusief formatie uitbreiding naar alle basisscholen die dit betreft) en de aanpak Samen Sneller Schuldenvrij (inclusief verstevigen verbinding met partners zoals de woningcorporaties en de SDD). Met deze projecten signaleren we financiële problemen tijdig en pakken armoede eerder aan.

- We bestrijden energiearmoede. We zorgen ervoor dat de landelijke energietoeslag terecht komt bij inwoners met een laag inkomen. Met specifieke middelen die we van het Rijk ontvangen bieden we energiebesparende maatregelen aan inwoners met een laag inkomen, die wonen in een woning met een ongunstig energielabel. → We voegen hier extra middelen aan toe om in te zetten op voorlichting, bewustwording en gedragsverandering. Met een outreachende benadering willen we inwoners zo goed mogelijk bereiken, maar ook het contact inzetten om na te gaan of we hen op meer vlakken kunnen ondersteunen wanneer zij met financiële zorgen te maken hebben. Ook vanuit het programma Duurzaamheid worden de
- , is de herziening van de Participatiewet. Er zijn nog geen concrete maatregelen bekendgemaakt, maar de kamerbrief van minister Carola Schouten geeft wel een richting aan. De vernieuwde Participatiewet moet volgens de minister een toereikend bestaansminimum garanderen, passende ondersteuning bieden om mee te doen in de samenleving (werk of, wanneer dat niet kan, anderszins) en rechten en plichten bevatten die 'zinnig en begrijpelijk' zijn. De menselijke maat, vertrouwen en vereenvoudiging zijn hierbij belangrijke kernbegrippen.

Duurzaam perspectief uit armoede

De spiraal van armoede in huishoudens willen we doorbreken. We blijven ons ervoor inzetten dat het aantal kinderen dat in armoede opgroeit de komende jaren met de helft daalt.

- Met voorzetting van het budget Deltaplan aanpak Armoede, willen we de komende periode de focus leggen op het bieden van een duurzaam perspectief uit armoede via werk (Meedoen met perspectief). We begeleiden meer mensen naar werk. Zwijndrechtse werkgevers, gemeente en uitvoeringsorganisaties trekken hierin als partners op. Daarvoor intensiveren we de verbinding tussen onze inzet voor het versterken van de lokale economie en ons voorzieningenaanbod dat inwoners, maar ook werkgevers, faciliteert bij het zetten van stappen naar participatie en werk. Hierbij is 'de menselijke maat' een belangrijk aandachtspunt. Met de huidige krapte op de arbeidsmarkt stromen WW'ers niet meer door naar een uitkering, maar vinden hun weg (snel) terug naar de arbeidsmarkt. Voor inwoners met een uitkering die langere tijd langs de kant van de arbeidsmarkt staan, geldt dat hier redenen voor zijn en zij niet van vandaag op morgen werkfit zijn. Dit vraagt meedenken en (maatwerk)begeleiding van betrokken uitvoeringsorganisaties en werkgevers om de kansen op een match te optimaliseren.
- Hierbij hoort ook dat we onze lokale en regionale uitvoeringsorganisaties zo inrichten dat we als gemeente onze regie- en opdrachtgevende rol goed kunnen uitvoeren. In 2023 richten we lokaal ons Leerwerkbedrijf Zwijndrecht Werkt in als overheids B.V., om zo de samenwerking te versterken en de rollen daarin te verduidelijken. Binnen de regionale uitvoeringsorganisatie wordt Drechwerk onderdeel van de SDD en zodoende van de GR Sociaal. Daarmee zijn gemeenten direct opdrachtgever voor Drechwerk.

Werkgelegenheid in Zwijndrecht vergroten, zowel kwantitatief als kwalitatief

- Werkgevers worstelen met personeelstekorten. We brengen het arbeidsmarktbeleid dicht bij deze werkgevers en zoeken gezamenlijk naar creatieve oplossingen.
- We maken werk van de banenambitie, in samenhang met de intensivering op de bedrijventerreinen (meer banen per hectare).
- We verbinden we de doelstelling om meer banen te creëren met de doelstelling om mensen uit de armoede en aan het werk te helpen. We betrekken lokale ondernemers hierbij. (zie ook 'Duurzaam perspectief uit armoede' hiervoor)

Versterken van de bedrijventerreinen en concentratiegebieden voor retail en horeca

- We ontwikkelen een concreet handelingskader bij onze bedrijventerreinenstrategie en het retail- en horecabeleid met daarin de instrumenten die we per gebied inzetten om de visie die in deze documenten verankerd is, ook daadwerkelijk uit te voeren. Onderdeel daarvan is te kijken waar transformatie mogelijk is om ruimte beschikbaar te maken.
- We faciliteren en sturen de ontwikkeling van PIER14 door de ruimtelijke procedures te begeleiden en door projectmanagement in te zetten.
- We zetten de werkzaamheden voort bij wijkwinkelcentrum Kort Ambacht en horecaconcentratiegebied Veerplein.
- We zetten de gesprekken over transformatie van de Passage en het revitaliseren van wijkwinkelcentrum Boulevard Noord voort en ontwikkelen een handelingskader waardoor beide gebieden een goed toekomstperspectief krijgen. In 2023 starten wij het gesprek over kern(winkel)gebied Walburg op.

Versterken van de dienstverlening en samenwerking met ondernemers

- We verstevigen ons accountmanagement en intensiveren de contacten in deze economisch onzekere periode. Zo monitoren we hoe het met de ondernemers gaat en kunnen we daar proactief op inspelen.
- Samen met het bedrijfsleven stellen we een agenda op met gezamenlijke actiepunten voor de komende jaren om de economie in Zwijndrecht te versterken.
- Waar mogelijk blijven we in onze dienstverlening aan ondernemers processen versnellen en vereenvoudigen.

4.3 Doelstellingen

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen ?

Het reguliere werk van ondersteuning van inwoners en de wettelijke taken voortvloeiend uit de wetten in het sociaal domein (Jeugdwet, Wmo 2015, Participatiewet, Wet Inburgering, de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening, de Wet passend onderwijs, Leerplichtwet, Wet publieke gezondheid, Wet verplichte GGZ) zetten we voort.

Aanvullend zetten we in op de speerpunten uit het Raadsprogramma.

Zwijndrecht is een inclusieve samenleving waarin iedereen mee kan doen en waarin aandacht is voor elkaar

- We gaan door met de aanpak van armoede (zie programma armoedebestrijding en versterken lokale economie)- We stellen inclusiebeleid op met hierin aandacht voor inwoners die extra aandacht en ondersteuning nodig hebben- We waarderen, stimuleren en ondersteunen inwoners die iets voor een ander willen doen zoals vrijwilligers, mantelzorgers of mensen die actief iets voor de buurt doen

Een gezonde basis voor iedereen
--

- We gaan verder met de uitvoer van het sport- en beweegakkoord en het preventieakkoord- We onderzoeken of er behoefte is aan een cultuurakkoord- We stellen accommodatie-en voorzieningenbeleid op. Hierin is aandacht voor maatschappelijke voorzieningen (waaronder wijkcentra), medische voorzieningen en sport-en beweegvoorzieningen- We versterken de samenwerking met de medische sector zoals huisartsen en het ziekenhuis- We stellen een woon-zorgvisie op met hierin aandacht voor alle kwetsbare doelgroepen met een huisvestingsvraag- We zetten in op vaardigheden die inwoners nodig hebben om goed mee te kunnen doen in de maatschappij; vaardigheden op het gebied van taal (lezen, schrijven en mondelinge taalvaardigheid), rekenen, gezondheid en burgerschap (sociale & maatschappelijke vaardigheden)

Inwoners die dat nodig hebben worden kunnen rekenen op een steuntje in de rug, zorg en ondersteuning

- Inwoners die ondersteuning nodig hebben, kunnen op één plek terecht met hun verhaal en vragen. Hiervoor werken we aan de 1-loket functie in het gemeentehuis (zie programma dienstverlening). We verbreden en verhogen de waardering en ondersteuning voor mantelzorgers- We gaan verder met de aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld- We herijken het wmo-beleid inclusief mantelzorgbeleid. We verbreden en verhogen hierbij de waardering en ondersteuning voor mantelzorgers- We ontwikkelen de monitor sociaal domein- We herijken het subsidiebeleid.

Veilig wonen en leven

- We zetten de uitvoering van het Programma Ondermijning onverminderd voort, o.a. door daadkrachtig op te treden middels integrale controles, door hennepkwekerijen te sluiten en door continue af te stemmen met ketenpartners.
- We intensiveren de ketensamenwerking Zorg en Veiligheid en geven deze verder vorm. Dit betreft de samenwerking met (externe) partners op het gebied van onder meer de sociale veiligheid en de persoonsgebonden aanpak (zoals risicojongeren, verwarde personen, ex-ge-detineerden en woonoverlast).
- We werken aan een integraal veiligheidsplan en aan beleidsontwikkeling op actuele thema's.
- We onderzoeken de mogelijkheid van informatie- en datagestuurde werken.
- We zetten toezicht en handhaving in voor de aanpak van ondermijning en heling, maar ook voor de aanpak van kleine ergernissen. Ook betrekken we inwoners bij het creëren van een veilige leefomgeving.

Een schone, functionerende en aantrekkelijke buitenruimte

- We voeren de projecten uit het Investeringsprogramma (IP) uit om de openbare ruimte op te knappen. In 2023 gaan we aan de slag in de volgende buurten: Slagveld en omgeving, Vliegeniersbuurt, Kort Ambacht en HOA fase 3B. In het bijzonder worden ook investeringen gedaan in gebieden waar het risico op wateroverlast moet worden verminderd.
- We houden het beheer en onderhoud van onze buitenruimte op orde, volgens de afspraken die gemaakt zijn in het integraal beheerplan openbare ruimte (IBOR).
- We monitoren de kwaliteit van de openbare ruimte door te schouwen op beeldkwaliteit.
- We actualiseren het Beheerplan begraafplaatsen 2019-2022, het beleidsplan openbare verlichting en het Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022 in de vorm van een Water- en Rioleringsplan.
- We gaan aan de slag met een evaluatie van het hondenbeleid en zorgen voor een actualisatie daarvan.
- We faciliteren inwoners die zelf actief zijn om hun leefomgeving prettig te maken, onder andere middels PAK AAN!.
- We handelen meldingen over de openbare ruimte af via het meldingssysteem Fixi.

Duurzame mobiliteit en bereikbaarheid

- We gaan aan de slag met de uitrol van een laadpalennetwerk door Zwijndrecht.
- We stimuleren deelmobiliteit en onderzoeken de wenselijkheid van deelscooters en -fietsen.
- We zetten de lobby's voor de A16 en de dedicated goederenlijn en hoogfrequenter treinverbindingen richting Rotterdam en Dordrecht voort. Na de onderzoeken uit de voorgaande jaren zetten we deze periode in op het intensiveren van contacten en het overbrengen van de urgentie bij de provincie, het Rijk en de Europese Unie. Daarbij zoeken we ook naar subsidie-mogelijkheden.
- We geven uitvoering aan het GVVP waarin we aandacht hebben voor verkeersacties, maar ook ingrepen doen in de inrichting van ons wegen- en padennetwerk. De verbinding wordt gezocht met werkzaamheden die vanuit het Investeringsprogramma openbare ruimte (IP) worden uitgevoerd.

Een duurzame gemeente, voorbereid op de toekomst

- In 2023 voeren we de acties uit het programma duurzaamheid uit en werken we aan een nieuw programma voor de jaren 2024 t/m 2026, waarvoor we ook terugkomen met een nieuwe financiële vraag voor 2024 en verder.
- We starten met het recycletarief en de aanpak afvalvrije scholen.
- We voeren de RES en de TVW uit. In 2023 wordt gestart met de uitrol van het warmtenet en worden de daarbij horende warmtebronnen gerealiseerd. Ook faciliteren we de ontwikkeling van een zonnepark bij Kijfhoek-Noord en ontwikkelen we een aanpak om in alle buurten van Zwijndrecht handelingsperspectief te bieden waar het gaat om de warmtetransitie.
- We zetten blijvend in op het vergroenen van Zwijndrecht en pakken locaties met overbodige verharding aan. Dit doen we in openbaar gebied, maar ook proberen we inwoners te stimuleren dit in hun eigen tuin te doen.
- We bereiden een plan voor om in Zwijndrecht groene en blauwe verbindingen tot stand te brengen. Onze parken verdienen daarin speciale aandacht.
- We ontwikkelen een dashboard samen met het OCD om onze duurzaamheidsdoelstellingen te monitoren.
- We nemen als gemeente onze voorbeeldrol serieus en gaan door met het verduurzamen van de eigen organisatie.
- Door middel van communicatiecampagnes en natuur- en duurzaamheidseducatie stimuleren we inwoners duurzamer te gaan leven. Op de website [Zwijndrechtgaatduurzaam.nl](https://www.zwijndrechtgaatduurzaam.nl) wordt een platform ingericht waar alle natuur- en duurzaamheidseducatie terug te vinden is, voor zowel scholen als particulieren. Daarnaast doen we mee aan duurzame dagen en zorgen we voor educatieve uitingen in de openbare ruimte.
- In 2023 wordt gestart met de aanleg van een glasvezelnetwerk waarop alle bewoners en bedrijven binnen de gemeentegrenzen kunnen worden aangesloten.

BBV-indicatoren (verplichte indicatoren)

Voor BBV-indicatoren geldt dat hier geen streefwaarden aan verbonden zijn, de indicatoren kennen immers geen specifieke relatie met de Zwijndrechtse doelstellingen. Wel is een vergelijking opgenomen met het gemiddelde van gemeenten met vergelijkbare inwonersaantallen. Daarnaast kunt u via de website www.waarstaatjegemeente.nl de BBV-indicatoren van Zwijndrecht per thema vergelijken met een selectie naar keuze (o.a. Nederland, provincie- of regionaalniveau).

Programma 1 Bestuur, dienstverlening, communicatie en participatie

Onderstaande indicatoren dient de gemeenten uit de eigen gegevens of de eigen begroting over te nemen, omdat daar geen landelijke bron voor beschikbaar is. Deze indicatoren worden dus niet ontsloten via www.waarstaatjegemeente.nl maar uit de Personeelsadministratie en Jaarrekening/Begroting.

Naam indicator	Nulmeting 2021	Actuele waarde
Formatie (Fte per 1.000 inwoners)	4,94	5,27
Bezetting (Fte per 1.000 inwoners)	4,46	4,40
Apparaatskosten (Kosten per inwoner)	€ 592	€ 642
Externe inhuur (Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur)	12,5%	6,7%
Overhead (% van de totale lasten)	8,7%	9,3%

Definities:

- *Formatie: De formatie vermeldt het aantal FTE (voltijdbanen) in vaste dienst binnen de organisatie (exclusief college van B&W), zoals dat in de financiële begroting is goedgekeurd. Als medewerkers parttime werken, dan wordt dat in een formatieplanning omgerekend naar het aantal FTE.*
- *Bezetting: Tot de bezetting worden alle medewerkers die in dienst zijn van de gemeente met een vaste of tijdelijke aanstelling gerekend.*
- *Apparaatskosten zijn alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur. Apparaatskosten bestaan onder meer uit de loonkosten voor het gehele ambtelijke apparaat inclusief externe inhuur, ICT- kosten, huisvestings- en facilitaire kosten. De apparaatskosten in 2023 zijn gestegen ten opzichte van de jaarrekening 2021 door onder meer gestegen loonkosten (o.b.v. de CAO 2022).*
- *Externe inhuur: Externe inhuur onderscheidt zich van 'uitbesteden' doordat bij externe inhuur het gevraagde product of de dienstverlening tot stand komt onder aansturing van de opdrachtgever (de gemeente). Dit is niet het geval bij uitbesteding; daar levert de externe partij (opdrachtnemer) een kant-en-klaar product of dienst.*
- *De overhead bestaat voor een groot gedeelte uit bijdragen aan de Service Gemeente Dordrecht, die veel van de PIJ-OFACH taken voor de gemeente Zwijndrecht uitvoert. Daarnaast draagt de gemeente zelf de directe kosten van huisvesting en facilitaire zaken. Tot slot bestaat de overhead uit eigen personeelskosten voor staf- en leidinggevende functies en de daaraan verbonden algemene kosten. De stijging van het percentage overhead wordt vooral veroorzaakt door de extra inzet van personeel ter realisatie van de opgaven van het raadsprogramma 2.0.*

Programma 2 Wonen, bouwen en wooncarrière

Naam indicator	Omschrijving	Jaartal	Landelijk	Vergelijking	
				gemeenten	Zwijndrecht
Gemiddelde WOZ waarde	Gemiddelde WOZ waarde	2021	€ 290	€ 250 (2019)	€ 237
Nieuw gebouwde woningen	Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties (per 1.000 inwoners)	2021	8,9	8,0	2,1
Demografische druk	Aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder per 100 personen van 20 tot 65 jaar	2022	70,3%	79,0 %	80,5 %
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Het gemiddelde bedrag in euro's per jaar dat een eenpersoonshuishouden betaald voor woonlasten	2022	Geen data	geen data	€ 949
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde bedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaald voor woonlasten	2022	Geen data	geen data	€ 980

Programma 3 Armoedebestrijding en versterken lokale economie

Naam indicator	Omschrijving	Jaartal	Landelijk	Vergelijking gemeenten	Zwijndrecht
Funciemenging	De funciemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen en varieert van 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen	2021	53,3%	49,6%	49,9%
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal vestigingen van bedrijven per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 tot en met 64 jaar	2021	165,1	158,5	126,8
Banen	Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers en uitzendkrachten	2021	805,5	704,0	752,8
Kinderen in uitkeringsgezin	Percentage kinderen tot 18 jaar die een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen	2020	10 %	4%	10 %
Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de potentiële beroepsbevolking	2021	70,4 %	71 %	69,6 %
Werkloze jongeren	Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie	2020	2 %	2%	2 %
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal personen met een uitkering (per 10.000 inwoners) op grond van Wet werk en bijstand (t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015).De uitkeringen aan personen in een instelling, de elders verzorgende, en dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen	2021	431,2	278,2	431,5

Programma 4 Welzijn, zorg sport en cultuur

Naam indicator	Omschrijving	Jaartal	Landelijk	Vergelijking gemeenten	Zwijndrecht
Absoluut verzuim	Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige of kwalificatieplichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven. (Aantal per 1.000 leerlingen)	2021	2,5	1,9	0,9
Relatief verzuim	Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimd. Ook veelvuldig te laat komen kan hier toe worden gerekend. (Aantal per 1.000 leerlingen)	2021	19	16	5
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie	Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 tot 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat	2021	1,9 %	1,6 %	2,1 %
Niet-sporters	Het percentage niet wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder	2020	49,3%	50,8%	58,1%
Jongeren met delict voor de rechter	Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor een rechter is verschenen	2020	1,0%	1,0%	1,0%
Lopende re-integratievoorziening	Het aantal re-integratie voorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar Aantal per 10.000 inwoners	2020	202,2	197,8	197,2
Jongeren met jeugdhulp	Percentage van alle jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp	2021	12,9 %	13,1 %	16,8 %
Jongeren met jeugdbescherming	Percentage van alle jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming	2021	1,2 %	1,3 %	1,5 %
Jongeren met jeugdreclassering	Percentage van alle jongeren tot 18 jaar met jeugdreclassering	2021	0,3%	geen data	0,4%
Cliënten een maatwerkvoorziening WMO	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de WMO. Aantal per 10.000 inwoners	2021	geen data	688	820

Programma 5 Veiligheid en Leefomgeving en duurzaamheid

Naam indicator	Omschrijving	Jaartal	Landelijk	Vergelijking gemeenten	Zwijndrecht
Verwijzing Halt (aantal per 1.000 jongeren)	Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaar naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt straf	2021	8	6	6
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)		2021	1.8	1	1
Geweldmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag, en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling e.d.)	2021	4.3	3,1	3,4
Diefstallen uit woning (aantal per 1.000 inwoners)		2021	1.3	1,1	1
Vernielingen en beschadigingen openbare ruimte	Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven ten de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden zijn opruiing, huis-,computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van valse aangifte	2021	6.1	4,8	4,6
Omvang fijn huishoudelijk restafval (kg/inwoner) *	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval	2018	171	144	203
Hernieuwbare elektriciteit (%)		2020	27,2 %	Geen data	5,6 %

*Omvang fijn huishoudelijk restafval. Wij hebben recentere cijfers dan in de tabel genoemd. In 2020 was sprake van 220 kg restafval (Jaarstukken 2021).

Begroting 2023

PARAGRAFEN

Paragraaf Lokale heffingen

Inleiding

In deze paragraaf wordt ingegaan op de lokale heffingen, de onderbouwing en het bijbehorende beleid.

De lokale heffingen worden onderscheiden in gebonden en ongebonden heffingen. Gebonden wil zeggen dat de besteding gerelateerd is aan een direct aanwijsbare tegenprestatie van de gemeente. Dit zijn retributies, ook wel rechten genoemd, (leges, marktgeld, begraafplaatsrecht, BIZ/ondernemersfonds) of bestemmingsheffingen (afvalstoffenheffing en rioolheffing). Deze heffingen worden verantwoord op de betreffende gemeentelijke programma's en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Ongebonden lokale heffingen zijn zogenaamde zuivere belastingen, waar geen directe tegenprestatie tegenover staat. De opbrengsten hieruit kunnen door uw raad vrij binnen het werktein van de gemeente worden ingezet. Het gaat hierbij om de onroerendezaakbelastingen (OZB), precariobelasting en (van nature) de hondenbelasting. Deze heffingen zijn niet verbonden aan een inhoudelijk programma en behoren tot de algemene dekkingsmiddelen.

Deze paragraaf heeft betrekking op beide type heffingen en bevat conform de Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten de onderdelen:

- de uitgangspunten van het tarievenbeleid
- een overzicht van de geraamde opbrengst gemeentelijke heffingen
- de kostendekkendheid van de heffingen en het beleid
- een aanduiding van de lokale lastendruk
- een beschrijving van het kwijscheldingsbeleid.

Uitgangspunten tarievenbeleid

Bij het opstellen van de begroting hebben we voor de berekening van de diverse tarieven en de daaruit voortvloeiende raming van de opbrengsten de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Omschrijving	Uitgangspunt
OZB	Inflatiecorrectie 3,3% (gemiddelde inflatie over de afgelopen drie jaar)
Afvalstoffenheffing	N.v.t.*
Rioolheffing	Inflatiecorrectie 5,1% (in afwijking op GRP, zie verordening rioolheffing)
Hondenbelasting	Inflatiecorrectie 5,1%
Leges bouwen en publiekszaken	Inflatiecorrectie 5,1%
Leges begraafplaatsrechten	Inflatiecorrectie: 5,1%

* De afvalstoffenheffing wordt door de invoering van een nieuwe wijze van inzamelen (Grondstoffenbeleidsplan), niet geïndexeerd ten opzichte van het tarief van 2022. Het tarief wordt op basis van de nieuwe uitgangspunten samengesteld. Op 11 oktober 2022 heeft de raad een motie aangenomen die nog nadere uitwerking behoeft, maar voor de kostenverhogende onderdelen geen effect heeft op de tariefstelling.

Overzicht opbrengst gemeentelijke heffingen

Onderstaande tabel geeft de geraamde opbrengst voor 2023, 2022 en gerealiseerde opbrengsten in 2021 aan. De verschillen tussen 2023 en 2022 geven geen indicatie van de stijging van de tarieven, maar van de totale opbrengst.

Totaaloverzicht opbrengst gemeentelijke heffingen

Heffingssoort (bedragen x 1.000)	Rekening 2021	Begroting 2022 na wijziging	Begroting 2023	Mutatie 2023 t.o.v. 2022
Ongebonden heffingen <i>(algemene dekkingsmiddelen)</i>				
A. Onroerende zaakbelastingen	10.388	10.472	10.810	338
B. Precariobelasting	1.234	93	97	5
Subtotaal ongebonden heffingen	11.622	10.565	10.907	342
Gebonden heffingen				
1. Afvalstoffenheffing	7.065	7.242	7.001	-241
2. Rioolheffing	6.612	6.630	6.984	354
3. Hondenbelasting	205	204	219	15
4. Begraafplaatsrechten	854	733	799	66
5a. Leges Publiekscontacten (incl rijksleges)	549	570	690	120
5b. Leges Vergunningverlening (bouwleges en APV)	1.895	895	1.281	386
6. Binnenhavengelden	47	66	70	3
7. Marktgelden	44	62	65	3
8. Bijdrage Investeringszone Groote Lindt	84	89	91	2
9. Reinigingsrecht	36	49	-	-49
10. Parkeerinkomsten	90	100	105	5
Subtotaal gebonden heffingen	17.480	16.640	17.304	664
TOTAAL	29.102	27.204	28.211	1.007

Ongebonden heffingen

A. Onroerendezaakbelastingen (OZB)

De afgelopen jaren zien we flinke waardeinstijgingen van woningen en sinds maart/april 2022 hoge prijs-inflaties. Bij het verhogen van de OZB wordt de gewenste opbrengst als vertrekpunt gehanteerd voor het bepalen van de tarieven. Dit om schommelingen in de woonlasten van woningeigenaren en gebruikers/ eigenaren van niet-woningen te voorkomen. Hierdoor wordt de waardeinstijging gecompenseerd door lagere OZB-tarieven.

Voor de Begroting 2023 betekent dat in de praktijk de geraamde opbrengst uit 2022 van € 10,3 miljoen is verhoogd met de gemiddelde prijsinflatie van de afgelopen drie jaar (3,3%) naar € 10,6 miljoen.

Daarnaast houden we rekening met areaaluitbreiding als gevolg van de realisatie van de bouwopgave. Hiervoor begroten we een meeropbrengst OZB, te weten € 0,2 miljoen per jaar.

Voor de OZB niet-woningen worden eenzelfde systematiek toegepast.

De tarieven staan vermeld in Verordening OZB 2023 Gemeente Zwijndrecht die samen met de Begroting 2023 ter besluitvorming voorligt.

B. Precariobelasting

Vanaf 2022 wordt de precario op kabels en leidingen van de nutsbedrijven niet meer geheven. Wat overblijft is de precario voor het plaatsen van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde grond, denk aan stallingen, winkelwagens, containers maar ook kabels of leidingen van bedrijven, waarbij de eigenaar voor het gebruik van de grond een vergoeding (precario) betaalt.

De kostendekkendheid van de gebonden heffingen

De opbrengsten van de afvalstoffenheffing, de rioolheffing, de marktgelden, de begraafplaatsrechten, reinigingsrechten en de leges zijn niet vrij besteedbaar. Deze opbrengsten moeten aangewend worden voor de daaraan gerelateerde prestaties. Hier geldt een wettelijke norm van maximaal 100% kostendekkendheid. Bij de berekening van de kostendekkendheid is gebruik gemaakt van de voorschriften van de commissie BBV. De overhead is afzonderlijk inzichtelijk gemaakt.

De tarieven staan vermeld in de belastingvoorstellen die samen met de Begroting 2023 ter besluitvorming voorliggen.

1. Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is ter dekking van de kosten voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. De heffing komt ten laste van gebruikers van percelen waarvoor de gemeente een inzamelingsverplichting voor huishoudelijk afval heeft.

Vanaf 2023 wordt de afvalstoffenheffing opgesplitst in twee delen: een vast bedrag voor de inzameling van papier, glas, pmd en gft en een variabel bedrag voor restafval. Het vaste bedrag betaalt je aan het begin van het jaar, de rekening voor het restafval krijg je na afloop van het jaar.

Over deze wijziging kunt u meer lezen in het raadsvoorstel bij de verordening afvalstoffenheffing 2023, die ook tijdens de begrotingsraad op de agenda staat.

Voor deze paragraaf is de berekening van de kostendekkendheid van belang. Voor de berekening van een kostendekkende afvalstoffenheffing/recycletarief hebben we de voorlopige DVO HVC voor 2023 genomen. Hierin zit de kostenreductie als gevolg van de invoering van het grondstoffenbeleidsplan verwerkt. Daarnaast hebben we aan de opbrengstenkant met een aanname van 32 klepopeningen van een 60 liter zak gewerkt.

Berekening kostendekkendheid Afvalstoffenheffing	Begroting 2023
Kosten taakveld(en)	
Kosten ophalen, afvoeren en verwerken van huisvuil	€ 6.199.000
Toerekening 44% kosten straatreiniging	€ 307.000
Kwijtschelding	€ 664.000
Totaal bruto kosten	€ 7.170.000
Overhead	€ 245.000
Bijdrage Nedvang voor gescheiden afval	-€ 411.000
Onttrekking reserve reiniging	€ 0
Totaal netto kosten	€ 7.004.000
Opbrengst afvalstoffenheffing	€ 7.001.000
Dekking	100%

2. Rioolheffing

De rioolheffing wordt geheven ter dekking van de kosten van de gemeentelijke watertaken. Hieronder valt stedelijk afvalwater, hemelwater (regenwater) en grondwater. Het wordt geheven van gebruikers van percelen van waaruit water direct of indirect wordt afgevoerd op de gemeentelijke riolering. Er gelden twee tarieven: huishoudens en niet-woningen. Bij niet-woningen is het tarief gekoppeld aan het waterverbruik met een bedrag per gebruik van 250 m3.

Het voornemen is de tarieven te laten stijgen met de prijsinflatie (5,1%). Dat is minder dan in het GRP 2017-2022 is opgenomen als gevolg van een daling van de rekenrente en de aanpassing van de afschrijvingstermijn van rioolinvesteringen van 40 naar 50 jaar als gevolg van de nota Waardering en Afschrijving (2020).

Er is sprake van 100% kostendekkendheid voor 2023. Dit blijkt uit de volgende berekening (in €):

Berekening kostendekkendheid Rioolheffing	Begroting 2023
Kosten taakveld(en)	
- Riolering algemeen	€ 4.036.000
- Rioolbemaling	€ 497.000
- Baggeren en reinigen kolken	€ 365.000
- Kwijtschelding	€ 597.000
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	-€ 242.000
Directe (netto) kosten taakveld	€ 5.253.000
Indirecte (overige toe te rekenen) kosten:	
Overhead	€ 558.000
BTW	€ 786.000
Mutatie voorziening	€ 387.000
Totale kosten	€ 6.984.000
Opbrengst heffingen	€ 6.984.000
Dekking	100%

Toelichting op de berekening van de kostendekkendheid:

- De gemeente koopt voor de rioleringszorg diensten of goederen in. Daarover betalen we BTW. Deze kosten worden meegenomen bij de berekening van de kostendekkendheid.
- Om al te grote schommelingen in de tariefstelling te voorkomen is een voorziening gevormd.
- Bij eventuele overschotten of tekorten worden deze ten gunste of ten laste van de voorziening gebracht.

3. Hondenbelasting

De opbrengst hondenbelasting is opgenomen onder de gebonden heffingen conform raadsbesluit. Dit neemt niet weg dat hondenbelasting als algemeen dekkingsmiddel mag worden beschouwd. De opbrengsten zijn met de inflatie verhoogd (5,1%).

Berekening kostendekkendheid hondenbeleid	Begroting 2023
Kosten taakveld(en)	
Kosten hondenspeelvelden, hondenpoepbakken, hondenpoepz	€ 79.000
Ambtelijke kosten	€ 72.000
Overhead/bedrijfsvoeringskosten	€ 53.000
Kosten kwijtschelding en oninbaarheid	€ 16.000
Totale kosten	€ 220.000
Opbrengst heffingen	€ 219.000
Dekking	100%

4. Begraafplaatsrechten

De begraafplaatsrechten worden geheven ter dekking van de kosten van de openbare begraafplaatsen Jeroen Boschlaan, Munnikensteeg, Heerjansdam en het rouwcentrum Uranusstraat. Voor deze heffing is het uitgangspunt kostendekkendheid. De opbrengsten worden nu eenmalig niet met twee keer de inflatie verhoogd, wat normaliter het beleid is. Anders lopen we ver uit de pas met de Drechtsteden gemeenten. Meer hierover vindt u in het raadsvoorstel Heffingsverordening Begraafplaatsen Zwijndrecht 2023. Er is sprake van gedeeltelijke kostendekkendheid. Dit blijkt uit onderstaande berekening (in €):

Berekening kostendekkendheid begraafplaatsrechten	Begroting 2023
Kosten taakveld(en)	
Loonkosten eigen personeel	€ 338.000
Overige ambtelijke kosten	€ 101.000
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	€ 33.000
Exploitatiekosten van de 3 begraafplaatsen en het rouwcentrum	€ 532.000
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	-€ 142.000
Directe (netto) kosten taakveld	€ 862.000
Indirecte (overige toe te rekenen) kosten:	
- overhead	€ 267.000
- BTW	€ 0
Totale kosten	€ 1.129.000
Opbrengst heffingen	€ 799.000
Dekking	71%

5. Leges

Leges worden geheven voor door de gemeente verleende diensten. Het uitgangspunt voor de berekening van de kostendekkendheid is toetsing op verordeningenniveau, waarbij de geraamde lasten van alle genoemde activiteiten worden gedekt door de gezamenlijke baten uit de te heffen belastingen. Onderstaand is de kostendekkendheid aangegeven van de leges voor algemene dienstverlening en de leges voor vergunningverlening.

5a. Leges Algemene dienstverlening/Publiekscontacten

Conform de uitgangspunten worden de tarieven verhoogd met de inflatie van 5,1%. Een deel van de tarieven wordt echter door het Rijk gemaximeerd. Dat is onder andere het geval bij de reisdocumenten en bij de rijbewijzen.

Er is sprake van beperkte kostendekkendheid. Dit blijkt uit onderstaande berekening (in €):

Berekening kostendekkendheid Alg. dienstverlening titel 1	Begroting 2023
Rijksdeel leges	€ 156.000
Loonkosten personeel	€ 894.033
Overige kosten	€ 243.053
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	€ 0
Directe (netto) kosten taakveld	€ 1.293.086
Indirecte (overig toe te rekenen) kosten:	
- overhead afdeling	€ 751.651
Totaal overige kosten	€ 751.651
Totale kosten	€ 2.044.737
Opbrengst leges	€ 690.340
Dekking	34%

5b. Leges Vergunningverlening (Omgevingsvergunning/APV en bijzondere wetten)

Voor de aanvraag van bouwvergunningen wordt leges geheven. Er wordt een staffel gehanteerd die als grondslag dient voor het berekenen van het legesbedrag. De huidige staffel bestaat al geruime tijd en wordt jaarlijks aangepast op de prijsindex. De huidige systematiek leidt tot een relatief vriendelijker legesbedrag voor de kleine verbouwingen en tegelijk een wat hoger tarief voor de grote projecten.

Berekening kostendekkendheid Titel 2 Omgevingsvergunning/APV	Begroting 2023
Kosten taakveld(en)	
Loonkosten personeel	€ 1.093.643
Overige kosten	€ 90.582
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	€ 0
Directe (netto) kosten taakveld	€ 1.184.225
Indirecte (overige toe te rekenen) kosten:	
Overhead	€ 859.326
Totale kosten	€ 2.043.551
Opbrengst WABO, APV	€ 1.281.172
Dekking	63%

Vanwege de grote woningbouwontwikkelingen is de opbrengst eenmalig hoger ingeschat (€ 0,4 mln extra) dan in voorgaande begrotingen, zie Kaderbrief 2023.

6. *Binnenhavengeld*

Binnenhavengeld wordt geheven van binnenschepen die gebruik maken van de haven. Deze heffing dient als vergoeding voor door de gemeente verstrekte diensten, waaronder het in stand houden van goed begaanbare havens.

Conform de opgestelde overeenkomst stelt ons college vanaf 2015 jaarlijks de tarieven van het binnenhavengeld op basis van de algemene voorwaarden van het Havenbedrijf Rotterdam NV. Dit met als doel een effectieve samenwerking en een eenduidige tariefstelling in het havengebied van Rotterdam, Dordrecht, Zwijndrecht en Papendrecht.

Op dit moment is een eventuele tariefsaanpassing nog niet bekend.

7. *Marktgelden*

We kennen in Zwijndrecht twee weekmarkten, namelijk Heer Oudelands Ambacht en Winkelcentrum Walburg. De tarieven zijn bepaald naar ingenomen vierkante meters op het marktterrein en zijn ter dekking van de kosten voor het beschikbaar stellen van marktlocaties op gemeenteground.

Er is sprake van beperkte kostendekkendheid. Dit blijkt uit onderstaande berekening (in €):

Berekening kostendekkendheid marktgelden	Begroting 2023
Kosten taakveld(en)	
- Energiekosten	€ 11.000
- Overige kosten	€ 23.000
- Inzet marktmeester	€ 58.000
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	-€ 11.000
Directe (netto) kosten taakveld	€ 81.000
Indirecte (overige toe te rekenen) kosten:	
Overhead	€ 63.000
Totale kosten	€ 144.000
Opbrengst heffingen	€ 65.000
Dekking	45%

8. *Bedrijven InvesteringsZones (BIZ)*

Zwijndrecht kent sinds 2011 de heffing BIZ voor het industrieterrein Groote Lindt. De heffing en de tariefstelling waren voor de duur van vijf jaar vastgesteld, dus was 2015 het laatste jaar van deze heffing. De Stichting BI-zone Groote Lindt is tevreden over het functioneren van de BI-zone en de daaruit voortvloeiende activiteiten. Inmiddels is de heffing en tariefstelling voor de tweede keer met vijf jaar verlengd.

De geheven belasting wordt door middel van een subsidie uitgekeerd aan een daartoe opgerichte BIZ-stichting.

Naast de BIZ kent Zwijndrecht sinds 2016 een gemeentebreed ondernemersfonds. Het Ondernemersfonds kent een opslag op de OZB belasting niet-woningen (11,6 % voor eigenaren, 11,8% voor gebruikers). Het doel is om ondernemers een structurele financiële positie te bieden om activiteiten en maatregelen van algemeen belang van het bedrijfsleven in gang te kunnen zetten. Na een proefperiode van 3 jaar is in 2018 na een evaluatie besloten het Ondernemersfonds voor onbepaalde tijd voort te zetten.

De teveel bijgedragen middelen vloeien via de Stichting Ondernemersfonds terug naar de bijdrageplichtigen op Groote Lindt.

9. *Reinigingsrecht*

Per 2023 wordt het reinigingsrecht niet meer geheven. Meer hierover kunt u lezen in het raadsvoorstel Intrekkingsbesluit verordening reinigingsrecht.

Lokale lastendruk

Tot de lokale woonlasten worden gerekend de onroerendezaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Deze heffingen bepalen het grootste deel van de gemeentelijke opbrengsten en bepalen daarmee ook grotendeels de lokale lastendruk.

In onderstaande tabel geven we de ontwikkeling van de woonlasten voor meerpersoonshuishoudens aan in euro's, over de laatste vier jaren. De gemiddelde woonlast OZB is berekend door de gemiddelde WOZ-waarde te vermenigvuldigen met het gemiddelde tariefpercentage. In de jaarschijf 2023 en verder zijn de gevolgen van de belastingvoorstellen 2023 verwerkt.

Prognose gemeentelijke heffingen	Realisatie 2021	Begroting 2022	2023	2024	2025	2026
OZB-lasten gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	€ 249	€ 250	€ 259	€ 259	€ 259	€ 259
Rioolheffing gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	€ 302	€ 306	€ 322	€ 322	€ 322	€ 322
Afvalstoffenheffing voor een gezin	€ 386	€ 373	€ 351	€ 351	€ 351	€ 351
Woonlasten Zwijndrecht (totaal)	€ 937	€ 929	€ 932	€ 932	€ 932	€ 932
Eventuele heffingskorting voor een gezin	€ -22	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -

Toelichting:

In bovenstaande prognose van de woonlasten is voor de OZB rekening gehouden met een gemiddelde WOZ-waarde voor **koop- en huurwoningen**. Dit hebben we de afgelopen jaren ook zo op deze wijze gerapporteerd.

Vergelijking met andere gemeenten

Om inzicht te krijgen in de hoogte van de woonlasten is het goed om een vergelijking met andere gemeenten te maken. De woonlasten in Alblasserdam, Dordrecht, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht laten zich samenvatten in onderstaand schema (x € 1). Ter vergelijking is ook het landelijk gemiddelde gegeven. Dit overzicht is gebaseerd op de actuele gegevens van de Digitale Atlas van de lokale lasten **2022** op www.coelo.nl en geeft de woonlasten van een meerpersoonshuishouden weer.

Gemeente	Gemiddelde % OZBE		OZB eigenaar	Rioolheffing eig/gebr	Afvalstoffer heffing	Totaal	Rangnr. meerp.huish.
	WOZ-waarde	won					
Dordrecht	308.000	0,0974	300	205	313	818	60
Sliedrecht	311.000	0,0751	234	277	316	827	69
Alblasserdam	326.000	0,1084	353	159	358	870	123
Hardinxveld- G'dam	332.000	0,1101	365	217	319	901	158
Hendrik-Ido- Ambacht	375.000	0,0974	365	191	374	930	200
Zwijndrecht	315.000	0,0957	301	306	373	980	256
Papendrecht	324.000	0,1257	407	161	420	988	264
Landelijk gemiddelde	409.000	0,0978	380	207	317	904	

De indicatie in de laatste kolom betekent hoe lager het rangnummer hoe lager de woonlasten.

Toelichting op gemiddelde WOZ-waarde: Het Coelo rapporteert vanaf 2022 alleen de OZB-lasten op basis van de gemiddelde WOZ-waarde van **koopwoningen i.p.v. koop en huur**. De gemiddelde WOZ-waarde van koopwoningen ligt hoger dan de gemiddelde waarde van koop- en huurwoningen samen, waarvan in de tabel Prognose gemeentelijke heffingen is uitgegaan. Vandaar dat de OZB-lasten in deze tabel hoger zijn dan genoemd in de tabel Prognose gemeentelijke heffingen.

Kwijtscheldingsbeleid

Als een belastingplichtige als gevolg van financiële omstandigheden niet in staat is een belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, kan gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. De regels voor het toekennen worden bepaald door de rijksoverheid. Deze regels (Uitvoeringsregeling van de Invorderingswet 1990) komen erop neer dat kwijtschelding mag worden verleend aan belastingplichtigen waarvan de kosten van bestaan niet hoger ligt dan 90% van de bijstandsnorm. De gemeenteraad kan in afwijking hiervan besluiten de kosten van bestaan te stellen op maximaal 100% van de bijstandsnorm. Dat betekent dat in ruimere mate kwijtschelding wordt verleend. Door de kosten van bestaan hoger te stellen, neemt de beschikbare betalingscapaciteit voor het betalen van de lokale belastingen af. Het hanteren van de 100%-norm leidt er in de praktijk veelal toe dat een belastingschuldige met een bijstandsuitkering voor kwijtschelding in aanmerking komt. Belastingsschuldigen met enkel een AOW-uitkering komen in beginsel niet voor kwijtschelding in aanmerking. Om ervoor te zorgen dat AOW'ers wel voor kwijtschelding in aanmerking komen, kan de raad besluiten de kosten van bestaan te stellen op 100% van de toepasselijke netto AOW-bedragen in plaats van op de bijstandsnorm. Dit laatste is in onze gemeente van toepassing.

Gemeenten mogen zelf bepalen voor welke belastingen kwijtschelding wordt verleend. In onze gemeente verlenen wij kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing, de rioolheffing voor woningen en voor de eerste hond bij de hondenbelasting.

De specificatie van de totale kwijtschelding 2023, evenals die van de werkelijke cijfers over 2021 en de begroting 2022 is als volgt:

	Rekening 2021	Begroting 2022 na wijziging	Begroting 2023	Stijging 2023 t.o.v. 2022
Kwijtscheldingen (bedragen x 1.000)				
Afvalstoffenheffing	€ 651	€ 657	€ 664	€ 7
Rioolheffing	€ 531	€ 568	€ 597	€ 29
Hondenbelasting	€ 12	€ 15	€ 16	€ 1
TOTAAL	€ 1.194	€ 1.240	€ 1.277	€ 37

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Als gemeente ontwikkelen we activiteiten waar mogelijk risico's aan verbonden zijn. Ook worden we soms geconfronteerd met autonome ontwikkelingen die gepaard gaan met risico's. Deze risico's kunnen van juridische, financiële, maatschappelijke of inhoudelijke aard zijn. Belangrijk onderdeel van managementverantwoordelijkheid is daarom het risicomanagement. Er is binnen de gemeente Zwijndrecht structureel aandacht voor risicomanagement.

In deze paragraaf geven wij informatie over het risicomanagement in onze gemeente. Daarmee geven we inzicht in de omvang van het risicoprofiel en de grootste risico's met de daarbij behorende beheersmaatregelen. De paragraaf laat zien hoe het weerstandsvermogen en de daarbij behorende ratio zich ontwikkelen.

In de paragraaf hebben we ook een aantal financiële kengetallen opgenomen. Dit doen we enerzijds om het inzicht in onze financiële positie te vergroten en anderzijds om deze te kunnen vergelijken met andere gemeenten.

Definities

Allereerst gaan we in op de definitie van "weerstandsvermogen". Wat is dat nu eigenlijk?

Weerstandsvermogen: is het vermogen van de gemeente om (incidentele) financiële tegenvallers op te kunnen vangen. De noodzakelijke omvang van het weerstandsvermogen volgt uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit (algemene reserve) en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten.

Onder een *risico* in relatie tot het weerstandsvermogen verstaan wij de kans dat een gebeurtenis zich voordoet die (de hoeveelheid beschikbare financiële middelen voor) het realiseren van doelstellingen in positief of negatief opzicht beïnvloedt.

Beleid en Systematiek voor weerstandsvermogen

Wij maken op basis van een gedegen risico-inventarisatie een reële inschatting van de noodzakelijk geachte omvang van de weerstandscapaciteit. Bij de bepaling van de noodzakelijke omvang van het weerstandsvermogen streven wij geen exacte nauwkeurigheid na, maar werken wij met een zogenaamde bandbreedte met een minimaal benodigde omvang en een maximaal benodigde omvang. In het weerstandsvermogen maken wij onderscheid tussen het weerstandsvermogen van de reguliere exploitatiebegroting en het weerstandsvermogen van het grondbedrijf. Qua aard en risicoprofiel verschillen deze beide activiteiten namelijk wezenlijk van elkaar en is de benaderingswijze enigszins verschillend. De provincie beoordeelt, als toezichthouder, het weerstandsvermogen van de gemeente wel als één bedrag.

Geïnventariseerde risico's:

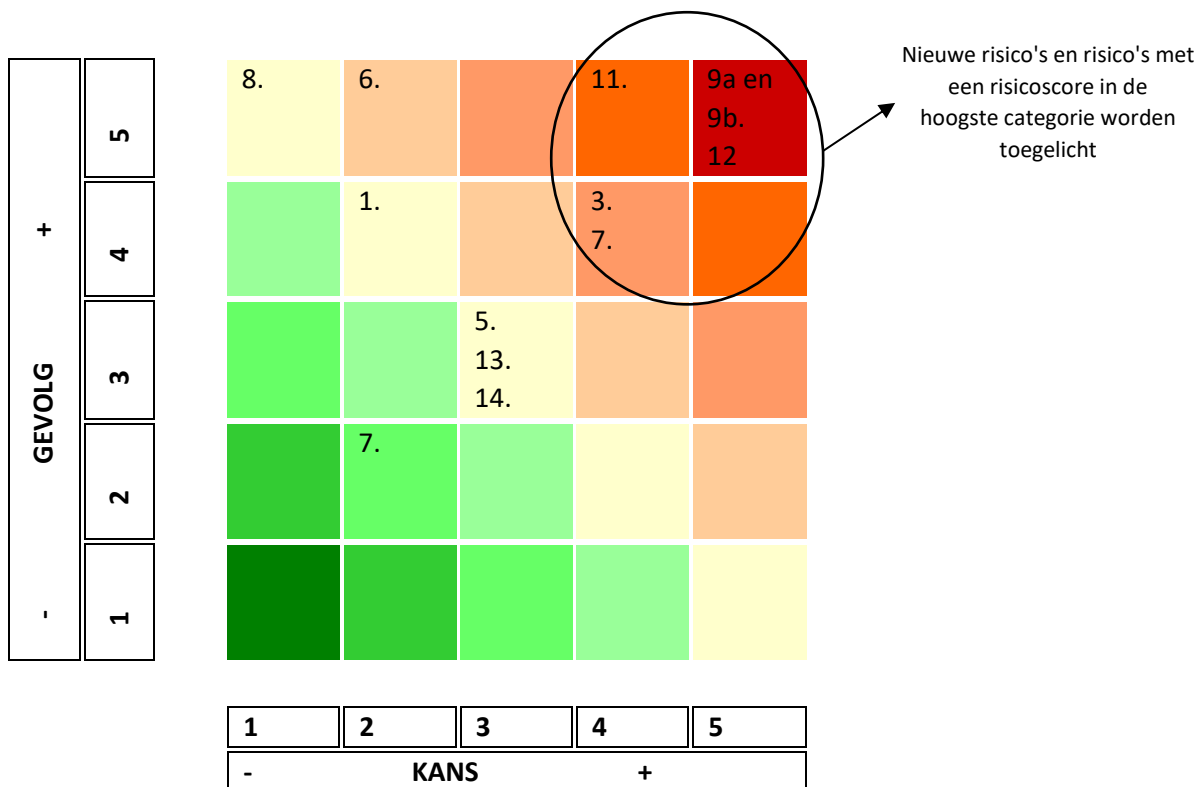
Voor deze begroting hebben we onze risico's voor de exploitatie geactualiseerd en dit zijn op dit moment de belangrijkste risico's:

	Risico	Risicoprofiel (kans x effect)	Bedrag	Kwantificering	Kans	Impact	%	Aantal jaren
1	Mede-eigenaar ROM-D	Laag	€ 300.000	€ 60.000	3	2	5%	4
2	Aansprakelijkheid publieke dienstverlening	Laag-gemiddeld	vervallen	vervallen	2	4	5%	4
3	Fin. aansprakelijkheid Verbonden partijen	Hooq	€ 620.000	€ 496.000	4	4	20%	4
4	Renterisico LOC	Laag	vervallen	vervallen	1	2	5%	4
5	Borg- en garantstellingen excl. HVC	Laag	€ 1.900.000	€ 380.000	1	3	5%	4
6	Garantstellingen HVC	Laag-gemiddeld	€ 9.650.000	€ 482.500	1	5	5%	1
7	Oplopende rente geld- en kapitaalmarkt	Hoog-gemiddeld	€ 1.040.000	€ 624.000	4	4	15%	4
8	Borg- en garantstellingen woningcorporaties	Laag	€ 93.600.000	€ 4.680.000	1	5	5%	1
9a	Kostenontwikkeling jeugd: intensivering sturing reguliere casussen	Hoog	€ 14.000.000	€ 1.120.000	5	5	20%	4
9b	Kostenontwikkeling jeugd: intensivering sturing complexe casussen	Hoog	€ 1.350.000	€ 540.000	5	5	20%	2
10	Corona	Gemiddeld	vervallen	vervallen	3	3	10%	1
11	Herijking gemeentefonds	Hoog-gemiddeld	€ 697.500	€ 418.500	4	5	15%	4
12	Marktontwikkeling inkooprijzen	Hooq	€ 10.000.000	€ 2.000.000	5	5	20%	1
13	Plotselinge verzakkingen	Gemiddeld	€ 800.000	€ 320.000	3	3	10%	4
14	Krapte op de arbeidsmarkt	Gemiddeld	pm	pm	3	3	10%	2
	Totaal gekwantificeerde risico's		€ 133.957.500	€ 11.121.000				

Bestuurlijke risico's

Totaal € 11.121.000

Bandbreedte (bovenqrens) € 13.901.250

Geactualiseerde risico's in de hoogste risicoscore

3 Fin. aansprakelijkheid Verbonden partijen [4-4]

Dit risico betreft alle verbonden partijen (met uitzondering van jeugd) . De omvang wordt rekenkundig bepaald door het totaal van de gekwantificeerde risico's per gemeenschappelijke regeling af te zetten tegen het weerstandsvermogen van de gemeenschappelijke regeling. In het geval het weerstandsvermogen de gekwantificeerde risico's niet overtreft, nemen wij ons aandeel op voor het niet afgedekte gedeelte van de gekwantificeerde risico's. Bij de betreffende verbonden partijen zijn de gekwantificeerde risico's in totaal € 5.595.000 en het opgenomen weerstandsvermogen bij de gemeenschappelijke regelingen bedraagt € 2.570.000. In iedere regeling dragen wij bij volgens een bepaald percentage waardoor ons aandeel in het totaal van de risico's van alle gemeenschappelijke regelingen € 620.000 is.

7 Oplopende rente geld- en kapitaalmarkt [4,4]

Voor de toelichting op dit risico verwijzen wij u ook naar de paragraaf Financiering. Op dit moment rekenen we in de meerjarenbegroting met 2% voor rente kortlopende geldleningen en 3% voor langlopende geldleningen. Gelet op de huidige economische ontwikkelingen en omstandigheden is de kans van een opwaartse druk op de rente aanwezig. Bij iedere 1% extra stijging boven die gehanteerde percentages betekent dit bij de huidige financieringsbehoefte een bedrag van circa € 70.000 extra aan rentelasten in 2023. Waarna dit bijna jaarlijks verdubbelt tot een bedrag circa € 550.000 in 2026 bij de huidige financieringsbehoefte. Over deze periode bedragen dan de totale extra rentelasten € 1.040.000.

9 Jeugd [5-4]

De middelen die Zwijndrecht ontvangt in het gemeentefonds voor de uitvoering van de Jeugdwet (2015) zijn in principe taakstellend voor het uitvoeren van de taken van de Jeugdwet. Deze taken

worden grotendeels uitgevoerd door de onder de Dienst Gezondheid en Jeugd vallende Service Organisatie Jeugd (SOJ). In de afgelopen jaren is gebleken dat het budget niet toereikend was om de noodzakelijke hulp te verlenen. Hoewel er extra middelen voor 2023 zijn toegezegd, blijft de vraag of de kostenstijgingen binnen het budgettaire kaders kunnen worden uitgevoerd. Belangrijke opmerking hierbij is dat de solidariteit is losgelaten. Dit verhoogt het risico voor ons als deelnemende gemeente. Om het risico te beperken gaan we aanvullend sturen op zowel de reguliere casussen als de complexe casussen om meer grip te krijgen en de kostenontwikkeling te kunnen beperken.

11 Herijking gemeentefonds [4,5]

De verdeelsystematiek van het gemeentefonds, is met ingang van 2023 aangepast. De systematiek moet een uitlegbaar systeem zijn om de gemiddeld te maken kosten van gemeenten met vergelijkbare kenmerken, te vergoeden. Geen enkele gemeente is gemiddeld, dus dit betekent per definitie dat sommige gemeenten méér krijgen en andere minder ten opzichte van de huidige verdeling.

Uit de verdeling met ingang van 2023 blijkt dat Zwijndrecht circa € 53 minder per inwoner ontvangt. Het voor- of nadeel wordt via een ingroeimodel tot en met 2025 voorlopig afgetopt op € 37,50 per inwoner. Dit nadeel is verwerkt in de meerjarenbegroting 2023-2026. In 2025 wordt de aangepaste verdeelsystematiek geëvalueerd voor de periode vanaf 2026. Hierbij komen o.a. ook de al op voorhand gemaakte kanttekeningen van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) in naar voren die ze hebben gemaakt bij de invoering van deze herijking. De stap van € 37,50 naar € 53 is nog niet verwerkt in afwachting van die nadere evaluatie. Dit betekent dat mogelijk een risico van circa € 690.000 zich vanaf 2026 structureel kan manifesteren. Voorzichtigheidshalve nemen we een risico op gelet op de gemaakte kanttekeningen van de ROB.

12 Marktontwikkeling inkooprijzen [5,5]

In het jaar 2021 zijn de prijzen van bouwmaterialen en energie fors gestegen en in het jaar 2022 is dit doorgegaan. Daarnaast zijn in het jaar 2022 de prijzen van brandstoffen, voedsel en arbeid flink gestegen. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek was de inflatie in maart 2022 ten opzichte van een jaar eerder opgelopen tot gemiddeld bijna 12 procent. Dat is onder meer te wijten aan het snelle economische herstel uit de coronacrisis, waardoor er voor tal van grondstoffen en ook personeel schaarste is ontstaan. De Russische inval in Oekraïne heeft de prijzen van brandstoffen en energie vervolgens extra aangejaagd.

De hogere prijzen hebben negatieve gevolgen voor de meerjarenbegroting van de gemeente Zwijndrecht doordat de inkomsten uit het gemeentefonds minder hard stijgen dan de inflatie. De haalbaarheid en betaalbaarheid van het raadsprogramma komt daardoor onder druk te staan. In de eerste bestuursrapportage 2022 is al melding gemaakt van een aantal onvermijdelijke kostenstijgingen zoals van personeel, energie en de ontwikkelingen bij onze verbonden partijen.

In de tweede bestuursrapportage 2022 zullen we wederom melding maken van een aantal prijsstijgingen. De hogere prijzen hebben namelijk gevolgen voor de uitvoering van het dagelijks en groot onderhoud. Gezien de huidige prijsstijgingen in de markt verwachten we ook in het jaar 2023 een druk op de onderhoudsbudgetten en bij nieuwe aanbestedingen zullen de inschrijfprijzen van marktpartijen fors hoger liggen dan het budget. Ook de kosten van investeringen in de openbare ruimte (zoals infrastructuur, riolering en bouwkosten voor bedrijfsgebouwen en woningbouw via grondexploitaties) zijn fors toegenomen.

Voor hoog gekwalificeerde risico's reserveren wij 20% in het weerstandsvermogen. Bij een risico met een maximale en incidentele schade van € 10 miljoen en een hoog risicoprofiel bedraagt de toevoeging aan het weerstandsvermogen dus 20% van € 10 miljoen maal 1 jaar = € 2.000.000.

Nieuwe risico's

14 Krapte op de arbeidsmarkt [3,3]

Momenteel hebben we te maken met een krapte op de arbeidsmarkt. Met name de volgende functies zijn binnen gemeenten (en ook Zwijndrecht) lastig in te vullen: ruimtelijke ordening, sociaal domein, openbare ruimte en financiën.

Nadat eerst door onze eigen recruitmentafdeling van de Service Gemeente Dordrecht (SGD) wordt geprobeerd te werven (intern- extern), moet voor deze functies vaak een extern bureau worden ingeschakeld. Zij hebben vervolgens ook meer tijd nodig om geschikte kandidaten te kunnen vinden. We moeten momenteel rekening houden met een langere doorlooptermijn van ca. twee maanden om deze functies ingevuld te krijgen.

Het is lastig om de financiële impact voor dit risico volledig te kunnen aangeven, omdat de gevolgen voornamelijk kwalitatief van aard zijn. Het inhuren van personeel ten laste van de vrijvallende vacaturegelden is een tijdelijke oplossing. We trachten daardoor de 'werkvoorraad' niet teveel te laten oplopen en de dienstverlening richting inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners goed te houden. Als één van de beheersmaatregelen heeft Service Gemeente Dordrecht een voorstel gemaakt en een investering gevraagd voor een nieuw strategisch arbeidsmarktbeleid (onder andere inrichten strategische recruitmentfunctie, meer sourcen, arbeidsmarktcampagnes, etc.).

Vervallen risico's

2 Aansprakelijkheid publieke dienstverlening (vervallen)

Dit risico vervalt omdat hiervoor beheersmaatregelen zijn genomen via dekking door de aansprakelijkheids- en rechtsbijstandverzekering.

4 Renterisico LOC (vervallen)

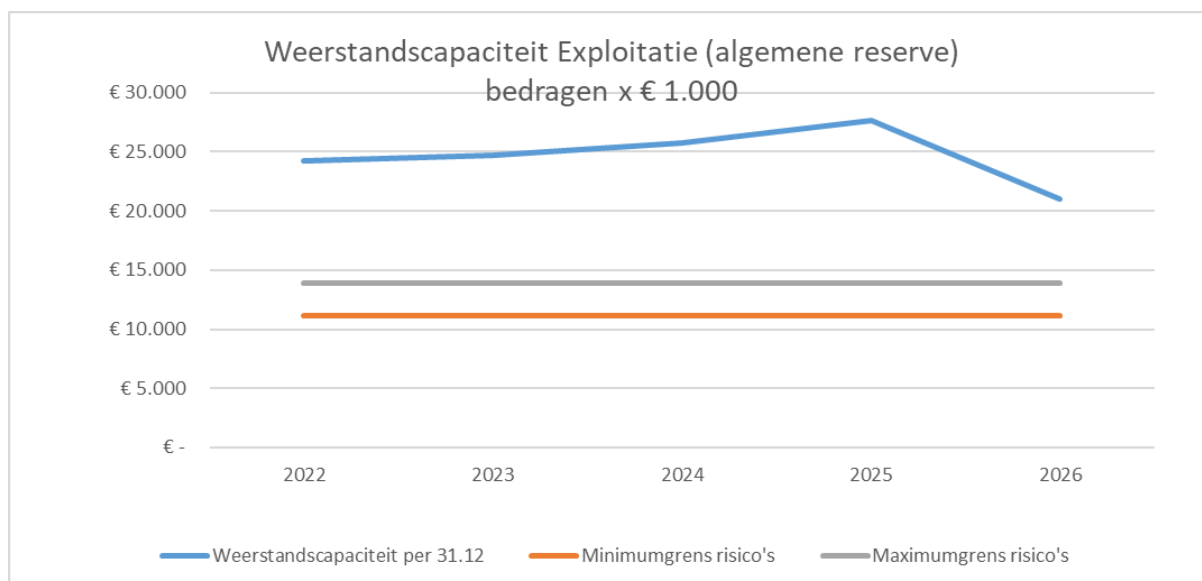
Dit is een BTW-risico waardoor een baat als terugontvangen BTW vervalt en de kapitaallasten toeneemen. Het is een beperkt risico voor € 12.000 per jaar. Gelet op de grootte kan dit risico vervallen.

10 Corona (vervallen)

Corona op zich is geen direct risico, maar is meer een indirect resultaat van mogelijke gevolgen op de maatschappij en organisatie. Op de inhoudelijke (beleids)terreinen zal e.e.a. naar voren komen en bekeken worden. Het risico kan vervallen.

Verloop weerstandsvermogen

Het verloop van het weerstandsvermogen voor de exploitatie ziet er als volgt uit:

Uit de tabellen blijkt een onveranderd beeld ten opzichte van de jaarrekening of eerdere begrotingen. Het weerstandsvermogen is fors, maar ook de risico's blijven groot. Er wordt scherp aan de wind gezeild waarbij het weerstandsvermogen ruim voldoende is om de risico's op te vangen.

Verloop Algemene reserve 2022-2026

bedragen x € 1.000

	2022	2023	2024	2025	2026
Weerstandscapaciteit 01.01	€ 28.442	€ 24.254	€ 24.684	€ 25.800	€ 27.700
Exploitatiesaldi komende jaren	€ 275	€ 1.424	€ 1.755	€ 2.427	€ 6.372-
Toevoegingen	€ 3.346	€ 959	€ -	€ -	€ -
Onttrekkingen	€ 7.809-	€ 1.953-	€ 639-	€ 527-	€ 300-
Weerstandscapaciteit per 31.12	€ 24.254	€ 24.684	€ 25.800	€ 27.700	€ 21.028
Minimumgrens risico's	€ 11.121	€ 11.121	€ 11.121	€ 11.121	€ 11.121
Maximumgrens risico's	€ 13.901	€ 13.901	€ 13.901	€ 13.901	€ 13.901

Risicoprofiel grondbedrijf

In de paragraaf grondbeleid is een toelichting gegeven op de methodiek voor de bepaling van het risicoprofiel van de grondexploitaties. We beschikken naar verwachting eind 2022 over een positief saldo van € 2,364 miljoen als Weerstandsvermogen grondbedrijf, wat voldoende is om de risico's op te vangen.

Financiële kengetallen

Op basis van voorschriften uit de BBV neemt iedere gemeente financiële kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing op. Het doel van de financiële kengetallen is het vergroten van inzicht in de financiële positie van de eigen gemeente, maar ook om deze (op termijn) te kunnen vergelijken met andere gemeenten. De verwachting is dat in de komende jaren een landelijke normering komt. Vooralsnog hebben de kengetallen een signaleringswaarde. We relateren die voor zover mogelijk aan adviezen die door de VNG worden gehanteerd.

Overzicht financiële kengetallen

Kengetallen	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Meerjaren raming 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026
Netto schuldquote	84%	105%	127%	142%	151%	165%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle vertrekte leningen	82%	104%	125%	140%	149%	163%
Solvabiliteitsratio	34%	30%	24%	23%	21%	21%
Grondexploitatie	3%	2%	5%	2%	2%	2%
Structurele exploitatieruimte	0,4%	1,2%	0,4%	1,0%	1,5%	-4,5%
Gemeentelijke belastingcapaciteit	118%	114%	103%	103%	103%	103%

Algemene beschouwing

De financiële positie van de gemeente is nu ruim voldoende door de wijze waarop de Enecomiddelen in het jaar 2020 zijn bestemd. De financiële positie vraagt echter wel onze voortdurende aandacht.

We zien in de kengetallen namelijk de volgende trend terug:

- Een oplopende schuldquote door ons ambitieuze investeringsprogramma. In de prognose houden we vanaf 2024 rekening met 75% realisatie voor de investeringen voor infra en riolering. Zo lang we meer investeren dan afschrijven jaar op jaar, dan zal onze schuldpositie toenemen.
- De structurele exploitatieruimte is positief, waarbij alleen voor 2026 het financiële ravijn tot uitdrukking komt.
- De omvang van het risico op grondexploitaties neemt voor 2023 toe, daarna neemt dit af door verkopen van gronden. Ook hier geldt dat we ambitieus zijn. In de paragraaf grondbeleid vindt u een nadere toelichting op de projecten die in uitvoering zijn of komen.

Niet zichtbaar in deze getallen, maar wel eerder in deze paragraaf, is het feit dat we ruim voldoende reserves hebben om de geïnventariseerde risico's op te kunnen vangen. De gemeente maakt de omslag naar ontwikkelgemeente en daarbij hoort een hoger risicoprofiel alsmede het scherp begroten. Dit noemen we scherp aan de wind zeilen en hierop is de financiële strategie gebaseerd. Dit betekent ook dat we –om op koers te blijven- scherpe(re) keuzes zullen moeten blijven maken over welke gemeentelijke uitgaven en inkomsten passend zijn om een voldoende solide financiële basis te behouden.

Netto schuldquote

Deze is uitgekomen op 127% ten opzichte van 105% vorig jaar. Hoe lager, hoe beter de schuldpositie. De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is, valt niet direct af te leiden uit deze quote zelf, maar hangt af van andere factoren. Factoren zoals het voorzieningenniveau in Zwijndrecht en welk aandeel rentelasten in de exploitatie we acceptabel vinden.

De schuldquote wordt berekend door de schulden te delen door de baten in een jaar. Voor 2023 is de schuldquote gestegen ten opzichte van de kengetallen uit de begroting 2022 van 105% tot 127%. De oplopende schuldquote is te verklaren door de geplande toename van de investeringen.

Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

In 2023 is deze uitgekomen op 125% ten opzichte van 104% vorig jaar. Hoe lager, hoe beter de schuldpositie. Een hoge schuld kan worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties, die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Deze correctie vindt plaats door de netto schuld te verminderen met verstrekte leningen aan de woningcorporaties en

overige verstrekte leningen. Deze correctie heeft een beperkte invloed op de ontwikkeling van de schuldquote van enkele procentpunten. Hierdoor zijn de hiervoor beschreven ontwikkelingen bij de netto schuldquote hierboven dezelfde als bij dit kengetal.

Solvabiliteitsratio

Deze is uitgekomen op 24% in 2023 waardoor deze is gedaald ten opzichte van vorig jaar door de toename van de investeringen. Hoe hoger, hoe beter de schuldpositie.

De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als een percentage van het totale vermogen. Het geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen, hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. De VNG hanteert als advies een minimumomvang van 20%. Sinds 2020 zit Zwijndrecht hier (weer) boven.

Grondexploitatie

Deze is uitgekomen op 5% ten opzichte van 2% vorig jaar. Hoe lager, hoe minder risico.

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe de waarde van de bouwgronden in exploitatie zich verhoudt tot de geraamde baten. De boekwaarde van de gronden is van belang, omdat de waarde moet worden terugverdiend uit de grondverkopen. Hoe hoger het kengetal hoe hoger het risico voor de exploitatie indien het terugverdienen onverhoopt niet geheel lukt.

De VNG geeft als advies dat een omvang van dit kengetal boven de 10% als kwetsbaar gezien kan worden. De boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie is ook van invloed op de netto schuldquotes en de solvabiliteitsratio, omdat de bouwgronden zijn gefinancierd met vreemd vermogen. Met een uitkomst van maximaal 5% is het risico op dit punt te overzien.

Ten opzichte van de begroting 2022 is de quote hoger omdat de boekwaarde van de gronden hoger is door o.a. de vaststelling van een aantal nieuwe grondexploitaties en diverse voorbereidingskredieten. Een nadere toelichting op deze toename is te vinden in de paragraaf Grondbeleid.

Structurele exploitatieruimte

Deze is uitgekomen op 0,4% ten opzichte van de begroting 2022 van 1,2%.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten (excl. reserves) en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoeging aan reserves te delen door de totale baten (excl. reserves) en uit te drukken in een percentage. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. In 2026 is het percentage negatief omdat in dit bijzondere jaar het financiële ravijn door het standpunt van het kabinet voor aanpassing van de financiële verhoudingen tussen rijk en gemeenten tot uitdrukking komt. In afwachting van die aanpassing heeft het kabinet de groei van de algemene uitkering bevroren op het niveau dat min of meer gelijk is aan 2023.

Belastingcapaciteit

Deze is uitgekomen op 103% ten opzichte van het landelijke gemiddelde van 100%.

De belastingcapaciteit wordt berekend door de totale woonlasten (bestaande uit de afvalstoffen- en rioolheffing van een meerpersoonshuishouden en de OZB met een gemiddelde WOZ-waarde) te vergelijken met het landelijk gemiddelde van het voorgaande jaar en uit te drukken in een percentage. Dit gebeurt op begrotingsbasis.

Een belastingcapaciteit van 100% betekent dat de woonlasten op het landelijk gemiddelde liggen. Bij de begroting 2022 was de belastingcapaciteit 114% waardoor sprake is van een forse daling naar 103%. Het beleid om prudent en bewust te sturen op de tariefstelling van de lokale heffingen laat dus ten opzichte van de landelijke ontwikkelingen een positieve lijn zien. Met 103% zitten wij nog slechts een fractie boven het landelijk gemiddelde.

Paragraaf Financiering

Algemeen

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot de gemeentelijke financieringsfunctie. De gemeentelijke financieringsfunctie wordt ook wel met de term 'treasury' aangeduid. Het begrip treasury kan worden gedefinieerd als het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden, het zorgen voor voldoende liquide middelen en het daarbij afdekken van met name rente- en kredietrisico's.

De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie dient plaats te vinden binnen de kaders die zijn gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en het lokaal vastgestelde Financieringsstatuut. In de Wet fido staan vooral transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt daarbij tot uitdrukking in voorschriften voor een verplicht financieringsstatuut en ook een financieringsparagraaf in begroting en jaarstukken. De risicobeheersing binnen de Wet fido richt zich op renterisico's, kredietrisico's, en liquiditeitsrisico's. Wij benadrukken dat de doelstelling van onze treasuryfunctie is dat deze uitsluitend de publieke taak dient en dat we een prudent beleid voeren binnen de kaders die de Wet fido stelt. Op 9 december 2014 heeft de gemeenteraad het geactualiseerde Financieringsstatuut vastgesteld, dat per 1 januari 2015 in werking is getreden.

Binnen de financiële functie van de gemeente is het van belang het onderscheid te herkennen tussen de treasury- en de controlfunctie. Treasury zorgt voor de beschikbaarheid van geldmiddelen; de controlfunctie is belast met het toezicht en de bewaking van de aanwending ervan.

De advisering over en de uitvoering van het treasurybeleid van de gemeente Zwijndrecht is belegd bij de Service Gemeente Dordrecht. De beslissingsbevoegdheden liggen voor het overgrote deel nog wel bij de gemeente.

Renteontwikkelingen

De tarieven op de geldmarkt (kortlopende leningen) zijn in 2022 wat opgelopen. Dit komt doordat de ECB een renteverhoging heeft doorgevoerd in juli en heeft aangekondigd in september weer de rente te verhogen. Daarmee is de rente op kortlopende leningen op het moment van schrijven circa 1,5%. De kapitaalmarktrentes (looptijden langer dan een jaar) vertoonden in de eerste helft van 2022 een sterke opgaande ontwikkeling. Al deze ontwikkelingen worden veroorzaakt door de hoge inflatie en de verwachting dat de ECB (Europese Centrale Bank) de rente verder gaat verhogen. Dit maakt de ontwikkeling van het rente onzeker.

Omdat volgens de huidige inzichten de rente voor kort geld in de komende maanden zal stijgen gaan wij voor 2023 tot en met 2026 uit van een rentetarief van 1,5%. Voor lang geld wordt uitgegaan van leningen met een looptijd van 2 en 30 jaar en de daarbij behorende rentepercentages 2,0% tot 3,0%.

De huidige verwachting van het rentepercentage is moeilijk voorspelbaar. Deze is afhankelijk van onder andere de oorlog in de Oekraïne, het inflatiepercentage en ook hoe de ECB hierop gaat reageren. Als de rente zich ontwikkelt tot boven de huidige gehanteerde percentages zal dit leiden tot hogere rentekosten voor de begroting.

Financieringspositie

Financiering activa

De activa van de gemeente Zwijndrecht zijn per begin 2023 naar verwachting als volgt gefinancierd:

Omschrijving	Bedrag per 1-1-2023	
Totale boekwaarde investeringen		€ 248,0
<i>Vaste financieringsmiddelen:</i>		
Reserves	€ 80,0	
Voorzieningen	€ 8,5	
Langlopende leningen	€ 136,5	
		€ 225,0
Financieringstekort		€ 23,0

Tabel 2 - Financieringspositie per 1 januari 2023 (bedragen x € 1 miljoen)

Omslagrente

In de rentenotitie van de Commissie BBV is bepaald dat de aan de taakvelden toe te rekenen omslagrente, ofwel de rekenrente, gebaseerd dient te worden op de werkelijke rentelasten en rentebaten. De berekende omslagrente voor 2023 is 1,4%. De notitie schrijft voor dat bij het bepalen van de omslagrente een bandbreedte van 0,5% mag worden aangehouden. Voor de interne doorberekening van de rentekosten naar de investeringen hanteren we een omslagrente van 1,5%. De berekening van de omslagrente wordt bepaald door de boekwaarde van de vaste activa en de aan de taakvelden toe te rekenen rente.

	2023	
a1. De externe rentelasten over de lange financiering	€	3.636
a2. De externe rentelasten over de korte financiering	+/+	
b. De externe rentebaten	-/- €	72
Saldo rentelasten en rentebaten	€	3.564
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- €	208
c2. De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	
c3. De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/+	
	-/- €	208
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	€	3.356
d1. Rente over eigen vermogen	+/+ €	-
d2. Rente over voorzieningen	+/+ €	163
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	€	3.519
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/- €	3.775
f. Renteresultaat op het taakveld treasury (bruto)	€	-256
Stelpost rentelasten	+/+ €	-
f. Renteresultaat op het taakveld treasury (netto)	- = voordeel / + = nadeel €	-256

Tabel 3 - Renteschema 2022 (bedragen x € 1.000)

Opgenomen langlopende leningen

Overeenkomstig de jaren geleden ingezette beleidslijn wordt extra financiering aangetrokken op basis van 75% van onze liquiditeitsprognose. Voor 2022 wordt voornamelijk € 20 miljoen aan nieuwe langlopende leningen verwacht. Dit wordt vooral veroorzaakt door het investeringsvolume in 2022 en 2023. In de tweede helft van 2022 verwachten we een overschrijding van de kasgeldlimiet en dit ondervangen we door het aantrekken van eerder genoemde financiering. In de komende jaren worden leningen verwacht van € 17 miljoen (2023), € 32 miljoen (2024), € 36 miljoen (2025) en € 22 miljoen (2026). De onderstaande tabel geeft inzicht in het verwachte verloop van de leningenportefeuille in 2023.

Omschrijving	Bedrag	Gemiddeld percentage
Stand per 1 januari 2023	€ 136.492	2,54%
Nieuwe leningen	€ 17.000	
Reguliere aflossingen	€ 5.332-	
Vervroegde aflossingen	€ -	
Rente-aanpassing (oud percentage)	€ -	
Rente-aanpassing (nieuw percentage)		
Stand per 31 december 2023	€ 148.160	2,53%

Tabel 4 - Mutaties leningenportefeuille onderhandse geldleningen 2023 (bedragen x € 1.000)

Uitzettingen

Onder uitzettingen worden verstrekte langlopende geldleningen en beleggingen verstaan. Voor de gemeente Zwijndrecht is alleen de eerstgenoemde categorie van toepassing. Onderstaand totaalbedrag betreft leningen aan een woningbouwcorporatie, sportvereniging O&O en gelden die in het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting ondergebracht zijn en van waaruit startersleningen verstrekt worden.

Omschrijving	Bedrag
<u>Verstrekte geldleningen:</u>	
Stand per 1 januari 2023	€ 3.240
Nieuwe leningen	€ -
Reguliere aflossingen	€ 264-
Vervroegde aflossingen	€ -
Rente-aanpassing (oud percentage)	€ -
Rente-aanpassing (nieuw percentage)	€ -
Stand per 31 december 2023	€ 2.976

Tabel 5 - Mutaties uitzettingen 2023 (bedragen x € 1.000)

In tabel 8 van deze paragraaf worden deze bedragen naar kredietrisico gespecificeerd.

Risicobeheersing

Zoals eerder benoemd vormt risicobeheersing één van de pijlers van de Wet fido. In de navolgende onderdelen gaan we in op de risicoaspecten die verbonden zijn aan de uitvoering van de gemeentelijke treasuryfunctie. In beginsel kunnen deze worden onderscheiden in renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's. Voor ons zijn de twee laatstgenoemde risico's niet van toepassing. Daarnaast kunnen we een informatierisico benoemen, te weten het risico dat relevante informatie niet tijdig of volledig bij de treasuryafdeling onder de aandacht wordt gebracht.

1. Renterisico's

Renterisico's kunnen we vanuit de Wet fido bezien op de korte en op de langere termijn.

1a. Renterisico op korte schuld: de kasgeldlimiet

Met de kasgeldlimiet is in de Wet fido een norm gesteld voor het maximum bedrag waarop de gemeente haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd < 1 jaar) mag financieren. Deze norm bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal aan lasten vóór bestemming, dus met uitzondering van stortingen in reserves. Indien hierbij de kasgeldlimiet bij herhaling wordt overschreden dient er geconsolideerd te worden ofwel moet één en ander worden omgezet in langlopende financiering. Voor 2023 kan onze kasgeldlimiet als volgt worden bepaald:

Omschrijving	Kasgeldlimiet
Begrotingstotaal	€ 159.100
Relevant percentage	8,5%
Kasgeldlimiet	€ 13.524

Tabel 6 - Berekening kasgeldlimiet 2023 (bedragen x € 1.000)

Mocht er een noodzaak zijn tot (korte) financiering, dan gebruiken wij daarvoor kasgeldleningen. Met inachtneming van de op te nemen langlopende financiering (zie hiervoor) verwachten wij geheel 2023 binnen de normen van de kasgeldlimiet (max. drie kwartalen overschrijding) te kunnen opereren. Oogmerk van het door de servicegemeente uit te voeren gemeentelijke saldobeleer is om de limietruimte optimaal te benutten.

1b. Renterisico op langlopende schuld: de renterisiconorm

Wij lopen renterisico op het moment dat we nieuwe leningen moeten aantrekken, bij herfinanciering of als een renteherziening van toepassing is. Om het renterisico te beheersen is in de Wet fido de renterisiconorm geformuleerd. Deze norm bedraagt 20% van het begrotingstotaal aan lasten vóór bestemming, dus met uitzondering van stortingen in reserves. Het doel van deze norm is om overmatige afhankelijkheid van het renteniveau in één bepaald jaar te voorkomen. Dit is ter bescherming van de gemeentelijke financiële positie. Met deze norm bevordert de Wet fido een solide financieringswijze bij openbare lichamen.

Conform voorschrift van de geactualiseerde Wet fido wordt het renterisico in onderstaande tabel voor de komende vier jaren bepaald. Uit deze opstelling blijkt dat wij binnen de grenzen van de renterisiconorm opereren.

	2023	2024	2025	2026
Renterisico's				
Renteherzieningen	€ -	€ -	€ -	€ -
Aflossingen	€ 5.431	€ 18.805	€ 10.712	€ 12.104
Renterisico	€ 5.431	€ 18.805	€ 10.712	€ 12.104
Berekening renterisiconorm				
Begrotingstotaal	€ 159.100	€ 154.400	€ 150.200	€ 151.000
Percentage cf. regeling	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	€ 31.820	€ 30.880	€ 30.040	€ 30.200
Toetsing renterisico aan norm				
<i>Alleen begrotingsjaar</i>				
Renterisico	€ 5.431			
Renterisiconorm	€ 31.820			
Ruimte binnen norm	€ 26.389			

Tabel 7 - Berekening renterisiconorm 2023-2026 (bedragen x € 1.000)

2. Kredietrisico's

Kredietrisicobeheersing richt zich op de kredietwaardigheid (en dus het risicoprofiel) van de tegenpartijen bij financiële transacties. Kredietrisico's kunnen worden gelopen vanuit uitzettingen (verstrekte geldleningen, beleggingen) of uit verleende garanties.

2a. Verstrekte geldleningen

Het in voorgaande tabel 5 aangegeven totaalbedrag aan uitgezette middelen kan als volgt worden gespecificeerd naar risicogroep.

Categorie	ultimo 2023	% verdeling per eind 2022
Gemeenten / Provincies	€ -	0,0%
Overheidsbanken	€ -	0,0%
Woningcorporaties met garantie WSW	€ 1.070	17,5%
Woningcorporaties zonder garantie	€ 1.070	17,5%
Semi-overheidsinstellingen	€ 3.146	51,4%
Financiële instellingen (A en hoger)	€ -	0,0%
Overige toegestane instellingen volgens		
Treasurystatuut	€ 837	13,7%
Niet-toegestane instellingen volgens		
Treasurystatuut	€ -	0,0%
Totaal	€ 6.123	100,0%

Tabel 8 - Specificatie verstrekte geldleningen naar risicocategorie (bedragen x € 1.000)

2b. Verleende garanties

De borgstellingen kunnen als volgt worden gespecificeerd naar risicogroep.

Categorie	ultimo 2023	% verdeling per eind 2022
Directe borgstellingen (m.b.t. lokale instellingen, verenigingen e.d.)	€ 11.378	10,8%
Achtervangpositie in waarborgfondsen (bijv. Waarborgfonds Sociale Woningbouw)	€ 93.582	89,2%
Totaal	€ 104.960	100,0%

Tabel 9 - Specificatie borgstellingen naar risicocategorie (bedragen x € 1.000)

De grootste directe borgstelling betreft HVC (afvalverwerking; ca. € 9,7 miljoen). De borgstellingspositie die voortvloeit uit de achtervang in het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) bedraagt circa 89% van het totaal geborgde volume. Aan deze achtervangpositie, ook wel aangeduid als indirect kredietrisico, is een relatief laag risicoprofiel verbonden. Vanuit wettelijke bepalingen hebben we een algemene garantstelling gegeven aan de Gemeenschappelijke Regelingen, waarin we deelnemen. Voor een totaaloverzicht van de Gemeenschappelijke Regelingen verwijzen we naar de paragraaf Verbonden Partijen.

In het financieringsstatuut is een korte passage opgenomen ten aanzien van het verstrekken van borgstellingen (garanties). Het beleidskader (nota borgstellingen) is op 14 oktober 2014 vastgesteld door de gemeenteraad.

Kasbeheer

De Service Gemeente Dordrecht verzorgt de inrichting van het betalingsverkeer (het beheer van het gemeentelijke rekeningstelsel, het coördineren van bevoegdheden en het verrichten van feitelijke betalingen) en de saldoregulatie. De gemeente is en blijft daarbij overigens eigenaar van de betreffende bankrekeningen. Onze gemeente onderhoudt bankrelaties met de Bank Nederlandse Gemeenten en Rabobank.

In nauwe samenwerking met de servicegemeente worden liquiditeitenplanningen opgesteld. Op grond van de meest actuele planning wordt voor 2023 totaal € 17 miljoen aan nieuwe leningen aangetrokken; zie hiervoor verder de onder 'opgenomen langlopende leningen' opgenomen toelichting.

Schatkistbankieren

Bij het verplicht schatkistbankieren mag de gemeente een bedrag van 2,0 procent van het begrotingstotaal buiten de Schatkist houden, het zogenoemde drempelbedrag. Het drempelbedrag mag als gemiddeld creditbedrag per kwartaal niet overschreden worden. Wanneer de gemeente het drempelbedrag overschrijdt dient het meerdere afgestort te worden in de schatkist van het rijk. Over dit saldo wordt op dit moment geen rente vergoed.

Het drempelbedrag voor de gemeente Zwijndrecht voor 2022 kan als volgt worden berekend:

	Bedrag
Begrotingstotaal	€ 159.100
Relevant percentage	2,00%
Drempelbedrag	€ 3.182

Tabel 10 – Drempelbedrag schatkistbankieren 2023 (bedragen x € 1.000)

Informatievoorziening

Op grond van het Financieringsstatuut is er een Treasury Comité dat in beginsel driemaal per jaar bijeenkomt. In dit overleg staat de voortgang en uitvoering van de treasuryzaken centraal. Vanuit haar adviserende rol neemt de Service Gemeente Dordrecht deel aan dit overleg. Indien wij of de servicegemeente daartoe behoefte dan wel noodzaak voelen, vindt daarnaast ook contact op incidentele basis plaats. Voor zover relevant levert de servicegemeente rapportages op voor in- of extern gebruik.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Kapitaalgoederen zijn de spullen die de gemeente nodig heeft om de diensten en goederen die zij aan haar burgers levert te produceren. Kapitaalgoederen zijn grote zaken die vaak veel waarde hebben en meerdere jaren meegaan zoals gemeentelijk vastgoed en andere gemeentelijke eigendommen in de openbare ruimte (bron: VNG).

De openbare ruimte is het infrastructurele netwerk van wegen, straten, pleinen, parken, plantsoenen, waterpartijen en alle daarbij behorende voorzieningen, zoals openbare verlichting, speelplekken, civiele kunstwerken (bruggen), riolering en dergelijke. De openbare ruimte is de ruimte waarin de bewoners, ondernemers en bezoekers van de gemeente zich verplaatsen, verblijven, recreëren, sporten en elkaar ontmoeten. Bovenal draagt de inrichting en het beheer van de openbare ruimte samen met de functionaliteit en uitstraling van de gebouwen bij aan de identiteit van de gemeente Zwijndrecht.

Al deze kapitaalgoederen moeten zo lang mogelijk een bijdrage leveren aan het doel waarvoor zij zijn aangebracht of vervaardigd. Dit vergt een duurzaam en goed onderhoudsbeheer op basis van beleidskaders.

Actueel beleidskader

De beleidskaders zijn verwoord in de vastgestelde structuur- en beheerplannen. Het beschreven beleidskader is voor het grootste deel actueel en toereikend om aan het fysieke beheer en onderhoud van de openbare ruimte richting te geven. Via onderstaand beleidskader zetten we de beschikbare middelen in om de verschillende doelstellingen hierbij te realiseren.

- Integraal Beheerplan Openbare Ruimte 2022-2025; vastgesteld op 25 januari 2022.
- Beheerplan buitensportaccommodaties 2022-2025; vastgesteld op 25 januari 2022.
- Beheerplan gemeentelijk vastgoed 2022-2025; vastgesteld op 21 december 2021.
- Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan 2022-2025; vastgesteld op 14 december 2021.
- Vastgoedstrategie 2021-2030; vastgesteld op 23 november 2021
- Bomenbeleidsplan 2021-2030; vastgesteld op 28 september 2021
- Programma Duurzaamheid 2021-2023; vastgesteld op 29 juni 2021.
- Omgevingsvisie Zwijndrecht; vastgesteld 8 december 2020.
- Integraal groenbeleid Zwijndrecht; vastgesteld 15 oktober 2019.
- Beheerplan begraafplaatsen Zwijndrecht 2019-2022; vastgesteld in 2018.
- Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022; vastgesteld in 2017.
- Speelruimteplan 2017-2026 gemeente Zwijndrecht; vastgesteld in 2017.

Integraal beheer openbare ruimte

De openbare ruimte is in beweging. Het (planmatig) beheer en onderhoud van kapitaalgoederen is een belangrijke basis. Daarnaast zien we dat de samenleving de openbare ruimte op een andere manier gebruikt en daardoor andere verwachtingen heeft als het gaat om de inrichting en de kwaliteit van de openbare ruimte, maar ook over de manier waarop wij de openbare ruimte onderhouden. De openbare ruimte is namelijk gevoelsmatig steeds meer 'eigendom' geworden van iedereen. De openbare ruimte in de directe woonomgeving van inwoners vinden zij belangrijk en dient daarom leefbaar te zijn. Daarnaast zien we dat de openbare ruimte letterlijk hetgeen is wat ons verbindt. Door deze verbindingsfunctie is de openbare ruimte ook uitermate geschikt als instrument om sociale doelstellingen te realiseren (zie het Integraal groenbeleid Zwijndrecht voor meer informatie hierover). De integrale werkwijze is in Zwijndrecht de afgelopen jaren als gevolg hiervan verder doorontwikkeld en is inmiddels gebaseerd op drie pijlers:

1. Het benutten van de openbare ruimte als instrument voor het realiseren van sociale doelstellingen.
2. Het realiseren van een leefbare en aantrekkelijke omgeving waar inwoners tevreden mee zijn.
3. Het uitvoeren van efficiënt planmatig onderhoud.

Beeldkwaliteiten

Sinds het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR) van 2014 is aan de hand van een aantal scenario's gekozen voor gedifferentieerd beheer. Dit betekent in de praktijk dat de openbare ruimte onderhouden wordt op B-niveau. Uitgangspunt daarbij is dat er niet wordt getornd aan veiligheid en geen kapitaalvernietiging optreedt. Dit uit zich bijvoorbeeld in de keuze dat we geen concessies doen bij het onderhoud aan asfalt, bomen, bruggen, openbare verlichting en elementenverharding op trottoirs en fietspaden. Dit komt er in de praktijk op neer dat nagenoeg al het groen op B-niveau onderhouden wordt. Uitzondering hierop zijn de gemeentelijke begraafplaatsen waarvan de buitenruimte op A-niveau wordt onderhouden en de buitenruimte van het nieuwe zwembad die ook op A-niveau onderhouden gaat worden. Rijbanen in woonstraten vormen geen direct veiligheidsrisico, waardoor deze op C-niveau onderhouden worden. Ook binnen het groenonderhoud worden keuzes gemaakt om met de beschikbare middelen een zo hoog mogelijk niveau te realiseren. In de visie op de openbare ruimte kan de zonering in kwaliteitsniveaus worden heroverwogen.

Gemeentelijk vastgoed

Voor wat betreft het gemeentelijk vastgoed is het volgende beleidsuitgangspunt van toepassing:

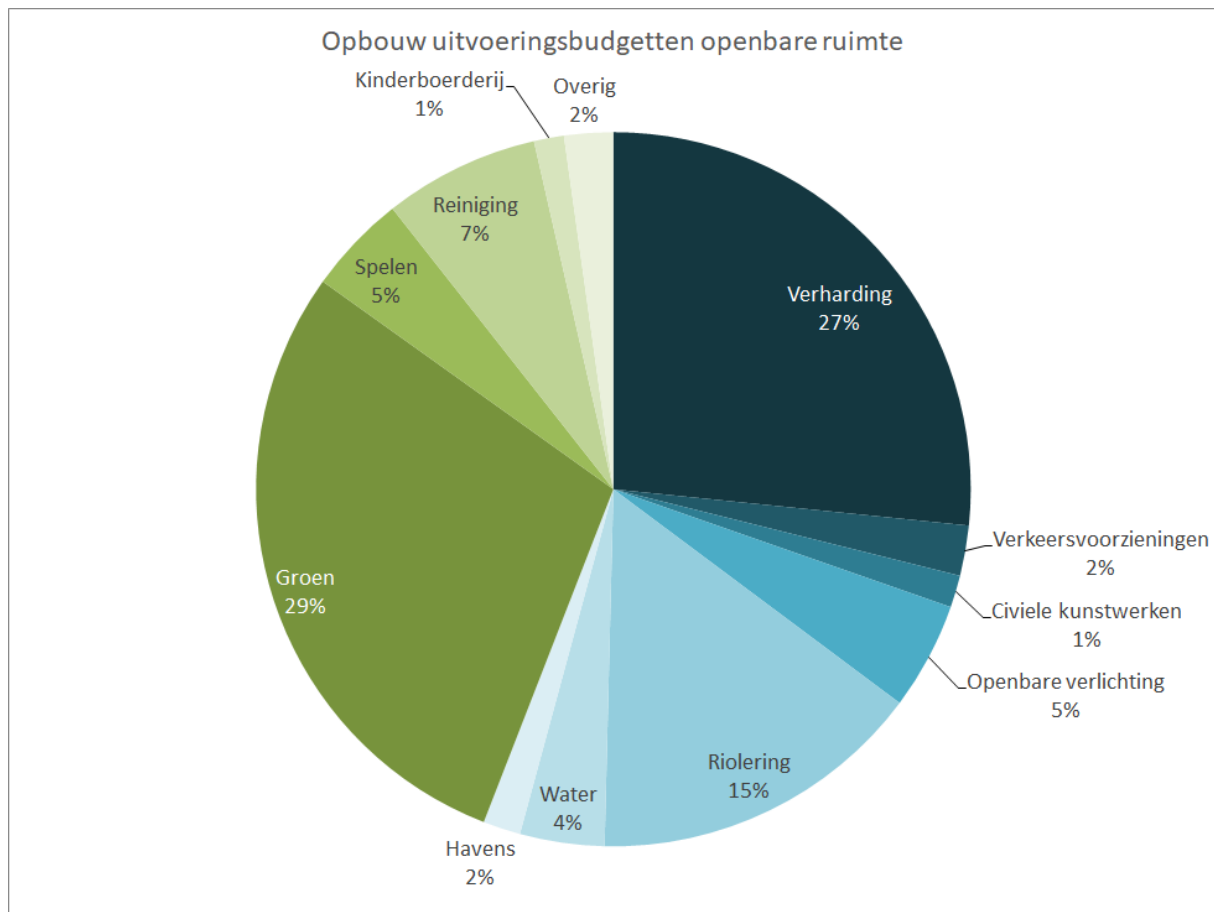
"Het vastgoed wordt op een efficiënte, effectieve en transparante wijze ingezet ten behoeve van het verwezenlijken van maatschappelijke en organisatorische (beleids)doelstellingen; hierbij wordt gestreefd naar een optimale balans tussen het maatschappelijke en het financiële rendement."

Vanuit beheerperspectief zijn hierin vier onderhoudscategorieën te onderscheiden. Variërend van proactief onderhoud (A) naar risico gestuurd onderhoud (B en C) en uiteindelijk de categorie panden die vanwege bijvoorbeeld een herbestemming alleen schoon, heel en veilig worden onderhouden (D). Daar waar zich mogelijkheden voordoen worden maatregelen genomen op het gebied van energetische verbetering of waar een reductie is te behalen in de CO₂-uitstoot. Deze maatregelen worden zoveel mogelijk gecombineerd met reeds geplande onderhoudswerkzaamheden. Ook voor de komende jaren liggen er nog kansen om het gemeentelijk vastgoed verder te verduurzamen.

In 2021 is de vastgoedstrategie vastgesteld waarin een kader wordt gesteld hoe de gemeentelijke vastgoedportefeuille eruit zou moeten zien. Het vastgoed is een middel om maatschappelijke beleidsdoelstellingen te verwezenlijken, zoals het huisvesten van sport-, cultuur-, recreatie-, welzijns- en onderwijsactiviteiten. Van belang is om na te gaan of (en hoe) de portefeuille nog aansluit bij die doelstellingen en activiteiten. In een verder uit te werken uitvoeringsplan zal voor de kernportefeuille duidelijk worden wat er met het vastgoed moet gebeuren en welke maatregelen nodig zijn. Voor het vastgoed buiten de kernportefeuille moeten nadere keuzes worden gemaakt of het behouden moet blijven of mogelijk afgestoten kan worden.

Beschikbaar budget beheer openbare ruimte

Voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte worden kosten gemaakt. De totale kosten bedragen jaarlijks circa € 10,9 miljoen. Het cirkeldiagram hieronder geeft een indruk hoe de uitvoeringsbudgetten voor het beheer en onderhoud zich onderling verhouden. Uit het cirkeldiagram is op te maken dat verreweg het meeste geld wordt besteed aan groen, verhardingen en riolering.

Beschikbaar budget beheer gemeentelijk vastgoed

De beschikbare middelen voor het dagelijks en planmatig onderhoud van het gemeentelijk vastgoed bedragen ongeveer € 1,6 miljoen per jaar. Door de gestegen energieprijzen staat de gemeentelijke vastgoedbegroting onder hoge druk. Voor een nadere duiding van het risico op verdere prijsstijgingen verwijzen wij naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van deze begroting. In de vastgoedstrategie is een strategie per object bepaald. Door middel van deze objectstrategie kan per pand de (middel)lange termijn doelstelling worden bepaald. De objectstrategieën dragen bij aan strategisch vastgoedbeheer, zodat in een vroeg stadium kan worden bepaald of het verstandig is een pand te verbouwen en/of te verduurzamen (investeren). Op basis van de objectstrategieën, kan de meerjarenonderhoudsplanning worden opgesteld. Met een meerjarenonderhoudsplanning kan bewust worden gekozen voor een (noodzakelijke) balans tussen preventief planmatig onderhoud (onderhoud uitvoeren vóór de kwaliteit een grens overschrijdt) en correctief onderhoud (pas ingrijpen wanneer er urgente gebreken zijn). Op basis van het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) wordt tenslotte een jaarplan opgesteld waarin de onderhoudswerkzaamheden voor het komende jaar worden vastgelegd. Aan de hand van jaarlijkse gebouwinspecties wordt bepaald of deze verwachtingen juist zijn. Dit betekent dat in de praktijk werkzaamheden uit het MJOP zowel naar voren als naar achteren geschoven kunnen worden. Door op deze wijze invulling te geven aan het vastgoedonderhoud is het huidige exploitatiebudget voor de beheerperiode toereikend.

In het oog springende werken 2023

Hieronder staan enkele noemenswaardige projecten en/of werken die voor 2023 gepland staan. De totale lijst van reconstructie- en vervangingsprojecten is terug te vinden in het Investeringsprogramma 2023-2026. Dit zijn over het algemeen integrale projecten waarbij verharding, riolering, groen, speelvoorziening en openbare verlichting worden meegenomen.

- Elementenverharding: in 2023 vindt wegonderhoud plaats in Pruylenborg en De Were (fase 1). De planning voor de overige wegwerkzaamheden wordt op moment van schrijven voorbereid.
- Beschoeiing: de beschoeiing wordt vervangen langs de oevers aan de Bazuinstraat, Prins Mauritsstraat, Berlijnseplein, Valeriusseplein, Kerkweg, Lindtsebenedendijk, Meerdervoortstraat.
- Baggeren: in het najaar van 2023 baggeren we watergangen in de wijk Heer Oudelands Ambacht.
- Groen: we voeren diverse renovaties uit t.b.v. kwaliteitsverbetering groen in combinatie met wegbeheer. Deze groenrenovaties vinden onder andere plaats op rotonde Pieter Zeemanstraat, Pruylenborg en Kruisbespad. Verder worden de mogelijkheden voor ecologisch beheer van het maaiareaal in kaart gebracht en verwerkt in het nieuwe maaibestek per 2023.
- Bomen: we planten bomen op plekken die in 2022 geïnventariseerd zijn. Verder wordt er extra ingezet op het wegwerken van de achterstand in stobben verwijderen en worden ook hier nieuwe bomen aangeplant.
- Bruggen: coaten van brugdelen aan de Maasboulevard, het uitvoeren van betonreparaties aan het Van 't Hoffviaduct, vervangen van voegwerk duikerbrug aan de Laan van Nederhoven en het vervangen van voegwerk brug Vondelstraat.
- Keermuren: we renoveren vijf keermuren (aan de Straatsburgsestraat, Mechelsestraat/Parijseplein, Londenseplein, Europaweg en Bosch/Laurensvliet).
- Havens: uitbaggeren Balkengat/Oostkeethaven en aanbrengen coating damwand parkeergarage Westkeetshaven.
- Voetveren: herstellen houten damwand en stenen oevers veerpont Puttershoek-Zwijndrecht.
- Lichtmasten: we vervangen en verduurzamen lichtmasten en armaturen door heel Zwijndrecht o.a. Burgemeester Slobbelaan, IJsselweg, Amerweg, Merwedeweg, Van Oldenbarneveldtlaan, Van Slingelandlaan, De Manning, Ds. Visserstraat en Nijverheidsstraat.
- Spelen: we vervangen de speelplekken in HOA fase 3B en nabij de Kapitein Dekkerflat en Primulastraat. Aan de Gerrit van der Veenstraat en aan de Van Weerden Poelmanstraat worden natuurlijke speelplekken gerealiseerd. In Heerjansdam wordt het skatepark gerenoveerd en uitgebreid met sportelementen.
- Riolering: we voeren diverse reparaties uit op verschillende locaties in de gemeente en reinigen en inspecteren diverse rioolstrengen in verschillende wijken (o.a. Walburg) om een goed functioneel rioolstelsel te kunnen waarborgen.
- Sportaccommodaties: in 2023 staat op sportcomplex Bakestein de renovatie van een veld en de ombouw van een hybrideveld naar een volledig natuurgrasveld op de planning en ook bij de tennisverenigingen staat groot onderhoud van de banen op de planning.
- Begraafplaatsen: we renoveren het groen op verschillende plekken en verder staat het ruimen en herinrichten van graven op de begraafplaatsen aan de Jeroen Boschlaan en Munnikensteeg op de planning. Tot slot worden mogelijkheden voor asbestemming uitgebreid op de begraafplaatsen Heerjansdam en Jeroen Boschlaan.
- Vastgoed: we vervangen de vloeren in de kantines, gangen en kleedkamers in de Develsteinhal. Verder vindt de renovatie plaats van de sanitaire groep in gebouw het Klankbord en wordt de luchtbehandelingskast/installatie vervangen in het gemeentehuis.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

Deze paragraaf gaat in op ontwikkelingen binnen de organisatie, die gericht zijn op een zo goed mogelijke dienstverlening aan de inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners en het garanderen van een zorgvuldige besluitvorming. We beschrijven in deze paragraaf relevante cijfers en de activiteiten op het gebied van organisatieontwikkeling en bedrijfsvoering. Deze activiteiten staan in het licht van verschillende trends en ontwikkelingen in maatschappelijke zin, nieuwe technologieën en financiële opgaven.

Ontwikkelorganisatie

Onze organisatie is volop in beweging om klaar te staan voor wat er nodig is in de samenleving en om onze organisatie voortdurend te verbeteren. Al geruime tijd werken we samenlevingsgericht. Hierbij kijken we wat de samenleving nodig heeft en wat de rol van de gemeente is.

Naast de inzet van vaste formatie werken we gedurende het jaar met tijdelijke formatie en flexibele inzet voor de uitvoering van de ambities van het raadsprogramma. De organisatie bestaat uit 233,32 fte (formatie per 1 juli 2022) en de bezetting is 200,63 fte (226 medewerkers, exclusief bestuur, exclusief inhuur). Momenteel is sprake van een (grote) krapte op de arbeidsmarkt die over het geheel van de gemeentelijke dienstverlening voelbaar is. We zien dat de invulling van vacatures in algemene zin langer duurt en in specifieke zin met name voor vacatures op het gebied van ruimtelijke ordening, sociaal domein, openbare ruimte en financiën. Door de wettelijke ontwikkelingen, maatschappelijke opgaven én de doorontwikkeling van de organisatie ontstaan daarnaast ook nieuwe rollen en functies die om meer specialistische kennis vragen. Naast een langere doorlooptijd om vacatures vervuld te krijgen, is langdurige inhuur nodig om continuïteit in de dienstverlening te handhaven. De huidige arbeidsmarkt kan daarmee zowel de dienstverlening als de uitvoering van het raadsprogramma gaan remmen.

Gezamenlijke opgaven

Een 'krachtig Zwijndrecht' is een Zwijndrecht waarin inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en gemeenten in vertrouwen met elkaar werken aan maatschappelijke opgaven. Het herstel van onderling vertrouwen "bouwen aan vertrouwen" is één van onze belangrijkste gezamenlijke opgaven in het huidige raadsprogramma en staat daarmee ook centraal in onze bedrijfsvoering. Omdat opgaven onze organisatiegrenzen overstijgen en vragen om integrale oplossingen, werken we in co-creatie met partners. We richten ons op de ontwikkeling van de bijbehorende vaardigheden, competenties en instrumenten. Een belangrijk hulpmiddel bij het integraal en over afdelingsgrenzen werken is zaakgericht werken via Inproces (het Klant-, Zaak- en Archiefsysteem). Dit systeem is technisch ingeregeld en wordt de komende jaren verder doorontwikkeld. Het werken met dit systeem is een belangrijk onderdeel van (het sturen op) onze dienstverlening.

Samenwerking

Vanaf januari 2022 werken we in een andere vorm samen met onze partners in de Drechtsteden. De gemeente Dordrecht neemt als serviceorganisatie de dienstverleningstaken op zich. Dat gaat onder andere over de ICT, communicatie, HR, de belastingdienst en het onderzoekscentrum. We werken samen aan de hand van samenwerkingsovereenkomsten waarin we vastleggen wat we van elkaar kunnen verwachten. Deze transformatie zal ook in 2023 extra tijd van ons vragen om één-en-ander goed in te regelen en te houden.

'De mens achter de medewerker'; bevlogen en duurzame inzetbare medewerkers

Vanwege demografische en maatschappelijke ontwikkelingen is duurzame inzetbaarheid van werknemers een belangrijk aandachtspunt binnen onze organisatie. Vanuit onze HR-filosofie "Samenwerkt!" stellen wij binnen onze organisatie niet de medewerker, maar de mens centraal." Wij zijn van mening dat (of je dit nu wilt of niet) de scheiding tussen werk en privé vervaagt. Dit was zeker goed te merken tijdens de Coronapandemie. Medewerkers werden gedwongen om thuis te werken. Belangrijk om als werkgever dan nog meer oog te hebben voor alle medewerkers en hierbij te faciliteren dat de medewerker in staat is privéomstandigheden zo goed mogelijk aan te sluiten op zijn/haar rol en functie.

Door vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid aandacht te geven aan de mens en te sturen op geluk, gedrevenheid en gezondheid halen we het beste uit onze mensen waardoor het werkplezier en de prestaties worden vergroot. Deze lijn zetten we als onderdeel van onze besturingsfilosofie voort, met hierbij focus voor de invoering van het "hybride werken".

Net voor de zomerperiode van 2022 hebben wij onderzoek gedaan naar de behoeften van de medewerkers als het gaat om het "hybride werken". In dit onderzoek hebben we onder andere gevraagd naar de mentale weerbaarheid, de thuiswerkplek, de binding met de organisatie, team en collega's, etc. Uit de resultaten bleek dat het merendeel van de medewerkers veel voordelen van het thuis werken ondervonden (geen reistijd, betere werk en privébalans etc.), maar onze aandacht gaat wel uit naar medewerkers die de verbinding met de organisatie en collega's dreigen te verliezen. Het kantoorpand speelt hierbij een belangrijke rol. Het kantoor is niet meer dé plek waar gewerkt wordt, maar met name de plek waar medewerkers, bestuurders, politici en maatschappelijke partners elkaar ontmoeten en verbinding met elkaar zoeken. Wij zullen in de toekomst dan ook meer "activity based" gaan werken, ofwel de activiteit die we te doen hebben bepaalt waar we werken. Projectmatige werkzaamheden lenen zich meer voor het werken op het gemeentekantoor en administratieve werkzaamheden kunnen prima vanuit thuis of elders.

Daarnaast moet het gemeentehuis niet alleen een gebouw zijn om (verplicht) je product op te halen of te brengen. Het gemeentehuis moet niet alleen een kantoor zijn. Nee. Het gemeentehuis moet niet alleen meer gezien worden als een verzamelplaats van onze medewerkers, maar als dé plek waar burgers, ondernemers, bestuurders, partners en ambtenaren samen komen. We hebben dan ook de ambitie om van het gemeentehuis te transformeren naar een "huis van de gemeente". Het gemeentehuis moet een huis van en voor de samenleving worden én waar medewerkers elkaar kunnen ontmoeten en verbinding met elkaar kunnen houden. Hier vinden de mooie gesprekken plaats. Hier ontstaat nieuwe energie, groei, en aandacht voor elkaar en nieuwe samenwerkingen. Hier is altijd een luisterend oor, hier ben je altijd welkom, hier ontstaat een gezamenlijk gevoel. Hier bestaat er de bevlogenheid en dé passie om Zwijndrecht mooier en beter te maken.

Generatiepact

Om duurzaam inzetbaar te blijven bieden we sinds 1 juli 2018 de oudere medewerkers (60+ers) een zogenoemde "generatiepactregeling" aan. Door middel van deze regeling bieden wij hen de mogelijkheid minder te gaan werken en de intensiteit van de arbeidsduur te verlagen. Hierdoor blijft deze leeftijdsgroep voor de organisatie behouden (kennis/kunde), maar bieden we tegelijkertijd jongere medewerkers de kans in te stromen. Dit zorgt enerzijds voor een betere kennisoverdracht en anderzijds kunnen oudere medewerkers hun werk gelijkmatiger gaan overdragen en transformeren. Dit alles zorgt voor minder uitval/ziekteverzuim van de oudere medewerkers en bevordert de duurzame participatie en inzetbaarheid van deze doelgroep.

Het generatiepact is per 1 juli 2018 in werking getreden. Per 1 juli 2022 zijn er 7 medewerkers van verschillende afdelingen/teams die gebruik maken van het generatiepact met verschillende varianten. In totaal hebben 15 medewerkers gebruik gemaakt van het generatiepact, 8 medewerkers zijn intussen met pensioen. Het generatiepact is geëvalueerd in het eerste kwartaal van 2021. Uit de evaluatie blijkt dat de doelstelling (het bevorderen van duurzame inzetbaarheid van oudere medewerkers en het 'verjongen' van de organisatie) behaald is. Het college en de raad hebben op basis van het evaluatierapport dan ook besloten om het generatiepact voor vier jaar te verlengen (2021-0037642) en dit medio 2023 te evalueren. De kosten voor het traineeprogramma 2022 worden bekostigd uit de reserve Generatiepact.

Ziekteverzuimpercentage

Onze doelstelling is om te komen tot een verzuimpercentage van 5,5%. In 2022 (van januari tot en met juli) is het gemiddelde ziekteverzuimpercentage 5,51%. We kunnen daarmee constateren dat we onze doelstelling, ondanks de coronapandemie, behaald hebben. We blijven alert op het verzuim; zowel curatief als preventief. Zo maken we strakkere re-integratie afspraken met de (nieuwe) bedrijfsarts, voeren van frequent verzuim gesprekken, inzet van een verzuimcoach (voorkomen van medicalisering klachten bij medewerkers), inzet van een life coach (voorkomen uitval door andere oorzaken), houden van inzetbaarheidsoverleg met het management en het inzetten van de loopbaancoach van team Mobiliteit & Ontwikkeling om te bespreken welke mogelijkheden er zijn om een stap in loopbaan of ontwikkeling te maken.

Onderzoeken

De verschillende organisatieonderdelen onderzoeken periodiek de doelmatigheid en doeltreffendheid van de uitvoering van de gemeentelijke taken en het beleid. Deze onderzoeken zijn gebaseerd op de Verordening artikel 213a Gemeentewet (Verordening onderzoek doelmatigheid en doeltreffendheid gemeente Zwijndrecht). Ook wordt onderzoek naar de financiële rechtmatigheid uitgevoerd.

Onderdeel van de jaarlijks geplande onderzoeken zijn de onderzoeken uit de basisdienstverlening dat wordt afgenomen van het Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD). Het OCD is op 1 januari 2008 opgericht en voert op veel beleidsterreinen onderzoeken uit voor de regiogemeenten. Een aantal van die onderzoeken pakt het OCD regionaal aan.

Dit betreft onder andere de monitor Economie Drechtsteden, de politieciijfers, de banenmonitor, de monitor kantoormarkten Drechtsteden, de monitor huur- en koopmarkt, de monitor Communicatie en Bestuur en de monitor sociaal. Tevens biedt het OCD beleidsondersteuning en advies bij het opstellen van beleidsindicatoren en het inzichtelijk maken van beleidsdoelstellingen.

Door het SmartDataCenter (SDC) van het OCD is het Dashboard Sociaal domein ontwikkeld dat een bijdrage levert aan het informatie gedreven werken. Inclusief het betalen van gemeentebelastingen met inzicht in kwijtscheldingen en aanmaningen.

Daarnaast kunnen gemeenten eigen onderzoekopdrachten laten uitvoeren. De onderzoeken worden door de afzonderlijke afdelingen gepland en opgestart in het kader van beleidsvoorbereiding of -evaluatie. Bij een onderzoeksbehoefte naar de doeltreffendheid of doelmatigheid van het beleid of het handelen van de gemeente wordt bepaald of én hoe een onderzoekopdracht tot stand kan komen. De onderzoekskosten worden betaald vanuit de exploitatiebudgetten.

Indien er in de exploitatie geen ruimte is om het noodzakelijk onderzoek uit te voeren wordt bij de begroting budget aangevraagd. De presentatie van de resultaten vindt plaats via de programma's.

Verbijzonderde Interne Controle (VIC)

Naast de OCD-onderzoeken die het lerend vermogen van de gemeentelijke organisatie ondersteunen, doet de controlfunctie onderzoek in het kader van de verbijzonderde interne controle (VIC) op financiële rechtmatigheid. Hiervoor wordt jaarlijks een VIC-plan opgesteld en uitgevoerd.

De VIC richt zich op het toetsen van de baten, lasten en balansmutaties. De nadruk ligt op het toetsen of maatregelen die de organisatie neemt om fouten in de uitvoering van werkzaamheden te voorkomen, voldoende werken. Daarnaast wordt onderzocht of de organisatie bij de uitvoering van de werkzaamheden de interne en externe regelgeving heeft nageleefd. Deze regelgeving is vastgelegd in het door de raad vastgestelde normenkader en controleprotocol.

De accountant gebruikt de resultaten van de VIC bij zijn interim controle en jaarrekeningcontrole. Intern gebruiken we de VIC uitkomsten om de risico's en verbeterpunten in onze werkprocessen en administratieve organisatie te signaleren, eventuele fouten te herstellen en de beheersmaatregelen aan te passen. "Continu verbeteren" is hierbij een van de uitgangspunten.

Rechtmatigheidsverantwoording

Met ingang van verslagjaar 2023 neemt het College van B&W een verantwoording op in de jaarrekening over de rechtmatigheid (exclusief getrouwheid) van de relevante financiële beheershandelingen. Het betreft concreet drie rechtmatigheidscriteria: het begrotingscriterium, het voorwaarden criterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. De accountant zal toetsen of de jaarrekening (inclusief de rechtmatigheidsverantwoording) getrouw is.

Aangezien de uitkomsten van de VIC de basis voor de rechtmatigheidsverantwoording vormen, vindt er geregeld afstemming met de accountant plaats, zodat de interne controle en de externe controle goed op elkaar aansluiten.

Rekenkameronderzoek

Jaarlijks verricht de rekenkamercommissie onafhankelijk onderzoek en adviseert de raad over de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door het gemeentebestuur gevoerde beleid en beheer.

Informatieveiligheid

We werken als gemeente steeds meer digitaal en delen daarbij belangrijke gegevens. Het is daarom belangrijk dat we zorgvuldig met deze gegevens omgaan. Onze systemen moeten veilig zijn en weerstand kunnen bieden aan pogingen tot misbruik en aanvallen van binnen en buiten. We gaan dan ook meer focussen op "cyberweerbaarheid". Op basis van een wettelijk basisnormenkader, de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), wordt getoetst of we onze informatieveiligheid en privacy op orde hebben.

De ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) blijft veel inzet vragen, ondanks het waar mogelijk regionaal oppakken van de activiteiten. ENSIA heeft tot doel het ontwikkelen en implementeren van een zo effectief en efficiënt mogelijk ingericht verantwoordingsstelsel voor informatieveiligheid, gebaseerd op de BIO.

Uitgangspunt is het horizontale verantwoordingsproces aan de gemeenteraad. Dit vormt de basis voor het verticale verantwoordingsproces aan nationale partijen die een rol hebben in het toezicht op informatieveiligheid. Bij het afleggen van verantwoording wordt het principe van single information single audit toegepast; alle informatie die noodzakelijk is voor verticale verantwoording is ook onderdeel van het horizontale verantwoordingsproces.

Privacy

Het voldoen aan de wettelijke verplichtingen met betrekking tot het beschermen van de privacy van gegevens van o.a. inwoners, medewerkers en samenwerkingspartners vraagt voortdurende en organisatie brede aandacht en inzet. Waar mogelijk wordt afstemming en samenwerking gezocht met de andere Drechtstedengemeenten.

We geven prioriteit aan het actualiseren van beleid en protocollen en het uitvoeren van Basis Risico Analyses (BRA) en Data Protection Impact Assessments (DPIA) op hoog-risico processen. Dit doen we in samenwerking met de Chief Information Officer (CIO), de functionaris gegevensbescherming (FG) en betrokken derde partijen. Hiermee brengen we de risico's van gegevensverwerkingen in kaart zodat we de nodige technische of organisatorische maatregelen kunnen treffen om deze risico's weg te nemen of te verkleinen. Er wordt in afstemming met informatieveiligheid en informatiemanagement structureel gewerkt aan de lokale implementatie van privacy waarborgen die de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en andere wet- en regelgeving van ons vragen.

Onze interne toezichthouder, de functionaris voor de gegevensbescherming, voert jaarlijks een AVG-audit uit. Ook worden interne en externe audits uitgevoerd die op grond van de Wet Politiegegevens verplicht zijn. Met ingang van 2022 wordt een jaarlijkse privacy self assessment uitgevoerd.

Wet open overheid

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. Deze wet vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De wet regelt het recht van burgers op overheidsinformatie en beoogt daarmee burgers meer inzicht te geven in het handelen van de overheid. Een belangrijk verschil met de Wob is dat de gemeente naast de verstrekking van overheidsinformatie op verzoek, nu ook verplicht is meer overheidsinformatie actief openbaar te maken.

Een onderdeel van de Woo is het aanwijzen van een Woo-contactfunctionaris. De gemeente heeft deze rol belegd bij de stafafdeling. Deze functionaris heeft als taak burgers op laagdrempelige wijze te informeren over de beschikbaarheid van overheidsinformatie. Het is nog onbekend in hoeverre de functie van Woo-contactfunctionaris extra werkzaamheden oplevert en in hoeverre dit goed kan worden gecombineerd met andere werkzaamheden. Dit wordt de komende periode gemonitord. In nauwe samenwerking met de Drechtstedengemeenten zijn onder regie van de servicegemeente voorbereidingen voor de implementatie van de Woo getroffen. De verdere implementatie vindt de komende jaren plaats, gelijklopend met de gefaseerde inwerkingtreding van de wet. Voor de uitvoering van de Woo zijn vanuit het Rijk middelen beschikbaar gesteld.

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente Zwijndrecht is actief in netwerken van beleids- en uitvoeringsorganisaties. Bij een deel van die organisaties is de gemeente ook bestuurlijk en financieel betrokken. In dat geval is sprake van een “verbonden partij”. Een bijzondere vorm hiervan zijn de samenwerkingsverbanden die in het leven zijn geroepen om gemeentelijke taken in gezamenlijkheid uit te voeren. Dit soort samenwerkingsverbanden (gemeenschappelijke regelingen) levert een grote bijdrage aan het realiseren van maatschappelijke doelen, maar levert door zijn aard ook bestuurlijke en financiële risico’s op.

Deze paragraaf verschaft inzicht in beleidsmatige en financiële betrokkenheid van de gemeente Zwijndrecht bij door verbonden partijen uit te voeren taken en processen. Volgens artikel 15 lid b van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat de paragraaf de visie op de verbonden partij in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting. In de praktijk is de relatie met de verbonden partij veelal meerdere jaren geleden ontstaan. De relatie tussen de visie op de verbonden partij en de doelstellingen van de (huidige) begroting is derhalve niet altijd duidelijk te leggen.

Verbonden partijen

De gemeente Zwijndrecht heeft met de volgende verbonden partijen een relatie:

- Gemeenschappelijke regeling Sociaal
- Gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid en Jeugd (DGJ, RAV SOJ).
- Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ).
- Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VRZHZ).
- Gemeenschappelijke regeling voor het Natuur- en recreatiegebied IJsselmonde (NRIJ).
- Gemeenschappelijke regeling Sociale Werkvoorziening Drechtwerk.
- Gemeenschappelijke regeling Vuilverwerking Dordrecht en omstreken (Gevudo).
- ROM-D Groep
- Stedin Holding N.V.
- Oasen N.V.
- B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides.
- N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG).

In de overgang naar de Service Gemeente Dordrecht, de groeiagenda en de samenwerking op het sociaal domein zetten we in op samenwerken waar dat meerwaarde oplevert en meer lokale grip. We zijn een sterke samenwerkingspartner voor de regio Drechtsteden en zorgen ervoor dat de belangen van Zwijndrecht en de regio goed worden geïntegreerd en vertegenwoordigd.

Gemeenschappelijke regeling Sociaal													
Vestigingsplaats	Dordrecht.												
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.												
Onderdelen	Sociale Dienst Drechtsteden (SDD)												
Doel	De GRS heeft tot doel, binnen de kaders als genoemd in en voortvloeiend uit de gemeenschappelijke regeling, bij te dragen aan de beleidsontwikkeling van de gemeenten op de gebieden van het sociaal domein en sociale werkvoorziening en uitvoering te geven aan het op deze gebieden vastgestelde beleid.												
Openbaar belang	Ter verwezenlijking van het doel behartigt de GRS de gemeenschappelijke regionale belangen op de terreinen van sociaaleconomische versterking, sociaal domein en sociale werkvoorziening.												
Activiteiten	Zie artikel 5 en 6 van de GR.												
Financieel belang gemeente	De gemeente betaalt een bijdrage in de diverse onderdelen die de SDD uitvoert. In de begroting 2023 heeft de gemeente de volgende bijdragen geraamd (afgerond): - Programma 3 Armoedebestrijding en versterken lokale economie <table><tr><td>Inkomensvoorzieningen</td><td>€ 24.175.000</td></tr><tr><td>Begeleide participatie</td><td>€ 3.283.000</td></tr><tr><td>Arbeidsparticipatie</td><td>€ 3.554.000</td></tr></table> - Programma 4 Welzijn en zorg, sport en cultuur <table><tr><td>WMO Hulpmiddelen</td><td>€ 2.481.000</td></tr><tr><td>WMO Nieuw en overig WMO</td><td>€ 10.064.000</td></tr><tr><td>TOTAAL</td><td>€ 43.557.000</td></tr></table>	Inkomensvoorzieningen	€ 24.175.000	Begeleide participatie	€ 3.283.000	Arbeidsparticipatie	€ 3.554.000	WMO Hulpmiddelen	€ 2.481.000	WMO Nieuw en overig WMO	€ 10.064.000	TOTAAL	€ 43.557.000
Inkomensvoorzieningen	€ 24.175.000												
Begeleide participatie	€ 3.283.000												
Arbeidsparticipatie	€ 3.554.000												
WMO Hulpmiddelen	€ 2.481.000												
WMO Nieuw en overig WMO	€ 10.064.000												
TOTAAL	€ 43.557.000												
Financieel risico	Het financiële risico voor de gemeente is haar bijdrage in het exploitatie-tekort op het moment dat de GRS niet meer over reserves beschikt.												
Bestuurlijk belang	Op basis van artikel 35 kan de raad zijn zienswijze geven bij de begroting en begrotingswijzigingen.												
Kerncijfers verbonden partij	<table><tr><th>31-12-2020</th><th>31-12-2021</th></tr><tr><td>€ 2.345.000</td><td>€ 2.121.000</td></tr><tr><td>€ 56.038.000</td><td>€ 54.475.000</td></tr><tr><td>€ 1.412.000</td><td>€ 446.000</td></tr></table>	31-12-2020	31-12-2021	€ 2.345.000	€ 2.121.000	€ 56.038.000	€ 54.475.000	€ 1.412.000	€ 446.000				
31-12-2020	31-12-2021												
€ 2.345.000	€ 2.121.000												
€ 56.038.000	€ 54.475.000												
€ 1.412.000	€ 446.000												
Eigen vermogen													
Vreemd vermogen													
Jaarresultaat													

Eigen vermogen	Dit zijn de gegevens uit de jaarrekening van de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden. Deze is per 1 januari 2022 gewijzigd in de GR Sociaal.								
Vreemd vermogen									
Jaarresultaat									
	<table><tr><th>31-12-2022</th><th>31-12-2023</th></tr><tr><td>€0</td><td>€ 0</td></tr><tr><td>€ 40.000.000</td><td>€ 11.524.000</td></tr><tr><td>€ 0</td><td>€ 0</td></tr></table>	31-12-2022	31-12-2023	€0	€ 0	€ 40.000.000	€ 11.524.000	€ 0	€ 0
31-12-2022	31-12-2023								
€0	€ 0								
€ 40.000.000	€ 11.524.000								
€ 0	€ 0								
	Het vreemd vermogen per 31-12-2022 is het vreemde vermogen van de GR Drechtsteden.								
Ontwikkelingen	De (taken van de) overige dochters van de voormalige GR Drechtsteden zijn per 1 januari 2022 ondergebracht bij Dordrecht als servicegemeente.								

Gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid & Jeugd									
Vestigingsplaats	Dordrecht.								
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.								
Onderdelen	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zuid-Holland Zuid (GGD), Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten (BLVS), Regionale Ambulance Voorziening (RAV), Serviceorganisatie Jeugd.								
Doel	De regeling heeft tot doel een bijdrage te leveren aan het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten en een evenwichtige ontwikkeling van het gebied te bevorderen, in het bijzonder op het terrein van publieke gezondheid, onderwijs, jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning, ambulance zorg, meldkamer ambulancevervoer en geneeskundige hulpverlening								
Openbaar belang	Het in algemene zin behartigen van belangen op het terrein van: <i>volksgezondheid, onderwijs, jeugdzorg en welzijn.</i>								
Activiteiten	Zie artikelen 3 tot en met 7 van de GR.								
Financieel belang gemeente	De bijdrage per onderdeel van de GR DG&J voor 2023 (programma 4): DG&J (gezondheidszorg): € 2.731.000 Uitvoering Jeugdwet (SOJ) € 12.794.000 € 15.378.000 <i>NB. De Stichting Jeugdteams worden niet langer gefinancierd via de bijdrage aan de SOJ. Er is een apart budget van € 1,4 miljoen opgenomen tbv begrotingssubsidie stichting jeugdteams. Dit bedrag komt boven de hierboven genoemde bedragen.</i>								
Financieel risico	Het financiële risico voor de gemeente is haar bijdrage in het exploitatie-tekort op het moment dat de dienst Gezondheid & Jeugd niet meer over reserves beschikt.								
Bestuurlijk belang	Gemeente wordt vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door wethouder R. de Meij. Het algemeen bestuur vergadert vier maal per jaar. Op basis van artikel 25 van de GR kan de raad blijk van zijn gevoelens geven bij de begroting.								
Kerncijfers verbonden partij	<table><tr><th>31-12-2020</th><th>31-12-2021</th></tr><tr><td>€ 3.113.975</td><td>€ 2.297.466</td></tr><tr><td>€ 44.707.932</td><td>€ 57.795.513</td></tr><tr><td>€ 127.560</td><td>€ 0</td></tr></table>	31-12-2020	31-12-2021	€ 3.113.975	€ 2.297.466	€ 44.707.932	€ 57.795.513	€ 127.560	€ 0
31-12-2020	31-12-2021								
€ 3.113.975	€ 2.297.466								
€ 44.707.932	€ 57.795.513								
€ 127.560	€ 0								
Eigen vermogen									
Vreemd vermogen									
Jaarresultaat									

	31-12-2022	31-12-2023	
Eigen vermogen	€1.997.000	€ 1.702.000	
Vreemd vermogen	€ 57.448.000	€ 56.640.000	
Jaarresultaat	€ 0	€ 0	

	Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid								
Vestigingsplaats	Dordrecht.								
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (wettelijke verplicht).								
Doel	De regeling wordt getroffen ter ondersteuning van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.								
Openbaar belang	(Milieu)veiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid.								
Activiteiten	Zie artikel 4 van de GR.								
Financieel belang gemeente	De gemeente betaalt jaarlijks een inwonerbijdrage. De bijdrage voor 2023 bedraagt € 157.322. De bijdrage varieert licht met de wijzigingen in het aantal inwoners.								
Financieel risico	Afhankelijk van de exploitatieresultaten.								
Bestuurlijk belang	Gemeente wordt vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door wethouder J. van Dongen. Het algemeen bestuur vergadert vier maal per jaar. Op basis van artikel 33 van de GR kan de raad zijn zienswijze geven bij de ontwerpbegroting.								
Kerncijfers verbonden partij	<table> <tr> <th>31-12-2020</th><th>31-12-2021</th></tr> <tr> <td>€ 3.509.357</td><td>€ 3.055.628</td></tr> <tr> <td>€ 12.363.119</td><td>€ 11.954.139</td></tr> <tr> <td>€ 618.375</td><td>€ 266.789</td></tr> </table>	31-12-2020	31-12-2021	€ 3.509.357	€ 3.055.628	€ 12.363.119	€ 11.954.139	€ 618.375	€ 266.789
31-12-2020	31-12-2021								
€ 3.509.357	€ 3.055.628								
€ 12.363.119	€ 11.954.139								
€ 618.375	€ 266.789								
Eigen vermogen									
Vreemd vermogen									
Jaarresultaat									
	<table> <tr> <th>31-12-2022</th><th>31-12-2023</th></tr> <tr> <td>€ 1.445.446</td><td>€1.322.859</td></tr> <tr> <td>€ 11.480.954</td><td>€ 12.788.422</td></tr> <tr> <td>€ 0</td><td>€ 0</td></tr> </table>	31-12-2022	31-12-2023	€ 1.445.446	€1.322.859	€ 11.480.954	€ 12.788.422	€ 0	€ 0
31-12-2022	31-12-2023								
€ 1.445.446	€1.322.859								
€ 11.480.954	€ 12.788.422								
€ 0	€ 0								
Eigen vermogen									
Vreemd vermogen									
Jaarresultaat									

	Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid													
Vestigingsplaats	Dordrecht.													
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (wettelijk verplicht).													
Onderdelen	- Regionale Brandweer Zuid-Holland Zuid: Dordrecht (oranjepark, leerpark, noordendijk). - Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR).													
Doel	Het openbaar lichaam heeft tot doel de brandweezorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen met behoud van lokale verankering bestuurlijk en operationeel op regionaal niveau te integreren, teneinde een doelmatige en slagvaardige hulpverlening te verzekeren, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding.													
Openbaar belang	Het in algemene zin behartigen van belangen op het terrein van: <i>regionale brandweer, geneeskundige hulpverlening, openbare orde en veiligheid.</i>													
Activiteiten	Uitvoering van de eisen die de Wet Veiligheidsregio's aan de gemeenschappelijke regeling stelt, alsmede regulier werk op gebied van rampenbestrijding, crisisbeheersing, brandweezorg en GHOR.													
Financieel belang gemeente	De gemeente betaalt jaarlijks een bijdrage. Met ingang van het begrotingsjaar 2019 wordt gewerkt met het nieuwe verdeelmodel op basis van het gemeentefonds, subcluster Brandweer en rampenbestrijding. De geraamde bijdrage voor 2023 bedraagt € 4.032.963													
Financieel risico	Het financiële risico voor de gemeente is haar bijdrage in het exploitatietekort op het moment dat de Veiligheidsregio niet meer over reserves beschikt.													
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten, waarin elk lid één stem heeft. Het algemeen bestuur vergadert vier maal per jaar. De burgemeester van Zwijndrecht is tevens lid van het dagelijks bestuur. Op basis van artikel 29 van de GR kan de raad blijk van zijn gevoelens geven bij de begroting.													
Kerncijfers verbonden partij	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th><th>31-12-2020</th><th>31-12-2021</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td><td>€ 6.311.482</td><td>€ 3.308.885</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td><td>€ 62.292.220</td><td>€ 80.116.182</td></tr> <tr> <td>Jaarresultaat</td><td>€ 5.000</td><td>-/- € 8.492</td></tr> </tbody> </table>			31-12-2020	31-12-2021	Eigen vermogen	€ 6.311.482	€ 3.308.885	Vreemd vermogen	€ 62.292.220	€ 80.116.182	Jaarresultaat	€ 5.000	-/- € 8.492
	31-12-2020	31-12-2021												
Eigen vermogen	€ 6.311.482	€ 3.308.885												
Vreemd vermogen	€ 62.292.220	€ 80.116.182												
Jaarresultaat	€ 5.000	-/- € 8.492												

	31-12-2022	31-12-2023
Eigen vermogen	€ 2.099.000	€ 1.465.000
Vreemd vermogen	€ 98.761.000	€ 94.655.000
Jaarresultaat	€ 0	€ 0

	Gemeenschappelijke regeling voor het Natuur- en recreatiegebied IJsselmonde										
Vestigingsplaats	Schiedam										
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Hendrik-Ido Ambacht, Ridderkerk en Zwijndrecht.										
Doel / Openbaar belang	Het in onderlinge samenhang behartigen van het gemeenschappelijke belang van de deelnemers voor wat betreft de ontsluiting, de ontwikkeling, aanleg en beheer in het kader van de openluchtrecreatie en toerisme en waar mogelijk van natuur en landschap in het gebied.										
Openbaar belang	Bevorderen van openluchtrecreatie met behoud van natuur en landschap.										
Activiteiten	De GR NRIJ vervult een trekkersrol in het realiseren en beheren van het bestaande en geplande recreatieve aanbod in de groene buitenruimte van IJsselmonde dat in onderlinge samenhang wordt afgestemd op de brede maatschappelijke vraag en mogelijkheden met een marktgerichte oriëntatie.										
Financieel belang gemeente	De inwonerbijdrage in totaal voor 2023 bedraagt € 346.318.										
Financieel risico	Het financiële risico voor de gemeente is haar bijdrage in het exploitatietekort op het moment dat het Natuur- en Recreatieschap niet meer over een algemene reserve beschikt.										
Bestuurlijk belang	Gemeente wordt vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur door wethouder J. van Dongen. In het algemeen bestuur hebben twee leden zitting, wethouder J. van Dongen en raadslid L. van Utrecht. Het algemeen bestuur vergadert twee maal per jaar. Op basis van artikel 34 lid 3 van de GR kan de raad blijk van zijn gevoelens geven bij de ontwerpbegroting.										
Kerncijfers verbonden partij	<table> <tr> <th>31-12-2020</th><th>31-12-2021</th></tr> <tr> <td>€ 4.330.503</td><td>€ 4.398.368</td></tr> <tr> <td>€ 2.635.344</td><td>€ 2.561.221</td></tr> <tr> <td>€ 27.940</td><td>€ 235.334</td></tr> </table>	31-12-2020	31-12-2021	€ 4.330.503	€ 4.398.368	€ 2.635.344	€ 2.561.221	€ 27.940	€ 235.334		
31-12-2020	31-12-2021										
€ 4.330.503	€ 4.398.368										
€ 2.635.344	€ 2.561.221										
€ 27.940	€ 235.334										
Eigen vermogen											
Vreemd vermogen											
Jaarresultaat											
Eigen vermogen	<table> <tr> <th>31-12-2022</th><th>31-12-2023</th></tr> <tr> <td>€ 4.026.287</td><td>€ 3.999.785</td></tr> <tr> <td>€ 2.500.359</td><td>€ 2.757.910</td></tr> <tr> <td>€ 0</td><td>€ 0</td></tr> <tr> <td></td><td></td></tr> </table>	31-12-2022	31-12-2023	€ 4.026.287	€ 3.999.785	€ 2.500.359	€ 2.757.910	€ 0	€ 0		
31-12-2022	31-12-2023										
€ 4.026.287	€ 3.999.785										
€ 2.500.359	€ 2.757.910										
€ 0	€ 0										
Vreemd vermogen											
Jaarresultaat											

	Gemeenschappelijke regeling Vuilverwerking Dordrecht en omstreken (Gevudo) / HVC																
Vestigingsplaats	Dordrecht.																
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.																
Doel	Gevudo bezit 529 aandelen van de N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland te Alkmaar (HVC) en behartigd en coördineert de belangen van de deelnemende gemeenten richting HVC.																
Openbaar belang	Afvalinzameling, - verwerking en straatreiniging.																
Activiteiten	Beheer van aandelen. Gevudo is aandeelhouder in de HVC met 529 aandelen op een totaal van 2.914 (18,15%). Ons aandeel in GR Gevudo is 11,03% (op basis van tonnen afval), wat neerkomt op ca 2% aandelen HVC. Dit percentage fluctueert jaarlijks enigszins.																
Financieel belang gemeente	Gevudo heeft met ingang van 2007 het karakter van een ‘houderstermaatschappij’’: zij voert geen operationele taken meer uit.																
Financieel risico	De gemeente waarborgt de betaling van de rente en aflossing van de door HVC te sluiten geldleningen en in rekening-courant op te nemen gelden naar rato van de stemverhouding. De gemeente kan aangesproken worden op haar deel van de garantie van de aandeelhouders voor de financiering van de HVC. In 2021 bedroeg de externe financiering € 589miljoen. De gemeente Zwijndrecht staat garant voor € 9,657 miljoen. Wij krijgen hiervoor een jaarlijkse provisie. Voor 2023 is deze geraamd op €92.000.																
Bestuurlijk belang	Gemeente wordt vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door wethouder J. van Dongen. Het algemeen bestuur vergadert twee maal per jaar. Op basis van artikel 21 van de GR kan de raad zijn zienswijze geven bij de ontwerpbegroting.																
Kerncijfers verbonden partij	<table><tr><th>31-12-2020</th><th>31-12-2021</th></tr><tr><td>€ 30.487</td><td>€ 30.487</td></tr><tr><td>€ 10</td><td>€ 459.527</td></tr><tr><td>€ 0</td><td>€ 0</td></tr></table> <table><tr><th>31-12-2022</th><th>31-12-2023</th></tr><tr><td>€ 30.000</td><td>€ 30.000</td></tr><tr><td>€ 0</td><td>€ 0</td></tr><tr><td>€ 0</td><td>€ 0</td></tr></table>	31-12-2020	31-12-2021	€ 30.487	€ 30.487	€ 10	€ 459.527	€ 0	€ 0	31-12-2022	31-12-2023	€ 30.000	€ 30.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
31-12-2020	31-12-2021																
€ 30.487	€ 30.487																
€ 10	€ 459.527																
€ 0	€ 0																
31-12-2022	31-12-2023																
€ 30.000	€ 30.000																
€ 0	€ 0																
€ 0	€ 0																
Eigen vermogen																	
Vreemd vermogen																	
Jaarresultaat																	

Kerncijfers HVC Eigen vermogen Vreemd vermogen Jaarresultaat	31-12-2019	31-12-2020
	€ 126.906.000	€ 142.293.000
	€ 870.489.000	€ 849.809.000
	€ 15.233.000	€ 10.139.000
HVC stelt geen begroting op. De begrote kerncijfers van de verbonden partij voor het jaar 2023 kunnen derhalve niet vermeld worden.		

	ROM-D Groep														
Vestigingsplaats	Dordrecht.														
Rechtsvorm	Binnen de ROM-D groep participeert gemeente Zwijndrecht direct in de: - naamloze vennootschap ROM-D holding (ROM-D Holding NV); - commanditaire vennootschap ROM-D Dordtse Kil III (ROM-D Dordtse Kil III CV).														
Doel	Versterken en uitbouwen regionale economie.														
Openbaar belang	Economisch belang.														
Activiteiten	Versterken en uitbouwen van de regionale economie door: de uitgifte van kavels, de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen, de revitalisering van bestaande bedrijventerreinen en de promotie van de regio Drechtsteden.														
Financieel belang gemeente	De gemeente heeft een kapitaalinbreng in - ROM-D Holding NV van € 941.228 - ROM-D Dordtse Kil III CV € 286.376.														
Financieel risico	Het financiële risico omvat de kapitaalinbreng van in totaal € 1.227.604. Deze inbreng bestaat uit aandelen in ROM-D Holding NV, respectievelijk deelname in het commanditair kapitaal van ROM-D Dordtse Kil III CV. Over de aandelenkapitaal in ROM-D Holding NV moet worden gemeld, dat de Holding het door Zwijndrecht ingebrachte aandelenkapitaal heeft 'doorgestort' in het (risico-dragende) commanditair kapitaal van ROM-D Capital BV.														
Bestuurlijk belang	Het stemrecht van gemeente Zwijndrecht binnen de ROM-D Holding NV en ROM-D Dordtse Kil III. De gemeente wordt in de aandeelhoudersvergadering vertegenwoordigd door wethouder T. Jansen.														
Kerncijfers verbonden partij Eigen vermogen (ROM-D Hold. NV) Vreemd vermogen (ROM-D Hold.NV) Jaarresultaat (ROM-D Hold. NV) Eigen vermogen (ROM-D Kil III CV) Vreemd vermogen (ROM-D Kil III CV) Netto jaarresultaat (ROM-D Kil III CV)	<table> <tr> <th>31-12-2019</th><th>31-12-2020</th></tr> <tr> <td>€ 4.118.424</td><td>€ 4.156.794</td></tr> <tr> <td>€ 2.162.381</td><td>€ 2.150.993</td></tr> <tr> <td>-/- € 8.127</td><td>€ 38.370</td></tr> <tr> <td>€ 9.456.907</td><td>€ 9.903.472</td></tr> <tr> <td>€ 8.987.574</td><td>€ 8.951.917</td></tr> <tr> <td>€ 1.056.343</td><td>€ 446.565</td></tr> </table> De ROM-D stelt geen begroting op. De begrote kerncijfers van de verbonden partij voor het jaar 2023 kunnen derhalve niet vermeld worden.	31-12-2019	31-12-2020	€ 4.118.424	€ 4.156.794	€ 2.162.381	€ 2.150.993	-/- € 8.127	€ 38.370	€ 9.456.907	€ 9.903.472	€ 8.987.574	€ 8.951.917	€ 1.056.343	€ 446.565
31-12-2019	31-12-2020														
€ 4.118.424	€ 4.156.794														
€ 2.162.381	€ 2.150.993														
-/- € 8.127	€ 38.370														
€ 9.456.907	€ 9.903.472														
€ 8.987.574	€ 8.951.917														
€ 1.056.343	€ 446.565														

Ontwikkelingen	Tussen de gemeente Rotterdam en de ROM-D is overeenstemming bereikt over het beëindigen van de participatie van de gemeente Rotterdam in de vennootschappen van ROM-D. Er ligt een voorstel om het bedrag dat de gemeente Rotterdam hierbij zal ontvangen op dezelfde wijze vast te stellen als in 2019 bij de uittreding van BNG GO is betaald. Om te toetsen of de uittreding van de gemeente Rotterdam op dezelfde wijze kan plaats vinden is Deloitte gevraagd hierover een uitspraak te doen. Het gaat hierbij om inkoop van aandelen, waarbij de individuele Drechtsteden en de Provincie geen directe bijdrage behoeven te leveren.
-----------------------	---

	Stedin Holding N.V.								
Vestigingsplaats	Rotterdam.								
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.								
Doel	Doel van Stedin is in hoofdzaak het op een betrouwbare, veilige en maatschappelijk verantwoorde wijze leveren van energie, warmte/ koude en gassen en daaraan gerelateerde producten aan particuliere en zakelijke klanten en samenwerking en deelneming in andere rechtspersonen.								
Openbaar belang/ Activiteiten	Leveren van energie.								
Financieel belang gemeente	De gemeente is aandeelhouder van minder dan 2% (1,03%) van de aandelen. De raming voor het te ontvangen dividend in 2023 bedraagt € 0.								
Financieel risico	Het dividend is afhankelijk van de winst.								
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders door wethouder T. Jansen. Wij hebben de gemeente Dordrecht gemachtigd ons te vertegenwoordigen in de aandeelhouderscommissie. De AvA vindt minimaal één maal per jaar plaats.								
Kerncijfers verbonden partij	<table><tr><th>31-12-2020</th><th>31-12-2021</th></tr><tr><td>€ 2.891.000.000</td><td>€ 3.270.000.000</td></tr><tr><td>€ 4.681.000.000</td><td>€ 4.912.000.000</td></tr><tr><td>€ 42.000.000</td><td>€ 21.000.000</td></tr></table>	31-12-2020	31-12-2021	€ 2.891.000.000	€ 3.270.000.000	€ 4.681.000.000	€ 4.912.000.000	€ 42.000.000	€ 21.000.000
31-12-2020	31-12-2021								
€ 2.891.000.000	€ 3.270.000.000								
€ 4.681.000.000	€ 4.912.000.000								
€ 42.000.000	€ 21.000.000								
	De onderneming stelt geen begroting op. De begrote kerncijfers van de verbonden partij voor het jaar 2023 kunnen derhalve niet vermeld worden.								
Beleidsvoornemens	De aandelen zijn een duurzame belegging waarbij het dividend een belangrijke inkomstenbron vormt. Op basis van de winstverwachting voor de komende jaren en het feit dat ons aandeel daalt als gevolg van de uitgifte van cumulatief preferente aandelen aan andere aandeelhouders (minus 7 gemeenten) is en dividenduitkering zeer onzeker. De totale raming is daarom bij de kadernota 2022 teruggebracht naar € 0. Door middel van het project Nachtwacht (Rijk) en project Omega (Provincies en gemeenten, nog geen aandeelhouders) probeert Stedin het noodzakelijke kapitaal voor de investeringen in energietransitie te verwerven.								

	N.V. Waterbedrijf OASEN											
Vestigingsplaats	Gouda.											
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.											
Doel	Leveren van helder en betrouwbaar drinkwater.											
Openbaar belang / Activiteiten	Drinkwatervoorziening.											
Financieel belang gemeente	De gemeente is aandeelhouder van 43 van de 748 aandelen (5.7%). Dit aandeel is al jaren gelijk. De aandeelhouders ontvangen al jaren geen dividend.											
Financieel risico	Nauwelijks, de dividenduitkering waarop we recht hebben komt ongeveer uit op € 1.000. De afgelopen jaren is geen dividend uitgekeerd.											
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders door wethouder T. Jansen. De AvA vindt één keer per jaar plaats.											
Kerncijfers verbonden partij	<table><tr><th>31-12-2020</th><th>31-12-2020</th></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 116.741.000</td><td>€ 122.426.000</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 178.860.000</td><td>€ 188.121.000</td></tr><tr><td>Jaarresultaat</td><td>€ 4.554.000</td><td>€ 5.685.000</td></tr></table>	31-12-2020	31-12-2020	Eigen vermogen	€ 116.741.000	€ 122.426.000	Vreemd vermogen	€ 178.860.000	€ 188.121.000	Jaarresultaat	€ 4.554.000	€ 5.685.000
31-12-2020	31-12-2020											
Eigen vermogen	€ 116.741.000	€ 122.426.000										
Vreemd vermogen	€ 178.860.000	€ 188.121.000										
Jaarresultaat	€ 4.554.000	€ 5.685.000										
	De N.V. Waterbedrijf Oasen stelt geen begroting op. De begrote kerncijfers van de verbonden partij voor het jaar 2023 kunnen derhalve niet vermeld worden.											
Beleidsvoornemens	Behoud van aandelen om inspraak te blijven houden in de levering van (onthard) drinkwater in de gemeente.											

	B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides								
Vestigingsplaats	Rotterdam.								
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap.								
Doel / Activiteiten	Het houden en beheren van aandelen in Evides NV en het uitoefenen van stemrecht daarop voor eigen rekening en risico, maar ten behoeve van de aandeelhouders van de vennootschap en al hetgeen met het voorgaande verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn; alles in de ruimste zin van het woord.								
Openbaar belang	Drinkwatervoorziening.								
Financieel belang gemeente	Het aandelenbezit is voor 50% in handen van Energiebedrijf DELTA N.V. en voor de andere 50% in handen van het Gemeenschappelijk Bezit Evides (GBE). De deelname van de gemeente Zwijndrecht in het GBE is zeer bescheiden te noemen, namelijk 3.325 aandelen op een totaal van 1.850.000 aandelen, ofwel 0,2%. Dit aandeel is al jaren gelijk. De gemeente ontvangt als aandeelhouder jaarlijks dividend, zijnde 50% van 0,2% van de uitkering door Evides N.V. De uitkering geraamd in 2023 bedraagt € 18.000.								
Financieel risico	Het dividend is afhankelijk van de winst.								
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders door wethouder T. Jansen. De AvA vindt twee keer per jaar plaats.								
Kerncijfers verbonden partij	<table><tr><th>31-12-2020</th><th>31-12-2021</th></tr><tr><td>€ 267.732.912</td><td>€ 279.152.067</td></tr><tr><td>€ 235</td><td>€ 20.840</td></tr><tr><td>€ 23.301.261</td><td>€ 23.869.155</td></tr></table> De B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides stelt geen begroting op. De begrote kerncijfers van de verbonden partij voor het jaar 2023 kunnen derhalve niet vermeld worden.	31-12-2020	31-12-2021	€ 267.732.912	€ 279.152.067	€ 235	€ 20.840	€ 23.301.261	€ 23.869.155
31-12-2020	31-12-2021								
€ 267.732.912	€ 279.152.067								
€ 235	€ 20.840								
€ 23.301.261	€ 23.869.155								
Beleidsvoornemens	Behoud van aandelen om inspraak te blijven houden in de levering van drinkwater in de gemeente.								

	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten								
Vestigingsplaats	Den Haag.								
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.								
Doelstelling	Kredietverlening aan de publieke sector.								
Openbaar belang	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.								
Activiteiten	Financiële dienstverlening.								
Financieel belang gemeente	Aandeelhouder van 47.541 aandelen (0,085%). Dit aandeel is al jaren gelijk.								
Financieel risico	Bij faillissement van de onderneming ontvangt de gemeente geen dividend meer. Het dividend is afhankelijk van de winst. De raming voor 2023 bedraagt € 68.211.								
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders door wethouder T. Jansen. Deze vergadering vindt één maal per jaar plaats.								
Kerncijfers verbonden partij	<table><tr><th>31-12-2019</th><th>31-12-2020</th></tr><tr><td>€ 5.097.000.000</td><td>€ 5.062.000.000</td></tr><tr><td>€ 155.262.000.000</td><td>€ 143.995.000.000</td></tr><tr><td>€ 221.000.000</td><td>€ 236.000.000</td></tr></table>	31-12-2019	31-12-2020	€ 5.097.000.000	€ 5.062.000.000	€ 155.262.000.000	€ 143.995.000.000	€ 221.000.000	€ 236.000.000
31-12-2019	31-12-2020								
€ 5.097.000.000	€ 5.062.000.000								
€ 155.262.000.000	€ 143.995.000.000								
€ 221.000.000	€ 236.000.000								
	De N.V. BNG stelt geen begroting op. De begrote kerncijfers van de verbonden partij voor het jaar 2023 kunnen derhalve niet vermeld worden.								
Beleidsvoornemens	Gelet op de wijze waarop BNG Bank het openbaar belang behartigt ligt het voor de hand het aandelenbezit in BNG Bank als een duurzame belegging te zien.								

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Bij het Zwijndrechtse gemeentelijk grondbeleid is gestreefd naar een zo groot mogelijke flexibiliteit binnen vaste kaders. Bij gebiedsontwikkeling kiezen we op strategische wijze voor een samenwerkingsvorm met een marktpartij die past bij het project dat aan de orde is. De financiële en juridische risico's die de gemeente maximaal wil lopen zijn daarbij zo veel mogelijk vastgelegd. De keuze voor de samenwerkingsvorm bij gebiedsontwikkeling geschiedt met inachtneming van de (Europese) regelgeving inzake aanbesteding en staatssteun. Generiek maken wij het onderscheid in actief en faciliterend grondbeleid.

Actief grondbeleid

Hieronder vallen de grondexploitaties (vastgesteld en in voorbereiding). Bij actief grondbeleid speelt de gemeente zelf een actieve rol in de ontwikkeling en heeft daardoor meer sturingsmogelijkheden en de mogelijkheid om een voordelig financieel resultaat te realiseren waaruit andere verlieslatende ontwikkelingen betaald kunnen worden. Hierdoor loopt zij echter ook meer risico. Redenen om actief grondbeleid te voeren zijn onder andere

- wanneer de gemeente de wens heeft om een initiërende rol bij ruimtelijke processen te spelen om publieke doelen beter en sneller te bereiken;
- meer invloed willen hebben op het programma en de fasering of wanneer maximale sturing op doelstellingen en planontwikkeling noodzakelijk is, bijvoorbeeld omdat anders de planvorming niet van de grond komt doordat er sprake is van een nadelig financieel resultaat;
- als het, zonder te grote risico's, mogelijk is om winst te maken en hiermee andere projecten te financieren.

Voor de uitvoering van actief grondbeleid worden grondexploitaties opgesteld. Met de vaststelling van een grondexploitatie legt uw raad het financieel kader vast (kosten en baten) waarbinnen het beleid uitgevoerd moet worden.

Faciliterend grondbeleid

Dit zijn de initiatieven, waarbij gemeente grondeigenaren actief stimuleert om transformaties en ontwikkelingen in gang te zetten of initiatieven vanuit 'de markt' die we, na beleidsmatige toetsing, begeleiden door de ruimtelijke voorwaarden voor ontwikkeling te scheppen. De werkzaamheden beperken zich tot het faciliteren van initiatiefnemers ten bate van de uitvoering van hun projecten. In dit geval kan gemeente de kosten, die hiermee zijn gemoeid in beginsel verhalen op de initiatiefnemers. Faciliterend grondbeleid leent zich voor ruimtelijke ontwikkelingen waarbij

- het strategisch minder van belang is om sturing op planrealisatie te hebben;
- er gelet op beperkte financiële mogelijkheden of andere bestuurlijke prioriteiten weinig ruimte voor actief grondbeleid is;
- een actieve rol door economische omstandigheden te riskant is, bijvoorbeeld vanwege te hoge aankooprijzen.

In deze paragraaf geven wij een toelichting op de uitvoering van het actieve grondbeleid en krijgt u op hoofdlijnen inzicht in de vermogenspositie van het grondbedrijf met een meerjarenprognose van de projectresultaten en de verwachte ontwikkelingen in de reserves en voorzieningen van het grondbedrijf. Voor meer inhoudelijke informatie verwijzen wij naar de 'Rapportage projecten gebiedsontwikkeling, begroting 2023'.

Algemeen

Voor ieder in exploitatie te nemen project wordt vooraf een exploitatieberekening (de zogenaamde grondexploitatie, ook wel aangeduid met 'grex') door de gemeenteraad vastgesteld. Een grondexploitatie bevat een raming van alle aan het project toe te rekenen kosten en opbrengsten die beide, rentedragend, in de tijd uitgezet worden waarbij gerekend wordt met een kostenstijging en, tenzij vanuit project specifieke omstandigheden we daar vanuit het voorzichtigheidsbeginsel niet mee rekenen, een opbrengststijging. De aan de grondexploitaties toe te rekenen rente is, gebaseerd op de richtlijnen voor de verslaggevingsregels rondom grondexploitaties, in de geactualiseerde exploitatieberekeningen bepaald op 1,70%.

Uit elke exploitatieberekening blijkt het te verwachten financiële resultaat dat na afronding van het project overblijft; de zogenaamde 'eindwaarde'. Omdat deze financiële resultaten in verschillende jaren vrijvallen worden deze bedragen teruggerekend (ofwel 'contant gemaakt') naar eenzelfde peildatum. Hierdoor zijn de verschillende exploitatieresultaten onderling vergelijkbaar en kan het saldo afgezet worden tegen de financiële reserves waarover de gemeente, op de betreffende peildatum, beschikt. In de regel wordt de netto contante waarde (n.c.w.) bedoeld als men over een exploitatieresultaat spreekt. Voor het berekenen van de netto contante waarde hanteren we conform de voorschriften een disconteringsvoet van 2,0%. Als een exploitatieresultaat uitgedrukt in een contante waarde in deze begroting (peildatum 1 januari 2023) 2% hoger ligt dan de uitkomst van een jaar geleden (peildatum 1 januari 2022), dan is de uitkomst c.q. de eindwaarde van de exploitatieberekening niet gewijzigd: een exploitatieresultaat van € 102.000 (n.c.w. 1 januari 2023) is hetzelfde als € 100.000 (n.c.w. 1 januari 2022).

Als een project met een berekend tekort in exploitatie genomen wordt, dan dient vanuit het voorzichtigheidsbeginsel vooraf de financiële dekking geregeld te zijn; we treffen dan een verliesvoorziening door een bedrag op te nemen in de voorziening Stedelijke ontwikkeling. Deze verliesvoorzieningen baseren we op de contante waarde van de verwachte exploitatieverliezen. Om de verliesvoorzieningen op peil te houden voegen we vervolgens jaarlijks 2% rente (gelijk aan de disconteringsvoet) aan de voorziening Stedelijke ontwikkeling toe.

Aan het in exploitatie brengen van gronden zijn financiële risico's verbonden. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er eerst geïnvesteerd moet worden in grondaankopen, bouwrijp maken enzovoort, alvorens soms jaren later het product 'bouwrijpe grond' verkocht kan worden. Op het moment van investeren bestaat er veelal geen zekerheid over de afzetmogelijkheden van de grond tegen de beoogde prijs. Ook kunnen in de praktijk zowel de kosten als de opbrengsten wat betreft de omvang en planning (inflatie en rentekosten) afwijken van de ramingen in de exploitatieberekening. Dit zijn in principe de risico's van de grondexploitatie. Het gaat daarbij om zowel positieve als negatieve risico's die deels wel en deels niet beïnvloedbaar zijn. Voor het opvangen van eventuele financiële tegenvallers dient de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf. Een van tevoren ingecalculeerd exploitatieverlies valt niet onder de noemer risico's, daar treffen we zoals we hiervoor aangaven een verliesvoorziening voor.

Het saldo van de productiekosten en de opbrengsten van de actieve bouwgrondexploitaties voegen we jaarlijks toe aan de boekwaarde van de betreffende projecten. Afhankelijk van de ontwikkelingen in het begrotingsjaar leidt dit tot een stijging dan wel daling van de boekwaarde. Op de balans zijn deze boekwaarden als 'Onderhanden werk' opgenomen onder de post 'Vorraden'. Na uitvoering van het project sluiten we de exploitatie af en verrekenen we het eindresultaat met de reserve 'Gerealiseerde winstpotentie grondbedrijf' of met de voorziening 'Stedelijke Ontwikkeling' (dit laatste indien het een exploitatieverlies betreft waarvoor al een voorziening gevormd is). Winsten uit de bouwgrondexploitaties moeten tussentijds genomen worden indien:

1. het resultaat op de grondexploitatie betrouwbaar ingeschat kan worden; én
2. de grond (of het deelperceel) verkocht is; én
3. de kosten gerealiseerd zijn (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Vermogenspositie grondbedrijf

Het vermogen van het grondbedrijf bestaat uit het saldo van de toekomstige exploitatieresultaten van de actieve grondexploitaties en de getroffen verliesvoorzieningen (dit saldo noemen we de 'winstpotentie') en de al gerealiseerde winsten die nog niet bestemd zijn (de reserve Gerealiseerde winstpotentie) plus de beschikbare buffer voor het opvangen van de risico's (de reserve weerstandsvermogen grondbedrijf).

Het grondbedrijf van de gemeente Zwijndrecht functioneert als een zogenaamd gesloten systeem. Dat betekent dat de winsten en verliezen die tussentijds en/of bij de afsluiting van grondexploitaties ontstaan worden verrekend binnen het grondbedrijf. Een uitzondering hierop zijn de grondexploitaties die behoren tot de gebiedsontwikkelingen DiZtrikt en NoordoEVERS. Voor deze gebiedsontwikkelingen heeft uw raad in 2019 een bedrag van € 20 miljoen gereserveerd in een aparte reserve genaamd Uitvoeringsprogramma 2019-2022. Daarom verrekenen we de mutaties in deze grondexploitaties met de reserve Uitvoeringsprogramma 2019-2022.

Op basis van de meest recente cijfers en inzichten (juli 2022) hebben we de exploitatieberekeningen geactualiseerd. Het saldo van de nog te realiseren exploitatieresultaten en de getroffen verliesvoorzieningen is begroot op € 1,69 miljoen (netto contante waarde per 1 januari 2023) waarvan € 0,34 miljoen verrekend zal worden met de reserve Uitvoeringsprogramma 1999-2022.

Per 1 januari 2023 bevat de vrije reserve Gerealiseerde winstpotentie naar verwachting € 3,07 miljoen. Dit geeft een totaalsaldo van € 4,43 miljoen, dit is de netto contante waarde van het eindsaldo in de vrije reserve Gerealiseerde winstpotentie na afronding van de huidige actieve grondexploitaties indien deze afgesloten kunnen worden conform de huidige prognoses.

Daarnaast beschikt het grondbedrijf per 1 januari 2023 naar verwachting over een buffer van € 2,36 miljoen voor het opvangen van de risico's. Hiermee voldoen we aan het minimaal benodigde saldo volgens de geactualiseerde risicoanalyse.

In figuur 1 geven we een samenvattend overzicht van de vermogenspositie per 1 januari 2023.

figuur 1: vermogenspositie grondbedrijf per 1 januari 2023 (x € 1.000)

A) winstpotentie grondexploitaties (n.c.w. 1-1-2023)	1.694
af: toekomstige verrekening met res. Uitvoeringsprogramma	-338
B) saldo (vrije) reserve Gerealiseerde winstpotentie	3.074
Totaal	4.430 voordelig

C) saldo reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf	2.364 voordelig
--	-----------------

De aangegeven winstpotentie vertegenwoordigt de huidige waarde van de bouwgronden die in exploitatie genomen zijn en waarvan de afronding in het begrotingsjaar 2023 of later valt. Deze waarde omvat het contant gemaakte saldo van de nog te realiseren exploitatieresultaten van de projecten Euryza (nadelig), Buizerdstraat (voordelig), Van 't Hofflocatie (voordelig), Heer Janstraat (voordelig),

Indische Buurt (nadelig) en Stadstuinen (voordelig) inclusief de getroffen verliesvoorzieningen in de Voorziening Stedelijke Ontwikkeling (zie figuur 2).

figuur 2: winstpotentie per 1 januari 2023 (x € 1.000) - = nadelig (N); + = voordelig (V)

onderdeel	verwacht projectresultaat	
	eindwaarde	n.c.w. 1-1-2023
Bouwgronden in exploitatie (6 st.)	-6.838 N	-6.480 N
Voorziening Stedelijke Ontwikkeling	8.641 V	8.174 V
Winstpotentie grondexploitatie	1.803 V	1.694 V

Geïnvesteed vermogen (boekwaarde) bouwgrondexploitaties

Het geïnvesteede vermogen ofwel de boekwaarde omvat alle gerealiseerde uitgaven en opbrengsten, inclusief de gerealiseerde verrekeningen met de reserves en de voorzieningen, op een bepaalde peildatum. Voor de administratieve verwerking van de boekwaarde wordt onderscheid gemaakt tussen de actieve, c.q. door uw raad vastgestelde, grondexploitaties (bouwgronden in exploitatie) en de investeringen in de periode vóórdat de grondexploitatie door de gemeenteraad wordt vastgesteld (voorbereidingskosten).

Het geïnvesteede vermogen in de actieve grondexploitaties (de projecten Euryza, Buizerdstraat, Van 't Hofflocatie, Heer Janstraat, Stadstuinen en Indische Buurt⁴) bedraagt eind 2022 naar verwachting € 9,9 miljoen. In de jaren 2023 en verder tot aan de afronding (eind 2027) van deze projecten investeren we nog € 8,9 miljoen in deze projecten. In dezelfde periode begroten we € 11,9 miljoen aan opbrengsten. De resultaten van deze projecten verrekenen we met de getroffen verliesvoorzieningen (€ 8,6 miljoen verlies) en de reserves (€ 1,8 miljoen winst).

De boekwaarden van de actieve grondexploitaties staan onder de voorraden op de balans en vormen tezamen met het saldo van de verliesvoorzieningen de balanswaarde. In onderstaande tabel (zie figuur 3) staan de geraamde mutaties in de boekwaarden in het begrotingsjaar 2023.

figuur 3: ontwikkeling boekwaarden bouwgrondexploitaties

boekwaarde bouwgrondexploitaties bedragen x € 1.000 (- = voordelig)	boekwaarde 31-12-2022	mutaties in 2023				boekwaarde 31-12-2023
		baten	lasten	met reserve	totaal	
Bouwgrond in exploitatie (onderhanden werk):	9.880	-5.972	2.996	1.193	-1.783	8.097
af, getroffen verliesvoorzieningen:	-8.174	0	-163	0	-163	-8.337
Onderhanden werk incl. verliesvoorz. (balanswaarde):	1.706	-5.972	2.833	1.193	-1.946	-240

We begroten in 2023 hogere baten dan lasten waardoor de boekwaarde van de actieve grondexploitaties afneemt. De lasten in 2023 bedragen € 3,0 miljoen en omvatten investeringen in het bouw- en woonrijp maken van gronden, plankosten, kosten voorbereiding en toezicht civieltechnische werken en rentekosten. De baten begroten wij op € 6,0 miljoen. Het gaat hierbij om de opbrengsten uit grondverkoop bij de projecten Van 't Hofflocatie, Heer Janstraat, Stadstuinen en Indische Buurt (NB: er zijn ook grondverkoop opbrengsten voor Euryza in 2023 geraamd, deze komen echter ten gunste van de openstaande vordering uit 2007 die al in de boekwaarde is verwerkt en leiden dus niet tot een

⁴ De grondexploitaties van de projecten Bakestein en Winkelcentrum Kort Ambacht verwachten we eind 2022 af te sluiten.

mutatie van de boekwaarde op de balans in 2023). Naast de baten en lasten hebben ook de verrekeningen met de reserves en voorzieningen gevolgen voor de boekwaarde. In 2023 onttrekken we € 1,2 miljoen aan tussentijdse winst uit enkele winstgevende grondexploitaties (Buizerdstraat, Van 't Hofflocatie, Heer Janstraat en Stadstuinen).

Per saldo neemt de boekwaarde in 2023 met € 1,8 miljoen af tot een geïnvesteerd vermogen van € 8,1 miljoen eind 2023. Het saldo op de balans (boekwaarde minus verliesvoorzieningen) neemt in 2023 af van € 1,7 miljoen naar nihil eind 2023. De op dit moment actieve grondexploitaties zullen naar verwachting in de periode tot eind 2027 afgesloten kunnen worden.

De kosten die we maken in de periode voordat een grondexploitatie door uw raad wordt vastgesteld activeren we als voorbereidingskosten onder de balanspost immateriële vaste activa. De rentelasten daarvan komen ten laste van de reguliere exploitatie. Deze voorbereidingskosten mogen maximaal vijf jaar geactiveerd blijven. Na vijf jaar moeten de kosten hebben geleid tot een actieve grondexploitatie. De voorbereidingskosten mogen dan in de betreffende grondexploitatie opgenomen worden. Als er binnen de gestelde periode geen grondexploitatie is vastgesteld worden deze kosten afgeboekt ten laste van het jaarresultaat.

De balanspost immateriële vaste activa zal per 1 januari 2023 naar verwachting een saldo omvatten van € 2,2 miljoen. Dit zijn de tot die datum gemaakte voorbereidingskosten voor de projecten Noordoevers (€ 1,1 miljoen) en Maasterras West en Oost in Stationskwartier (€ 1,1 miljoen). De kans dat er voorbereidingskosten afgeboekt moeten worden omdat er niet tijdig een grondexploitatie wordt vastgesteld wordt als risico meegewogen in de risicoanalyse van het grondbedrijf.

Reserves en voorzieningen

Naast de financiële dekking van het totaal aan investeringen is het ook van belang dat er een buffer aanwezig is om tegenvallers op te vangen (weerstandsvermogen) en dat er bij bestuurlijke besluitvorming tot realisatie van nieuwe verliesgevende projecten voldoende vrije reserve aanwezig is om een nieuwe voorziening te kunnen treffen. Om hierop te kunnen sturen is het vermogen van het grondbedrijf, naast de voorziening Stedelijke Ontwikkeling, onderverdeeld in 2 reserves met ieder een eigen doel (zie figuur 4).

figuur 4: reserves en voorzieningen grondbedrijf

onderdeel	type	doel/functie	rente bijschrijven
voorziening Stedelijke Ontwikkeling	voorziening	Dient als dekking van de geprognosticeerde verliezen (netto contante waarde) van bestuurlijk vastgestelde grondexploitaties. Conform de voorschriften (BBV) treffen wij een voorziening op het moment dat besloten wordt tot uitvoering van een verlieslatend project (i.c. de vaststelling van de grondexploitatie door de raad). De bedragen voor een nieuwe verliesvoorziening komen in beginsel uit een vrije reserve. Bij het afsluiten van een boekjaar worden de bestaande verliesvoorzieningen, indien nodig, aangepast aan de geactualiseerde exploitatieresultaten van de betreffende projecten. De hiervoor benodigde bedragen komen in beginsel uit de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf.	ja
reserve Gerealiseerde winstpotentie	vrije reserve	Bevat vrij beschikbare middelen voor nieuwe investeringen (voor het treffen van een voorziening bij een besluit tot realisatie van een verliesgevend project). Vrijvallende exploitatiewinsten worden aan deze reserve toegevoegd. Overigens is de vrije beschikbaarheid wel beperkt in die zin dat er rekening gehouden moet worden met toekomstige claims op deze reserve door verliesgevende projecten als die in voorbereiding zijn en waarvan op enig moment het besluit tot uitvoering genomen zal worden (op dat moment voorziening treffen ten laste van de vrije reserve). Ook is het noodzakelijk het risicoprofiel van het grondbedrijf, inclusief de nieuwe investering, en de omvang van de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf in de afweging mee te nemen als bedragen uit de vrije reserve aangewend worden.	nee
reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf	risico reservering	Dient als financiële buffer voor het opvangen van (negatieve) risico's die niet in de exploitatieberekeningen voorzien zijn. Het weerstandsvermogen is enerzijds bedoeld om bestaande verliesvoorzieningen op peil te houden (i.c. het opvangen van tegenvallers binnen verlieslatende projecten die in uitvoering zijn; behoefte op korte termijn) en anderzijds om tegenvallende toekomstige exploitatiewinsten op te vangen (behoefte op lange termijn). De benodigde omvang van het weerstandsvermogen is gerelateerd aan het risicoprofiel van het grondbedrijf. Het risicoprofiel wordt jaarlijks, bij het opmaken van de begroting, geactualiseerd.	nee

In onderstaande tabel (zie figuur 5) geven wij de ontwikkelingen in de reserves en voorzieningen die wij voor 2023 begroten (in de Rapportage projecten gebiedsontwikkeling, begroting 2023 vindt u een nadere toelichting). Om aan te kunnen sluiten op de saldi eind 2021 begint deze tabel met onze inschatting van de mutaties in 2022.

figuur 5: verwachte ontwikkeling reserves en voorzieningen 2022/2023 (bedragen x € 1 miljoen):

	voorziening Stedelijke Ontwikkeling	'vrije' reserve Gereal. winst- potentie GB	reserve Weerstands- vermogen GB
saldo 31-12-2021:	7,83	2,01	1,23
verwachte mutaties 2022	0,34	1,06	1,14
verwacht saldo 31-12-2022:	8,17	3,07	2,36
<u>begrote mutaties 2023:</u>			
- rente toevoeging	0,16		
- onttrekking uit verliesvoorziening	0,00		
- tussentijdse winstnemingen		1,19	
- verrekening met reserve Uitvoeringsprogramma		-0,27	
totaal begrote mutaties 2023:	0,16	0,93	0,00
begroot saldo 31-12-2023:	8,33	4,00	2,36

Reserve Uitvoeringsprogramma 2019-2022

Voor de gebiedsontwikkelingen in de Spoorzone/DiZtrikt en Noordoever heeft uw raad in 2019 een bedrag van € 20 miljoen gereserveerd. De benodigde middelen voor de gebiedsontwikkelingen in de Spoorzone/DiZtrikt en Noordoever kunnen hieruit gefaseerd en gekoppeld aan de uitvoering van de betreffende grondexploitaties overgeheveld worden naar de reserves en voorzieningen van het grondbedrijf. Voor- en nadelige mutaties binnen de grondexploitaties die behoren tot de gebiedsontwikkelingen DiZtrikt en Noordoever worden vervolgens verrekend met de reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling zodat inzichtelijk blijft welk saldo nog beschikbaar is voor nieuwe projecten die behoren tot de gebiedsontwikkelingen in de Spoorzone/DiZtrikt en Noordoever.

In 2021 zijn in DiZtrikt twee grondexploitaties in uitvoering genomen (Stadstuinen en Indische Buurt). Daarbij is voor de Indische Buurt een verliesvoorziening getroffen. De helft van het benodigde bedrag is onttrokken uit de reserve Uitvoeringsprogramma (de andere helft is gedekt vanuit de subsidie Woningbouwimpuls). De toen vastgestelde risicodekking voor deze grondexploitaties voegen we in 2022 toe aan de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf tezamen met een dekking van het risico dat er voorbereidingskosten afgeboekt moeten worden. Door een toename van het verwachte exploitatieverlies in de Indische Buurt zijn in 2022 ook middelen nodig om de bestaande verliesvoorziening te verhogen. Aldus verwachten wij in 2022 een bedrag van € 1,7 miljoen te onttrekken en is er per 1 januari 2023 nog een bedrag van € 17,5 miljoen beschikbaar in de reserve Uitvoeringsprogramma 2019-2022.

In het begrotingsjaar 2023 hebben we een dotatie begroot (tussentijdse winst uitname uit de grondexploitatie Stadstuinen) en een onttrekking in verband met een afboeking. Deze afboeking heeft betrekking op een deel van de algemene voorbereidingskosten in DiZtrikt. Een groot deel van deze voorbereidingskosten wordt gedekt door de eigen grondexploitaties en door kostenverhaal bij particuliere initiatieven. Het deel dat waarschijnlijk niet verhaald kan worden op derden (omdat die ontwikkelingen een te beperkt opbrengend vermogen hebben) wordt jaarlijks afgeboekt. De helft van dit bedrag wordt verrekend met de reserve Uitvoeringsprogramma. De andere helft wordt gedekt door de subsidie Woningbouwimpuls.

Op basis van de huidige prognoses en haalbaarheidsstudies blijft het eind 2023 begrote saldo van € 17,5 miljoen essentieel voor het ten uitvoer kunnen brengen van de beoogde gebiedsontwikkelingen

in DiZtrikt en Noordoever. Een aantal projecten is in voorbereiding, de gemaakte voorbereidingskosten bedragen per 1 januari 2023 naar verwachting € 2,2 miljoen.

In onderstaande tabel (figuur 6) geven we een samenvattend overzicht van de mutaties in de reserve Uitvoeringsprogramma.

figuur 6: mutaties reserve Uitvoeringsprogramma 2019-2022 (bedragen x € 1 miljoen):

reserve Uitvoeringsprogramma 2019-2022	
saldo 31-12-2020:	20.000
mutaties in 2021	-814
saldo 31-12-2020:	19.186
verwachte mutaties 2022	-1.724
verwacht saldo 31-12-2022:	17.462
<u>begrote mutaties 2023:</u>	
- bij: winstneming	264
- af: niet te verhalen kosten (*)	-192
totaal begrote mutaties 2023:	73
begroot saldo 31-12-2023:	17.535

(*) betreft 50% van de af te boeken kosten, de overige 50% wordt gedekt uit de subsidie Woningbouwimpuls

FINANCIELE BEGROTING

Dit deel van de begroting geeft inzicht in de ontwikkeling van de financiële positie van de gemeente:

- Overzicht van baten en lasten en de toelichting daarop
- Uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting daarop

De bedragen in de tabellen zijn x € 1.000 tenzij anders aangegeven.

A. Overzicht van baten en lasten en de toelichting

Overzicht van baten en lasten

	Rekening 2021			Begroting 2022 na wijziging			Begroting 2023		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
<i>Programma's</i>									
1 Dienstverlening en bestuur, communicatie en participatie	-6.500	2.525	-3.975	-7.152	1.870	-5.282	-6.265	1.941	-4.324
2 Wonen, bouwen en wooncarrière	-16.127	6.027	-10.100	-19.096	8.617	-10.479	-17.464	5.479	-11.985
3 Armoedebestrijding en versterken lokale economie	-33.575	20.819	-12.756	-34.457	24.092	-10.365	-35.866	21.657	-14.209
4 Welzijn en zorg, sport en cultuur	-45.485	3.698	-41.787	-47.386	2.626	-44.760	-45.852	2.819	-43.033
5 Veilige en duurzame leefomgeving	-32.513	17.065	-15.448	-35.784	16.704	-19.080	-35.242	16.705	-18.537
<i>Subtotaal programma's</i>	<i>-134.200</i>	<i>50.134</i>	<i>-84.066</i>	<i>-143.875</i>	<i>53.909</i>	<i>-89.966</i>	<i>-140.689</i>	<i>48.601</i>	<i>-92.088</i>
<i>Algemene dekkingsmiddelen</i>									
Lokale heffingen	0	11.650	11.650	0	10.565	10.565	0	10.907	10.907
Algemene uitkering	0	84.254	84.254	0	88.899	88.899	0	96.063	96.063
Dividend	0	448	448	0	237	237	0	179	179
Saldo van de financieringsfunctie	-177	171	-6	58	108	166	184	72	256
<i>Subtotaal algemene dekkingsmiddelen</i>	<i>-177</i>	<i>96.523</i>	<i>96.346</i>	<i>58</i>	<i>99.809</i>	<i>99.867</i>	<i>184</i>	<i>107.221</i>	<i>107.405</i>
Financiën	-1.329	196	-1.133	-391	362	-29	9	284	293
<i>Overhead</i>	<i>-15.063</i>	<i>100</i>	<i>-14.963</i>	<i>-15.139</i>	<i>21</i>	<i>-15.118</i>	<i>-15.494</i>	<i>21</i>	<i>-15.473</i>
<i>Vennootschapsbelasting</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-25</i>	<i>0</i>	<i>-25</i>	<i>-26</i>	<i>0</i>	<i>-26</i>
Saldo van baten en lasten	-150.769	146.953	-3.816	-159.372	154.101	-5.271	-156.016	156.127	111
<i>Mutaties reserves</i>									
1 Dienstverlening en bestuur, communicatie en participatie	-40	130	90	0	40	40	0	30	30
2 Wonen, bouwen en wooncarrière	-8.467	9.685	1.218	-1.601	2.878	1.278	-1.457	1.570	113
3 Armoedebestrijding en versterken lokale economie	-445	1.721	1.276	-2.389	631	-1.758	-958	0	-958
4 Welzijn en zorg, sport en cultuur	-377	1.896	1.519	0	1.439	1.439	0	753	753
5 Veilige en duurzame leefomgeving	-1.321	2.349	1.028	-175	2.915	2.740	0	1.121	1.121
Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Financiën	-2.516	0	-2.516	-737	483	-254	-681	12	-669
Overhead	-295	2.745	2.450	0	2.063	2.063	0	921	921
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Subtotaal mutaties reserves</i>	<i>-13.460</i>	<i>18.527</i>	<i>5.066</i>	<i>-4.902</i>	<i>10.448</i>	<i>5.546</i>	<i>-3.096</i>	<i>4.407</i>	<i>1.311</i>
Resultaat	-164.229	165.480	1.250	-164.274	164.549	275	-159.112	160.534	1.422
- = Nadelig / + = Voordelig									

Meerjarenraming 2023-2026

	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
<i>Programma's</i>												
1 Dienstverlening en bestuur, communicatie en participatie	-6.265	1.941	-4.324	-6.236	1.541	-4.695	-6.235	1.541	-4.694	-6.253	1.541	-4.712
2 Wonen, bouwen en wooncarrière	-17.464	5.479	-11.985	-17.491	4.811	-12.680	-16.284	3.061	-13.223	-15.985	2.976	-13.009
3 Armoedebestrijding en versterken lokale economie	-35.866	21.657	-14.209	-34.618	19.617	-15.001	-34.561	19.617	-14.944	-34.569	19.617	-14.952
4 Welzijn en zorg, sport en cultuur	-45.852	2.819	-43.033	-45.047	2.619	-42.428	-42.690	1.149	-41.541	-42.706	1.149	-41.557
5 Veilige en duurzame leefomgeving	-35.242	16.705	-18.537	-35.171	16.695	-18.476	-35.217	16.682	-18.535	-36.029	17.144	-18.885
<i>Subtotaal programma's</i>	<i>-140.689</i>	<i>48.601</i>	<i>-92.088</i>	<i>-138.563</i>	<i>45.283</i>	<i>-93.280</i>	<i>-134.987</i>	<i>42.050</i>	<i>-92.937</i>	<i>-135.542</i>	<i>42.427</i>	<i>-93.115</i>
<i>Algemene dekkingsmiddelen</i>												
lokale heffingen	0	10.907	10.907	0	10.921	10.921	0	11.035	11.035	0	11.124	11.124
Algemene uitkering	0	96.063	96.063	-1	96.865	96.864	0	96.716	96.716	0	88.640	88.640
Dividend	0	179	179	0	179	179	0	179	179	0	179	179
Saldo van de financieringsfunctie	184	72	256	162	70	232	-126	68	-58	-522	70	-452
<i>Subtotaal algemene dekkingsmiddelen</i>	<i>184</i>	<i>107.221</i>	<i>107.405</i>	<i>161</i>	<i>108.035</i>	<i>108.196</i>	<i>-126</i>	<i>107.998</i>	<i>107.872</i>	<i>-522</i>	<i>100.013</i>	<i>99.491</i>
Financiën	9	284	293	-37	287	250	-40	272	232	-67	272	205
<i>Overhead</i>	<i>-15.494</i>	<i>21</i>	<i>-15.473</i>	<i>-14.732</i>	<i>21</i>	<i>-14.711</i>	<i>-14.660</i>	<i>21</i>	<i>-14.639</i>	<i>-14.633</i>	<i>-8</i>	<i>-14.641</i>
<i>Vennootschapsbelasting</i>	<i>-26</i>	<i>0</i>	<i>-26</i>	<i>-26</i>	<i>0</i>	<i>-26</i>	<i>-26</i>	<i>0</i>	<i>-26</i>	<i>-26</i>	<i>0</i>	<i>-26</i>
Saldo van baten en lasten	-156.016	156.127	111	-153.197	153.626	429	-149.839	150.341	502	-150.790	142.704	-8.086
<i>Mutaties reserves</i>												
1 Dienstverlening en bestuur, communicatie en participatie	0	30	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2 Wonen, bouwen en wooncarrière	-1.457	1.570	113	-602	1.037	435	-100	912	812	0	632	632
3 Armoedebestrijding en versterken lokale economie	-958	0	-958	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4 Welzijn en zorg, sport en cultuur	0	753	753	0	316	316	0	300	300	0	300	300
5 Veilige en duurzame leefomgeving	0	1.121	1.121	0	335	335	0	301	301	0	297	297
Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Financiën	-681	12	-669	-651	12	-639	-302	12	-290	-295	16	-279
Overhead	0	921	921	0	879	879	0	800	800	0	762	762
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Subtotaal mutaties reserves</i>	<i>-3.096</i>	<i>4.407</i>	<i>1.311</i>	<i>-1.253</i>	<i>2.579</i>	<i>1.326</i>	<i>-402</i>	<i>2.325</i>	<i>1.923</i>	<i>-295</i>	<i>2.007</i>	<i>1.712</i>
Resultaat	-159.112	160.534	1.422	-154.450	156.205	1.755	-150.241	152.666	2.425	-151.085	144.711	-6.374

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Toelichting op de totstandkoming van het geraamd resultaat

De financiële strategie "Scherper aan de wind zeilen" geldt nog steeds. : Dat betekent dat we:

- met meer durf, maar realistisch begroten;
- scherp kijken naar de begrotingen van onze verbonden partijen en uitvoeringsorganisaties in het Sociaal Domein en hoe we deze verwerken in onze eigen begroting.

Met meer durf maar realistisch begroten

Deze bestaat uit drie delen:

- Algemene taakstelling op de uitgaven
- Begroten van meeropbrengsten
- Sturen op structureel evenwicht door incidentele lasten te dekken door incidentele baten.

Taakstelling

Al een aantal jaar hebben we een algemene taakstelling op de uitgaven van € 700.000. Deze is gebaseerd op het jaarlijks overhouden van budget en bestond uit vele (kleine) posten. Bij de bestuursrapportages wordt de gemeenteraad geïnformeerd hoe deze taakstelling wordt ingevuld.

Meeropbrengsten

We hanteren twee posten van meeropbrengsten. De opbrengsten van zowel de omgevingsvergunningen als de OZB zijn, op basis van een historische analyse van de jaarlijkse meeropbrengsten, in de Begroting 2021 opgehoogd. In de loop van 2021 en 2022 zijn nog geen signalen bekend waaruit zou blijken dat de geraamde meeropbrengsten niet gehaald worden. Om deze reden en de bouwopgave voor de gemeente, zijn de meeropbrengsten ook in de Begroting 2023 opgenomen. Dat komt neer op:

- € 235.000 meeropbrengsten OZB als gevolg van areaaluitbreiding.

- € 400.000 hogere inkomsten uit bouwleges voor 2023. In de volgende kadernota wordt in relatie tot de bouwopgave bekeken in hoeverre deze meeropbrengsten structureel opgenomen horen te worden.

Sturen op structureel evenwicht

Structurele baten en lasten zijn baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting zijn opgenomen. Incidentele baten en lasten betreffen posten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden. Het gaat om eenmalige zaken. Denk aan de uitgaven die gekoppeld zijn aan het raadsprogramma.

Scherp kijken naar begrotingen GR-en

We ramen de begroting van de SDD, de GRD en SOJ, zoals die door de Drechttraad is vastgesteld, voor ons aandeel. Na de bekende informatie ten tijde van de Kaderbrief 2023 zijn aanvullende cijfers ontvangen over de Jeugdmiddelen in de periode 2023-2025. Deze zorgen ten opzichte van de Kaderbrief voor een nadeel.

Incidentele baten en lasten 2023-2026

Structureel evenwicht

In verband met de aanscherping van het financieel toezicht is in de begroting en de meerjarenraming het structureel en reëel evenwicht geïntroduceerd. Het BBV is aangepast, zodat de raad en financieel toezichthouder (provincie) kunnen vaststellen of sprake is van een structureel en reëel evenwicht in de begroting en de meerjarenraming.

Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves worden als incidenteel beschouwd, tenzij het gaat om reguliere onttrekkingen aan financieringsreserves c.q. dekkingsreserves (kapitaallasten) of om onttrekkingen uit een daartoe toereikende (bestemmings-)reserve gedurende een periode van minimaal 3 jaar met als doel het dekken van structurele lasten.

Het structureel en reëel begrotingsevenwicht wordt berekend door de totale lasten en baten te verminderen met de incidentele lasten en baten. Het saldo dat overblijft moet positief zijn (zie laatste tabel).

De functie van het onderstaand overzicht is om te laten zien door welke incidentele baten en lasten het exploitatieresultaat is beïnvloed. Voor het begrip incidenteel kan gedacht worden aan baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaren voordoen. Het is daarbij van belang dat het gaat om eenmalige zaken.

Baten	2023	2024	2025	2026
<i>Programma 2 Wonen, bouwen en Wooncarriere</i>				
Winstneming diverse locaties	1.194	498	50	
<i>Programma 3 Armoedebestrijding en versterken lokale economie</i>				
Verkoopopbrengst Loveld-terrein	2.040			
Verrekening met reserves				
Onttrekking aan reserves (exclusief structurele onttrekkingen)	2.520	777	577	299
Totale incidentele baten	5.754	1.275	627	299

Toelichting

Winstneming diverse locaties

Voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Grondbedrijf, elders in deze begroting.

Verkoopopbrengst Loveld

U heeft ingestemd met de verkoop van Loveld-terrein; de opbrengsten worden zowel in 2022 en 2023 gerealiseerd. De huidige boekwaarden worden in mindering gebracht van de opbrengsten (zie Lasten) en het restant wordt gestort in de reserve Kapitaaldekking afschrijving.

Lasten	2023	2024	2025	2026
Programma 2 Wonen, bouwen en Wooncarriere				
Fac gebiedsontwikkelingen (Raadsprogr 2.0)	100	100	100	
Programma 3 Armoedebestrijding en versterken lokale economie				
Onderzoek cultuurakkoord (Raadsprogr 2.0)	50			
Afwaarderen Loveld-terrein ivm verkoop	1.082			
Programma 4 - Welzijn en Zorg, Sport en Cultuur				
Kwaliteitsborging Wijkteam (KN 2022)	100			
Nota VGZ	55			
Motie gezond lijfstyl (2021-0173293)	64			
Onderzoek ontmoetingen in wijk (Raadsprogr 2.0)	50			
Ondersteuning/Uitvoering sociale wijkaanpak (Raadsprogr 2.0)	300	300	300	300
Programma 5 - Veilige en duurzame leefomgeving				
Programma Duurzaamheid (KN 2022)	629			
GWP	252	189	127	
Onderdeel 8 - Overhead				
Digitale toegankelijkheid overheid	330			
Bouwen aan vertrouwen (Raadsprogr 2.0)	135			
Huis van de gemeente (Raadsprogr 2.0)	50			
Verrekening met reserves				
Toevoegingen aan de reserves (exclusief structurele toevoegingen)	2.416	602	100	0
Totale incidentele lasten	5.613	1.091	527	300
Saldo incidentele baten en lasten (effect op jaarresultaat)	141	184	100	-1

- = nadelige beïnvloeding + = voordelige beïnvloeding

Toelichting

Faciliteren gebiedsontwikkelingen

Het raadsprogramma wil de bouwambitie voortzetten. De ambitie moet binnenstedelijk worden opgelost met name door in de grote projecten Noordoevers en Diztrikt de stap van planvorming naar realisatie te zetten door scherp te zijn op binnenstedelijke verdichtingslocaties (buitengebied uitgesloten). Daarnaast vraagt het raadsprogramma erom dat we faciliterend te werk gaan bij huisvesting van bijzondere doelgroepen e.d. Met deze begroting wordt budget aangevraagd tot en met 2025.

Onderzoek cultuurakkoord

Kunst en cultuur dragen bij aan positieve gevoelens, contact, het prikkelen van nieuwsgierigheid en leren, kortom aan de mentale gezondheid van inwoners. We onderzoeken daarom of we naar voorbeeld van het sport- en beweegakkoord samen met lokale kunstenaars, cultuurmakers en maatschappelijke organisaties een soortgelijk proces kunnen doorlopen en tot een cultuurakkoord kunnen komen. (De begeleiding van) Het proces van totstandkoming van een cultuurakkoord vraagt om een incidentele investering van € 50.000 in 2023. In dit traject wordt inzichtelijk gemaakt welke uitvoeringskosten met het cultuurakkoord gemoeid zijn.

Afwaarderen Loveld-terrein ivm verkoop

De boekwaarden dienen afgewaardeerd te worden i.v.m. verkoop van het terrein (zie baten).

Ontmoetingen in de wijk

Het hebben van passende ontmoetingsplekken in de wijken kan bijdragen aan de sociale cohesie in die wijken en een prettige sociale leefomgeving. Buurtbewoners die elkaar kennen, sociale activiteiten, elkaar kunnen helpen ervaringen kunnen delen dat leidt ertoe dat mensen meer tevreden zijn over de plek waar ze wonen. Inwoners die meer verbinding in hun directe leefomgeving ervaren blijken gelukkiger blijkt uit recent onderzoek van het CBS. Mensen maken zelf de verbindingen maar mogelijk kan de gemeente helpen door hier de juiste omstandigheden voor te scheppen. Dit hoeft niet direct in stenen, wellicht zijn er bestaande prettige ontmoetingsplekken. Zo niet kan overwogen worden die te creëren. We willen deze behoefte onderzoeken en mogelijk uitwerken in een plan van aanpak in de komende raadsperiode.

Sociale wijkaanpak

Om de aanpak te ontwikkelen en de bestaande aanpakken te integreren en door te ontwikkelen is uitvoeringsbudget nodig. Er zijn partijen die ervaring hebben met zowel het NPRZ als het ondersteunen bij gemeenten die nu focusgebied zijn binnen het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid. Zij kunnen ondersteunen bij de vertaalslag maken naar een lokale aanpak. Ook is er uitvoeringsbudget nodig.

GVVP

Het gaat om budget voor jaarlijkse/tweejaarlijkse metingen, monitoren, verbeteringen van oversteeke locaties en verbeteringen van bewegwijzing of parkeerplaatsen. Dit zijn geen investeringen maar eenmalige uitgaven. Er vinden ook investeringen plaats. De kapitaallasten maken onderdeel uit van de structurele lasten.

Digitale toegankelijkheid overheid

In 2018 is het Besluit Digitale Toegankelijkheid Overheid (BDTO) ingegaan. Het BDTO gaat t.z.t. over naar wetgevend, vanaf dat moment kunnen er sancties opgelegd worden aan gemeenten die niet voldoen aan de BDTO. In 2023 worden alle websites, te beginnen met de www.zwijndrecht.nl, BDTO proof gemaakt en medewerkers die content maken getraind en opgeleid. Meer informatie over dit onderwerp kunt u vinden in hoofdstuk 1.

Bouwen aan vertrouwen

We werken in gezamenlijkheid (gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie) aan het herstel van vertrouwen in de lokale overheid. Hierbij is het luisteren naar wat inwoners willen en daar vervolgens naar handelen (responsiviteit) van groot belang net als beeldvorming (reputatie bestuurlijke competentie en beeld van de lokale overheid). De komende jaren is dit een van de centrale opgave die dwars door de organisatie heen gerealiseerd moet worden.

Na het zomerreces gaan we hierover met elkaar en met inwoners in gesprek. De input uit deze gesprekken worden vertaald in een kader en plan van aanpak dat in het laatste kwartaal van 2022 aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. Hierin is uitgewerkt hoe we aan de hand van korte termijn, middellange termijn en lange termijn inzet werken aan de doelstellingen, wat dit vraagt van de ambtelijke organisatie, college en gemeenteraad, de financiële vertaling en de wijze van monitoren van de opbrengsten.

Huis van de gemeente

We willen dat inwoners en ondernemers zich thuis voelen in het gemeentehuis en dat zij hier met elke vraag terecht kunnen (1 loket-functie). Dit vraagt om fysieke en digitale investeringen en optimalisering van de dienstverlening (skills/houding en gedrag) en verdere integratie van dienstverlening met partners.

Conclusie

Op basis van het overzicht incidentele baten en lasten kan geconcludeerd worden dat het begrotings-saldo voor het jaar 2023 voordelig (€ 0,1 miljoen) wordt beïnvloed door de incidentele baten en las-ten.

Begrotingsruimte 2023-2026:

Presentatie van het begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Saldo baten en lasten vóór bestemming	114	429	504	-8.083
Toevoegingen aan de reserves	-3.097	-1.253	-402	-295
Onttrekkingen aan de reserves	4.407	2.579	2.325	2.006
Begrotingssaldo na bestemming	1.424	1.755	2.427	-6.372
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	141	184	100	-1
Structureel begrotingssaldo	1.283	1.571	2.327	-6.371

Conclusie: tot en met begrotingsjaar 2025 is er sprake van een begroting die structureel in evenwicht is.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Ingevolge het BBV (artikel 19) dient in de (meerjaren-)begroting een overzicht opgenomen te worden van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. In het onderstaand overzicht zijn de verrekeningen met reserves opgenomen die meerjarig (> 4 jaren) zijn.

Verrekening met reserve: Bedragen x € 1.000		Omschrijving mutatie	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
LASTEN						
Onderdeel Algemene dekkingsmiddelen						
Taakmutaties algemene uitkering		storting in reserve (circulaires)	681	651	302	295
		TOTALE LASTEN	681	651	302	295
BATEN						
Programma 2 Wonen, bouwen en wooncarriere						
Kapitaaldekking Afschrijvingen		dekking afschrijvingen LOC	35	35	35	35
Onderwijshuisvesting		dekking afschrijvingen	98	98	98	95
Kapitaaldekking Afschrijvingen		dekking afschrijvingen	596	510	502	502
Kapitaaldekking Afschrijvingen		dekking afschrijvingen	302	295	278	274
			1.031	938	913	906
Programma 5 Duurzame en veilige leefomgeving						
Kapitaaldekking Afschrijvingen		dekking afschrijvingen	23	23	23	23
			23	23	23	23
Onderdeel Algemene dekkingsmiddelen						
Generatiepact		dekking kosten generatiepact	12	12	12	16
			12	12	12	16
Onderdeel Overhead						
Kapitaaldekking Afschrijvingen		dekking afschrijvingen gem huis	292	292	292	292
Kapitaaldekking Afschrijvingen		dekking afschrijvingen	529	537	508	470
			821	829	800	762
		TOTALE BATEN	1.887	1.802	1.748	1.707

B. Uiteenzetting financiële positie en de toelichting

Geprognosticeerde begin- en eindbalans

De geprognosticeerde balans is een verplicht onderdeel van de begroting. Op basis van de geprognosticeerde balans worden de financiële kengetallen berekend (zie paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing in de beleidsbegroting).

	Realisatie T-2	Begroting T-1	Begroting T	Begroting T+1	Begroting T+2	Begroting T+3
Activa	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
(im) Materiële vaste activa	205.404	238.518	276.552	293.124	301.630	308.405
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	1.601	1.601	1.601	1.601	1.601	1.601
Financiële vaste activa: Leningen	2.593	3.245	2.981	2.715	2.447	2.259
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	2.438	1.714	1.545	1.545	1.545	1.545
Totaal Vaste Activa	212.036	245.078	282.680	298.986	307.223	313.811
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	4.370	3.053	8.098	3.417	2.773	2.439
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen <1 jaar	17.486	17.809	17.809	17.809	17.809	17.809
Liquide middelen	17	0	0	0	0	0
Overlopende activa	4.725	4.472	4.472	4.472	4.472	4.472
Totaal Vlottende Activa	26.598	25.334	30.379	25.698	25.054	24.720
Totaal Activa	238.634	270.412	313.059	324.684	332.277	338.531
Passiva	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Eigen vermogen	82.067	80.052	74.645	73.319	71.396	69.685
Voorzieningen	9.137	8.439	15.964	9.985	10.078	10.453
Vaste schuld	119.835	141.042	148.061	161.256	186.543	196.439
Totaal Vaste Passiva	211.039	229.533	238.669	244.560	268.017	276.578
Vlottende schuld	10.638	30.590	57.096	62.830	46.967	44.660
Overlopende passiva	16.957	10.286	17.293	17.293	17.293	17.293
Totaal Vlottende Passiva	27.595	40.876	74.389	80.123	64.260	61.953
Totaal Passiva	238.634	270.409	313.059	324.684	332.277	338.531

De geprognosticeerde balans is opgesteld in overeenstemming met de grondslagen van de begroting. Bij het bepalen van het EMU-saldo en de financiële kengetallen wordt ook deze balans gebruikt.

De meest opvallende zaken in de geprognosticeerde balans zijn de stijgende materiële vaste activa (als gevolg van het investeringsplan), de stijgende schuldenpositie (als gevolg van het investeringsplan) en het dalende eigen vermogen. Dezelfde ontwikkelingen zien we ook in het EMU-saldo en in de financiële kengetallen terug komen.

EMU-saldo

In de Wet Hof wordt geregeld dat medeoverheden een gelijkwaardige inspanning moeten leveren in het kader van het respecteren van de Europese begrotingsdoelstellingen. De Europese begrotingsdoelstellingen betreffen:

- overheidstekort (EMU-saldo) maximaal 3% van het BBP
- EMU-schuld maximaal 60% van het BBP
- middellange termijn doelstelling voor het EMU-saldo is begrotingsevenwicht (EMU-saldo nihil).

Het Rijk en de medeoverheden hebben afgesproken om gebruik te maken van een beheersmodel voor het EMU-saldo voortvloeiend uit de Wet Hof. Er blijft sprake van een macronorm voor het EMU-

saldo die niet onderverdeeld wordt in een micronorm per individuele overheid (er is wel een referentiewaarde per individuele overheid met een signaleringsfunctie). Als er sprake is van een (dreigende) overschrijding wordt in het bestuurlijk overleg besloten welke maatregelen moeten worden genomen om de overschrijding te voorkomen of in latere jaren goed te maken. Er is ruimte voor afspraken over een collectief verbeterpad. Als een meerjarige overschrijding van de vastgestelde norm voor het EMU-saldo van de decentrale overheden dreigt heeft de Minister de mogelijkheid met behulp van het correctiemechanisme het EMU-saldo van de decentrale overheden te beheersen, bijvoorbeeld door middel van het faseren van investeringen.

Onderstaand is een meerjarig overzicht van het EMU-saldo opgenomen.

Omschrijving				Begroting T-1 2022	Begroting T 2023	Begroting T+1 2024	Begroting T+2 2025	Begroting T+3 2026
EMU-SALDO				-34.507	-40.965	-19.195	-9.692	-7.777
EMU-SALDO referentiewaarde				-5.237	-6.241	-6.241	-6.241	-6.241
Verschil EMU-saldo & referentiewaarde				-29.270	-34.724	-12.954	-3.451	-1.536
Mutaties (1 januari tot 31 december)	Activa	Financiële vaste activa	Kapitaalverstrekkingen en leningen	652	-263	-266	-268	-188
			Uitzettingen	-724	-169	0	0	0
		Vlottende activa	Uitzettingen	323	0	0	0	0
			Liquide middelen	-17	0	0	0	0
			Overlopende activa	-253	0	0	0	0
	Passiva	Vaste Passiva	Vaste schuld	21.207	7.019	13.195	25.287	9.896
		Vlottende passiva	Vlottende schuld	19.952	26.506	5.734	-15.863	-2.307
			Overlopende passiva	-6.671	7.007	0	0	0
			Eventuele boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0

Het negatieve EMU-saldo wordt veroorzaakt door de stijgende schuldenpositie als gevolg van het meerjarig investeringsplan waardoor per saldo meer wordt geïnvesteerd dan wordt afgeschreven. Vanaf 2024 wordt het EMU-saldo minder negatief dat komt voornamelijk doordat vanaf dat jaar het investeringsplan minder hoog is dan in de eerste jaren.

Gemeentelijk investeringsplan 2023-2026

Een vast onderdeel van de begroting is het overzicht van alle investeringen die de gemeente voornemens is te doen. Deze planning wordt telkens in de verschillende planning en control documenten bijgesteld.

Mutaties ten opzichte van kaderbrief 2023

De investeringen in deze begroting zijn verwerkt op basis van de genoemde uitgangspunten uit de kaderbrief 2023. In de kaderbrief zijn ook de bijzondere en politiek relevante wijzigingen toegelicht. Daarnaast is de besluitvorming tot en met het zomerreces 2022 verwerkt in deze begroting. Dit betekent concreet dat er ten opzichte van de kaderbrief een aantal wijzigingen is:

- De inrichting terrein zwembad Parklaan (2022-0026991);
- Infra en riolering Kort Ambacht Noord fase 3 (2022-0058925) was verwerkt in 2024, maar had 2022 moeten zijn.

Financieel gezien vatten we de bovenstaande wijzigingen ten opzichte van de kaderbrief als volgt samen:

Mutatie	2023	2024	2025	2026
Inrichting terrein zwembad Parklaan (2022-0026991)	1.000.000			
Infra en riolering Kort Ambacht Noord fase 3 (2022-0058925), naar 2022		-500.000		
Totaal	1.000.000	-500.000	-	-

Kredietbedragen in euro's. Positief = verhoging krediet, Negatief bedrag is verlaging krediet.

Aanpassing prijspeil investeringen

Zoals aangekondigd in de kaderbrief is rekening gehouden met een prijsbijstelling volgend uit de ontwikkelingen van de meicirculaire 2022 naar prijspeil 2023. In de begroting is rekening gehouden met algemene aanvullende en oplopende kapitaallasten die zijn gebaseerd op een indexatie van 3,25% op alle investeringskredieten.

Het gaat daarbij om:

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Stelpost kapitaallasten	-	60.000	96.000	123.000

We realiseren ons dat gelet op de huidige onzekere (markt)omstandigheden met stijgende materiaal- en energieprijzen in een oververhitte bouwmarkt dat bij de daadwerkelijke aanbestedingen deze opgenomen stijging onvoldoende is. In de paragraaf risico's en weerstandsvermogen besteden we hier dan ook nadere aandacht aan.

Het gemeentelijk investeringsprogramma

De regelgeving schrijft voor dat de raad de kredieten op programmaniveau autoriseert. Hiertoe dient onderstaande tabel:

Investeringsprogramma:	2023	2024	2025	2026
2 - Wonen, bouwen en wooncarrière	10.356.563	6.133.657	899.156	-
4 - Welzijn en zorg	-	-	-	-
5 - Veiligheid en leefomgeving	25.673.146	19.128.631	16.636.201	16.212.874
8 - Overhead	644.000	266.500	192.000	147.500
Totaal	36.673.709	25.528.788	17.727.357	16.360.374

Voor het inzicht van de raad hebben we de genoemde investeringen opgedeeld in hoofdsoorten:

Investeringsnaam	2023	2024	2025	2026
Riolering en infra	13.123.611	13.330.236	14.846.201	15.073.874
Stationskwartier	1.242.400	2.831.400	958.000	300.000
Scholen	9.278.977	5.524.494	-	-
Veerplein	6.318.674	1.836.000	-	-
Overig: spelen, sport, acc. e.d.	6.710.047	2.006.658	1.923.156	986.500
Totaal	36.673.709	25.528.788	17.727.357	16.360.374

Verloop van de reserves

Verloopoverzicht reserves 2023

Reserves	Verloop 2023							
	Saldo begin 2023	Resultaat- bestemming 2022	Overige vermeer- deringen	Totale vermeer- deringen	Overige vermin- deringen	Verminderen ter dekking van afschrijvingen	Totale vermin- deringen	Saldo eind 2023
Algemene reserves								
Algemene reserve	23.699	275	958	1.233	1.953		1.953	22.979
Weerstandscapaciteit Grondbedrijf	1.229			0			0	1.229
Subtotaal Algemene reserves	24.928	275	958	1.233	1.953	0	1.953	24.208
Bestemmingsreserves								
Reserve Gerealiseerde Winstpotentie Grondbedrijf	3.367		1.193	1.193	265		265	4.295
Reserve Uitvoeringsprogr. 2019-2022	19.186		264	264	192		192	19.258
Reserve Kapitaaldekking afschrijvingen	21.168			0		1.777	1.777	19.391
Reserve Taakmutaties algemene uitkering	2.449		681	681	47		47	3.083
Egalisatiereserve Reiniging	45			0			0	45
Reserve Huisvesting onderwijs	866			0		98	98	768
Reserve Organisatieveranderingen	90			0			0	90
Reserve Investeringsfonds	1.900			0			0	1.900
Reserve Inkomensondersteuning SDD	331			0			0	331
Reserve Covid-19	1.969			0	64		64	1.905
Reserve Generatiepact	176			0	12		12	164
Reserve Bomenfonds	57			0			0	57
Reserve Thuis in Zwijndrecht	63			0			0	63
Subtotaal Bestemmingsreserves	51.667	0	2.138	2.138	580	1.875	2.455	51.350
Totaal reserves	76.595	275	3.096	3.371	2.533	1.875	4.408	75.558

Verloopoverzicht reserves 2024-2026

Reserves	Verloop 2024				Verloop 2025				Verloop 2026			
	Saldo begin 2024	Totale vermeerderingen	Totale verminderingen	Saldo eind 2024	Saldo begin 2025	Totale vermeerderingen	Totale verminderingen	Saldo eind 2025	Saldo begin 2026	Totale vermeerderingen	Totale verminderingen	Saldo eind 2026
Algemene reserves												
Algemene reserve	22.979	1.424	639	23.764	23.764	1.755	527	24.992	24.992	2.427	300	27.119
Weerstandscapaciteit Grondbedrijf	1.229	0	0	1.229	1.229	0	0	1.229	1.229	0	0	1.229
Subtotaal Algemene reserves	24.208	1.424	639	24.993	24.993	1.755	527	26.221	26.221	2.427	300	28.348
Bestemmingsreserves												
Reserve Gerealiseerde Winstpotentie Grondbedrijf	4.295	497	105	4.687	4.687	50	50	4.687	4.687	0	0	4.687
Reserve Uitvoeringsprogr. 2019-2022	19.258	33	0	19.291	19.291	50	0	19.341	19.341	0	0	19.341
Reserve Kapitaaldekking afschrijvingen	19.391	0	1.693	17.698	17.698	0	1.639	16.059	16.059	0	1.596	14.463
Reserve Taakmutaties algemene uitkering	3.083	651	17	3.717	3.717	302	0	4.019	4.019	295	0	4.314
Egalisatiereserve Reiniging	45	0	0	45	45	0	0	45	45	0	0	45
Reserve Huisvesting onderwijs	768	0	98	670	670	0	98	572	572	0	95	477
Reserve Organisatieveranderingen	90	0	0	90	90	0	0	90	90	0	0	90
Reserve Investeringsfonds	1.900	0	0	1.900	1.900	0	0	1.900	1.900	0	0	1.900
Reserve Inkomensondersteuning SDD	331	0	0	331	331	0	0	331	331	0	0	331
Reserve Covid-19	1.905	0	16	1.889	1.889	0	0	1.889	1.889	0	0	1.889
Reserve Generatiepact	164	0	12	152	152	0	12	140	140	0	16	124
Reserve Bomenfonds	57	72	0	129	129	0	0	129	129	0	0	129
Reserve Thuis in Zwijndrecht	63	0	0	63	63	0	0	63	63	0	0	63
Subtotaal Bestemmingsreserves	51.350	1.253	1.941	50.662	50.662	402	1.799	49.265	49.265	295	1.707	47.853
Totaal reserves	75.558	2.677	2.580	75.655	75.655	2.157	2.326	75.486	75.486	2.722	2.007	76.201

Toelichting reservemutaties

Algemene reserve				
omschrijving mutaties	2023	2024	2025	2026
Resultaat 2022	275			
Resultaat 2023		1.424		
Resultaat 2024			1.755	
Resultaat 2025				2.427
Verkoopopbrengst Lindtsedijk 14	958			
GVVP (2021-0132132)	-252	-189	-127	
Nota VGZ	-54			
Kadernota 2022- Hooge Nesse	-33			
Kadernota 2022- Programma duurzaamheid	-629			
Kadernota 2022- Kwaliteitsimpuls wijkteams	-100			
Raadsprogramma 2.0	-885	-450	-400	-300
Saldo mutaties	-720	785	1.228	2.127

- = vermindering reserve + = toevoeging aan de reserve

Gerealiseerde Winstpotentie Grondbedrijf				
omschrijving mutaties	2023	2024	2025	2026
Tussentijdse winstneming Stadstuinen	265	33	50	
Tussentijdse winstneming Heer Janstraat	354	186		
Tussentijdse winstneming van het Hoff-locatie	557	245		
Tussentijdse winstneming Buizerdstraat	18	34		
Winstneming Stadstuinen naar reserve Uitvoeringsprogr.	-264	-33	-50	
Naar Bomenfonds (vt Hofflocatie)		-72		
Saldo mutaties	930	393	0	0

- = vermindering reserve + = toevoeging aan de reserve

Uitvoering raadsprogramma 2019-2022				
omschrijving mutaties	2023	2024	2025	2026
Tussentijdse winstneming Stadstuinen	265	33	50	
dekking 50% rentetoev. voorz. Ind.buurt uit res. Uitv.prog.	-192			
Saldo mutaties	73	33	50	0

- = vermindering reserve + = toevoeging aan de reserve

Kapitaaldekking afschrijvingen

De jaarlijkse onttrekkingen aan deze reserve betreffen de dekking van afschrijvingslasten van reeds geactiveerde investeringen.

Taakmutaties algemene uitkering

De jaarlijkse toevoeging aan deze reserve betreft de taakmutaties in de algemene uitkering, in afwachting van de beleidsmaatregelen die daarvoor zijn bestemd.

Reiniging

De verrekening met de reserve heeft betrekking op het saldo (negatief dan wel positief) van het product Reiniging.

Huisvesting onderwijs

De jaarlijkse onttrekking aan deze reserve betreft de dekking van de afschrijvingslasten van een aantal investeringen in het onderwijs.

Generatiepact

De reserve is bedoeld om de dekking van de kosten voortvloeiend uit de Generatiepact te dekken. Omdat er bij de jaarrekeningen fluctuaties kunnen optreden wordt deze reserve jaarlijks gemuteerd op basis van de daadwerkelijke realisaties; bij een overschot van het budget wordt het gestort en bij een tekort te onttrekken aan de reserve.

Budgettaire effecten reserves en voorzieningen 2023-2026

Hieronder treft u tenslotte een overzicht aan met de budgettaire effecten voor de jaarlijkse exploitatiebegroting, veroorzaakt door de verrekeningen met de algemene- en bestemmingsreserves, alsmede de voorzieningen.

Budgettaire effecten reserves en voorzieningen Begroting 2023-2026 voor de exploitatie				
(bedragen x € 1.000)				
	2023	2024	2025	2026
Begrotingssaldi	1.424	1.755	2.427	-6.372
<u>Verrekeningen met reserves:</u>				
Storting	-3.097	-1.253	-402	-295
Onttrekking	4.407	2.579	2.325	2.006
saldo verrekeningen met reserves	1.310	1.326	1.923	1.711
<u>Verrekeningen met voorzieningen:</u>				
Storting	-517	-204	-130	-130
Vrijval	0	0	5	428
Saldo verrekeningen met voorzieningen	-517	-204	-125	298
NB. Exclusief rentebijgeschrijvingen op voorzieningen				
Totaal effect voor de begrotingssaldi	793	1.122	1.798	2.009
- = nadeel voor de exploitatie				

Verloop van de voorzieningen

Omschrijving voorziening	Ultimo 2022	Mutaties 2023		Ultimo 2023	Mutaties 2024		Ultimo 2024	Mutaties 2025		Ultimo 2025	Mutaties 2026		Ultimo 2026
		Ver- meerderingen	Ver- minderingen		Ver- meerderingen	Ver- minderingen		Ver- meerderingen	Ver- minderingen		Ver- meerderingen	Ver- minderingen	
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's													
Pensioen Wethouders	3.813	130	77	3.866	130	77	3.919	130	77	3.972	130	77	4.025
Subtotaal	3.813	130	77	3.866	130	77	3.919	130	77	3.972	130	77	4.025
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is													
Riolering	3.940	387	0	4.327	74	0	4.401	0	5	4.396	0	430	3.966
Subtotaal	3.940	387	0	4.327	74	0	4.401	0	5	4.396	0	430	3.966
Totaal voorzieningen	7.753	517	77	8.193	204	77	8.320	130	82	8.368	130	507	7.991
Voorzieningen grondbedrijf en dubieuze debiteuren													
Stedelijke Ontwikkeling Grondbedrijf	7.563	164	0	7.727	167	6.272	1.622	45	0	1.667	46	0	1.713
Dubieuze Debiteuren Algemeen	32	0	0	32	0	0	32	0	0	32	0	0	32
Dubieuze Debiteuren Belastingen	368	128	128	368	128	128	368	128	128	368	128	128	368
Subtotaal	7.963	292	128	8.127	295	6.400	2.022	173	128	2.067	174	128	2.113
Totaal voorzieningen inclusief voorzieningen grondbedrijf en dubieuze debiteuren	15.716	809	205	16.320	499	6.477	10.342	303	210	10.435	304	635	10.104

N.B.:

- de voorziening Stedelijke Ontwikkeling Grondbedrijf wordt in de jaarstukken op twee plekken in de balans gepresenteerd. Voor de grondexploitaties waarvan de boekwaarde door de voorziening negatief is geworden wordt het bedrag onder nul, gepresenteerd onder de voorzieningen. Het restant wordt in mindering gebracht op het onderhanden werk. Voor de begroting kiezen we uit praktische overwegingen voor een samengevoegde presentatie;
- de voorzieningen inzake dubieuze debiteuren worden in de jaarstukken niet gepresenteerd onder de vaste passiva, maar in mindering gebracht op de overige vorderingen.

Toelichting voorzieningen

Pensioenvoorziening Wethouders

Deze voorziening is bedoeld ter dekking van toekomstige pensioenaanspraken van wethouders. Het gaat enerzijds om pensioenoverdracht van een vertrekkende of gewezen wethouder aan zijn volgende werkgever of pensioenfonds en anderzijds om de pensioenlasten van gepensioneerde wethouders. Hiervoor is een jaarlijks vaste dotatie begroot van € 130.000.

Voorziening riolering

Deze voorziening is bedoeld om de jaarlijkse fluctuaties van het product riolering in de exploitatie op te vangen. Het exploitatieoverschot wordt toegevoegd aan de voorziening.

Voorziening stedelijke ontwikkeling Grondbedrijf

Deze voorziening dient voor de dekking van de nadelige exploitatieresultaten van af te sluiten grondexploitaties. Voor een specificatie per project verwijzen wij naar de paragraaf grondbeleid.

Voorziening dubieuze debiteuren

Deze voorziening dient ter dekking van het oninbaar worden van algemene openstaande vorderingen. Het saldo van de voorziening is bepaald door een inschatting te maken van de inbaarheid van de openstaande vorderingen.

Voorziening dubieuze debiteuren belastingen

Deze voorziening dient ter dekking van het oninbaar worden van openstaande belastingvorderingen. De benodigde omvang is op basis van een risicoanalyse door Gemeentebelastingen Drechtsteden bepaald.

Bijlage

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Programma/taakvelden	Begroting		
	Lasten	Baten	Saldo
<i>Programma 1 Dienstverlening en bestuur, communicatie en participatie</i>			
0.1 Bestuur	-2.893	0	-2.893
0.2 Burgerzaken	-2.172	605	-1.567
0.63 Parkeerbelasting	0	55	55
0.10 Mutaties reserves	0	30	30
1.2 Openbare orde en Veiligheid	-11	33	22
2.2 Parkeren	-10	0	-10
6.2 Wijkteams (miv 2023 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen)	-4	0	-4
8.3 Wonen en bouwen	-1.173	1.248	75
Subtotaal programma 1 Dienstverlening en bestuur, communicatie en participatie	-6.263	1.972	-4.292
<i>Programma 2 Wonen, bouwen en wooncarrière</i>			
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-41	43	1
0.10 Mutaties reserves	-1.457	1.570	113
1.2 Openbare orde en Veiligheid	-676	73	-603
2.1 Verkeer en vervoer	-358	189	-169
2.2 Parkeren	-66	119	53
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	-597	91	-506
4.2 Onderwijshuisvesting	-1.871	26	-1.845
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-736	9	-727
5.2 Sportaccommodaties	-3.462	614	-2.848
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-89	78	-11
5.5 Cultureel erfgoed	-34	0	-34
5.6 Media	-12	50	38
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-547	24	-523
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-1.966	329	-1.638
8.1 Ruimtelijke Ordening	-3.299	62	-3.237
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-2.732	3.733	1.001
8.3 Wonen en bouwen	-980	37	-942
Subtotaal programma 2 Wonen, bouwen en wooncarrière	-18.922	7.048	-11.874
<i>Programma 3 Bestrijding van armoede</i>			
0.10 Mutaties reserves	-958	0	-958
3.1 Economische ontwikkeling	-561	0	-561
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-1.577	3.058	1.481
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	-106	76	-30
3.4 Economische promotie	-47	0	-47
6.3 Inkomensregelingen	-24.612	18.523	-6.089
6.4 Begeleide participatie (miv 2023 WSW en beschut werk)	-4.645	0	-4.645
6.5 Arbeidsparticipatie	-4.116	0	-4.116
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-200	0	-200
Subtotaal programma 3 Bestrijding van armoede	-36.823	21.657	-15.166

<i>Programma 4 Welzijn en zorg</i>				
0.10	Mutaties reserves	0	753	753
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-3.488	1.706	-1.782
5.1	Sportbeleid en activering	-819	0	-819
5.2	Sportaccommodaties	-39	0	-39
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-164	0	-164
5.6	Media	-1.357	0	-1.357
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-111	0	-111
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-4.740	418	-4.322
6.2	Wijkteams (miv 2023 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen)	-4.402	0	-4.402
6.3	Inkomensregelingen	-49	0	-49
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-2.481	0	-2.481
6.71a	Huishoudelijke hulp (WMO)	-4.811	0	-4.811
6.71b	Begeleiding (WMO)	-3.927	0	-3.927
6.71c	Dagbesteding (WMO)	-1.326	0	-1.326
6.71d	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-276	0	-276
6.72a	Jeugdhulp begeleiding	-3.220	0	-3.220
6.72b	Jeugdhulp behandeling	-355	0	-355
6.72c	Jeugdhulp dagbesteding	-1.123	0	-1.123
6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf overig	-692	0	-692
6.73a	Pleegzorg	-986	0	-986
6.73b	Gezinsgericht	-464	0	-464
6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig	-1.851	0	-1.851
6.74a	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	-2.842	0	-2.842
6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-1.249	0	-1.249
6.74c	Gesloten plaatsing	-181	0	-181
6.81a	Beschermd wonen (WMO)	-289	695	406
6.81b	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-197	0	-197
6.82a	Jeugdbescherming	-1.708	0	-1.708
6.82b	Jeugdreclassering	-99	0	-99
7.1	Volksgezondheid	-2.588	0	-2.588
8.3	Wonen en bouwen	-14	0	-14
<i>Subtotaal programma 4 Welzijn en zorg</i>		<i>-45.850</i>	<i>3.572</i>	<i>-42.278</i>

<i>Programma 5 Veiligheid, leefomgeving en duurzaamheid</i>				
0.63	Parkeerbelasting	0	105	105
0.64	Belastingen overig	-152	219	67
0.8	Overige baten en lasten	-26	0	-26
0.10	Mutaties reserves	0	1.121	1.121
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-4.161	0	-4.161
1.2	Openbare orde en Veiligheid	-288	0	-288
2.1	Verkeer en vervoer	-8.823	694	-8.129
2.2	Parkeren	-298	0	-298
2.3	Recreatieve Havens	-6	5	-1
2.4	Economische Havens en waterwegen	-141	65	-76
2.5	Openbaar vervoer	-156	0	-156
5.4	Musea	-22	0	-22
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-4.851	107	-4.744
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-65	15	-50
6.3	Inkomensregelingen	-1.277	0	-1.277
7.2	Riolering	-5.075	7.142	2.067
7.3	Afval	-6.485	7.412	927
7.4	Milieubeheer	-2.408	0	-2.408
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-1.006	941	-65
<i>Subtotaal programma 5 Veiligheid, leefomgeving en duurzaamheid</i>		<i>-35.241</i>	<i>17.825</i>	<i>-17.417</i>

Programma Algemene dekkingsmiddelen				
0.5	Treasury	184	251	434
0.61	OZB woningen	0	5.523	5.523
0.62	OZB- niet woningen	0	5.287	5.287
0.64	Belastingen overig	0	97	97
0.7	Alg.uitk.overige uitk.Gemeentefonds	0	96.063	96.063
Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen		184	107.221	107.404
Programma Financiën				
0.5	Treasury	-24	0	-24
0.61	OZB woningen	-113	0	-113
0.62	OZB- niet woningen	-374	0	-374
0.64	Belastingen overig	-22	0	-22
0.8	Overige baten en lasten	543	284	826
0.10	Mutaties reserves	-681	12	-669
Subtotaal Financiën		-672	296	-377
Programma Overhead				
0.4	Overhead	-15.493	21	-15.472
0.10	Mutaties reserves	0	921	921
Subtotaal Overhead		-15.493	942	-14.551
Programma Vennootschapsbelasting				
0.9	Vennootschapsbelasting	-26	0	-26
Subtotaal Vennootschapsbelasting		-26	0	-26
Totaal		-159.109	160.533	1.424

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

